14 Mayo 1983 · 200 pts.

crònica

mensual d'actualitat

MARAGALL, TRIAS O SOLÉ?

dossier especial municipals

MERCÈ RODOREDA, EN EL RECORD

per Monserrat Roig

ROSA Mª SARDÀ

professió, actriu

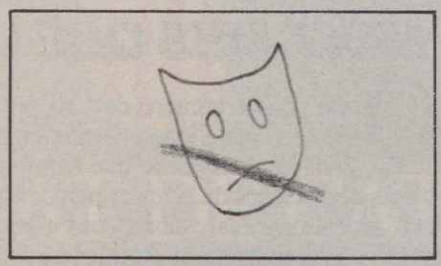
ELS PROBLEMES D'"EL PAIS"

tancarà l'edició de Barcelona?

ORIENTACIONS I PROGRAMES
CICLE MITJÀ
D'EDUCACIÓ GENERAL BÀSICA
Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys
GENERALITAT DE CATALUNYA
Departament de Sanitat i Assistència Social
La Sanitat a Catalunya
Anàlisi i Propostes del Departament de Sanitat i Assistència Social
Jaume Ciurana / Dorine Tornado
ELS ÒLIS DE CATALUNYA i la seva cuina
GUIA D'ASSOCIACIONS I SERVEIS DE JOVENTUT DE CATALUNYA
L'HABITATGE
Manual de l'usuari
FIRES DE CATALUNYA 1983
Relaciones de las culturas castellana y catalana
GUIA DE LES COOPERATIVES DE
ELS PARTITS JUDICIALS A CATALUNYA 1982
DADES PER A UN ESTUDI REGIONAL
CUINA I VINS DE CATALUNYA
RECULL DE RESTAURANTS FONDES I CASES DE MENJARS
FORMULARI DE PROCEDIMENT ADMINISTRATIU
GENERALITAT DE CATALUNYA
Direcció General de Règim Jurídic de Ràdio i Televisió
PROJECTE DE TERCER CANAL DE T.V.
MANUAL D'EXÀMENS DE SALUT ESCOLAR
Controlant l'energia guanyes diners cada dia.
REFLEXIONS CRÍTIQUES SOBRE LA CULTURA CATALANA
Generalitat de Catalunya
ELS MUNICIPIS DE CATALUNYA
Marc-Aurel Vila
butlletí dels mestres
Editorial
MANUAL DE PREVENCIÓ I CONTROL DEL TABAQUISME
Cataluña
ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA
GENERALITAT DE CATALUNYA
BARCELONA 1932

Director:
Leandre Colomer.
Subdirector:
Jaume Colomer.
Secretària de redacció:
Anna Sánchez.
Director econòmic i financer:
Eugeni Rodríguez.
Assessors lingüístics:
Ferran Toutain i
Margarida Vergés.
Seccions i col·laboradors:
Política:
Josep Faulí, Ernest Udina,
Xavier Vidal-Folch, Albert
Viladot, Jesús M. Rodés.
Cultura:
Manuel Ibàñez Escofet, Josep
Masats, Terenci Moix, X. Rubert
de Ventós, Carles Salmurri,
Fernando Savater,
Antoni de Senillosa.
Reportatges:
Marta Balletbò, Rosa
Carvajal, Mercedes Clapés,
Alexander Sempronio.
Entrevistes, música i espectacle:
David Cirici, Sara Masó,
Lourdes Martorell, Bru Rovira,
Albert Rubio.
Fotografia:
Faustí Llucià, Xavier Pascual.
Il·lustració:
A. Ehrenhaus, Jaume Perich,
Tex.
Disseny gràfic:
Mariana García.
Maquetació:
Estela Cometta
i Mariana García.
Director periodista:
Ricard Fité.
Edita:
Edicions del Centenari, S.A.
SOPYRIGHT 1983.
Consell editorial:
Leandre Colomer, Jaume
Colomer, Jesús Díez i
Eugeni Rodríguez.
Imprimeix i relliga:
Índice, a.g. Casp, 118,
Barcelona-13. Dipòsit legal
B-10.405/1983.
Redacció, administració, subscripcions i publicitat:
Crònica, Casp, 116,
Barcelona-13, tel. 225 60 85
i 225 67 87.
Distribució:
Distribucions Sabater,
Buenaventura Muñoz, 2-4.
Tel. 300 36 52.

foto portada: XAVIER PASCUAL

LLIBERTAT D'EXPRESSIO

Quan el PSOE i AP s'han unit contra la llibertat d'un periodista que, per complir amb la seva feina, ha estat condemnat a set anys, set, de presó. Quan, fins i tot, un diputat del PSOE ha declrat que «no passa nada si Vinader está una temporada en la cárcel». Quan el dissortat cas Vinader (i tants d'altres!) esdevé ja un vertader cop d'Estat (més «subtil», «modern» i «eficaç» que els precedents), el nou informatiu Miramar —fruit d'una limitada, molt limitada, reestructuració de la programació catalana de TV— dedica els darrers minuts de la seva primera emissió al tema i fa una entrevista al mateix protagonista al seu exili.

El fet és, si es vol, simbòlic, però el que és evident és que els nostres informadors —o, si més no, una part d'ells— volen emprendre una nova i valenta actitud davant un fet que a tots els demòcrates de debò no ens pot deixar indiferents.

Atentament.

Apol·linar Gómez
(estudiant 2n. periodisme)

«FORA XARNEGOS!» ELECTORALISME

Sóc lector de la revista que dirigiu des del primer número, i la veritat és que cada mes tinc més raons per continuar comprant-la.

Vull parlar de reformar l'article de la seva redactora Montserrat Vendrell sobre la campanya de «Fora xarnegos!». Si hi podia haver algun dubte sobre la veracitat de les informacions que en aquell reportatge s'exposaven, s'esvaien en llegir la rèplica del senyor Lluís Morera, el qual es reconeixia únic responsable de la campanya.

Jo, que havia votat els socialistes en les eleccions legislatives últimes, em va doldre saber que havia donat el meu vot a qui instrumentalitzava amb fins electoralistes una campanya feixista per atacar altres partits democràtics i catalanistes.

Després de la victòria socialista, van venir les declaracions dels senyors Calviño i Feo contra Catalunya i els catalans. Crec que en la pròxima campanya electoral els socialistes ens haurien de donar explicacions satisfactòries als catalanistes que els hem votat, per tal d'aconseguir que els tornem a fer confiança.

Potser CRÒNICA seria un lloc adequat perquè ho fessin.

Albert Blasi
(Tarragona)

DAVANT EL CAS ALMIRON

Sóc una exiliada argentina i fa sis anys que visc a Barcelona.

Com tot estranger a qualsevol país, pateixo les dificultats i de vegades les injustícies de ser-ne. Tot i així, també hi ha hagut mostres de suport i solidaritat. Avui, però, davant el cas Almiron em pregunto què significa realment aquesta solidaritat.

Qualsevol exiliat, o simplement qualsevol argentí amb una mica de memòria, recorda perfectament qui és Almiron (actual cap de custòdia de Fraga). I el recorda pel seu historial de segrestament, tortures i assassinats. La història no val la pena d'explicar-la; el «Cambio 16» ja ho ha fet amb una absoluta veracitat. Potser l'única cosa que no quedi clara als lectors espanyols sigui la popularitat i la trascendència que ha tinguț el nom d'Almiron a l'Argentina.

Els problemes de llibertat d'expressió (com el de Vinader) sembla que són de moda últimament. Avui, a més, el fet de consentir episodis com aquest invalida la suposada solidaritat amb el poble argentí. La invalida un govern que permet que aquest senyor tingui la nacionalitat espanyola (tràmit per al qual es revisen els antecedents penals i policials) i que tingui llicència d'armes, és a dir, que se li permeti viure en aquest país amb impunitat total; un govern socialista sota el qual es segresta una revista que aclareix la veritat. I la invalida també la comunitat que no es pronuncia, davant d'aquest fet. Resulta lamentable veure l'escassa, per no dir nul·la, definició dels mitjans de comunicació, els partits i les entitats ciutadanes.

Aquesta carta vull és una felicitació al «Cambio 16» per la seva labor i espero que sigui publicada en aquesta revista, de la qual jo sóc assídua lectora.

Atentament.

María Inés Santamaría

Ajuntament de Barcelona

Servei de Publicacions

Últims Títols

Col·lecció Informes i Memòries

- Macroàrea d'Empreses i Serveis Personals
  Memòria d'Activitats 1981 (edició en català i castellà).
- Tinència d'Alcaldia de Finances i Serveis Generals
  Memòria d'Activitats 1979-1981
  (edició en català i castellà)
- Patronat Municipal de l'Habitatge
  Memòria d'Activitats 1979-1982.

— D'IMMINENT APARICIÓ

- Tinència d'Alcaldia d'Ordenació i Planificació Ciutadana
  Memòria d'Activitats 1979-1981
  (edició en català i castellà)
- Macroàrea d'Empreses i Serveis Personals
  Memòria d'Activitats 1982
  (edició en català i castellà)

Col·lecció Parlaments

N. 1 — La gestió de Barcelona: Una política municipal
Conferència de l'Alcalde de Barcelona, Narcís Serra en el Cercle d'Economia el dia 3 de maig de 1982.

N. 2 — Pasqual Maragall. El debat de les ordenances Municipals.

N. 3 — Per una Barcelona Olímpica i Metropolitana
2 de desembre de 1982. Paraules de presa de possessió de Pasqual Maragall, paraules de comiat de Narcís Serra.

— FORA DE COL·LECCIÓ
La reforma administrativa a L'Ajuntament de Barcelona

Gabinet Tècnic de Programació

- Indicadors bàsics de l'actuació municipal, 1980, 1981 i 1er. Semestre de 1982.
- Funcions i indicadors de l'actuació municipal.

Col·lecció «Informació per a tots» N. 1 Guia del Pressupost Municipal. N. 2 Guia dels Serveis Municipals.
— D'IMMINENT APARICIÓ

LA PRIMERA VOLTA DE LES ELECCIONS AUTONÒMIQUES

per ERNEST UDINA

Catalunya és a punt de viure la sisena cita electoral, sense comptar els tres referèndums, des del canvi de règim. En gairebé vuit anys, des de la mort del dictador el novembre del 1975, aquesta allau d'expressió democràtica s'ha traduït en sis vots —Congrés i Senat— a les tres eleccions legislatives, tres vots als referèndums de la reforma política, la Constitució i l'Estatut, més un vot a les autonòmiques i un altre a les municipals.

En total, doncs, onze vots, més els dos del 8 de maig —municipals i senatorials a la circumscripció de Barcelona— que en totalitzaran tretze en vuit anys. Xifra considerable que permetrà ja dibuixar un sistema estable propi de Catalunya.

Les eleccions senatorials barcelonines del 8 de maig són sobretot un «coixí» per al vot municipal. Un «coixí» que permetrà als partits de formular, més enllà de la problemàtica estrictament local, els seus programes polítics, amb especial referència al caràcter autonòmic de la Cambra secundària i, per tant, a la problemàtica autonòmica catalana. Però aquest és —l'elecció de qui reemplaci el senador traspassat Cirici Pellicer, socialista— l'aspecte anecdòtic del vot del 8 de maig.

La cita municipal, per primera vegada en dia festiu i dominical, el segon diumenge de maig, té tres aspectes. El primer, el vot local. Tal com ja indica la campanya, no es tracta d'eleccions polititzades a la francesa: el vot no serà resposta o «test» als governs central o autonòmic. El que s'hi juga és una altra cosa: l'elecció d'uns gestors locals per a una etapa que ja permetrà importants realitzacions en la qualitat de la vida diària del ciutadà, després de quatre anys de «sanejament» i «ordenació» de les administracions i de les activitats municipals. Una anàlisi global, a part de les ideologies de partit, de l'evolució pressupostària i de les realitzacions d'obres infrastructurals dels Ajuntaments catalans demostra que en efecte s'ha aconseguit, amb més o menys encert, un «sanejament» de la caòtica herència municipal rebuda fa quatre anys. És per això que com més concreta, a l'àmbit local, sigui la campanya, més interès hi prendran els ciutadans. La «politització» excessiva modificaria en canvi el sentit d'un vot que en aquesta ocasió és sobretot local.

El segon aspecte electoral del 8 de maig és, a conseqüència del resultat, com restarà establert el sistema de partits polítics a Catalunya. No hi ha dubte que la bipolarització PSC-CiU es confirmarà. Però resten tres grans incògnites, que vénen de prop, del 28 d'octubre passat. En primer lloc, fins a quin punt la coalició AP-PDP pot aconseguir, també a l'àmbit local, ocupar pràcticament tot l'espai, o una mica més si treu vots a CiU, dels ex-centristes UCD. A priori, segons les enquestes, no sembla que AP-PDP pugui arribar a repetir el 18% de vots del 28-O ni aconseguir cap de les deu primeres ciutats de Catalunya. Però les urnes decidiran. En segon lloc, què passarà amb el PSUC, sobretot a Barcelona i cinturó. Ja no pot aspirar a tornar a ser el segon partit municipal de Catalunya amb el 21% de vots, després del PSC, com el 1979. Només que passés del 10% de vots, la seva recuperació futura quedaria oberta. Moure's, però, del 5% en algun punt més, ja seria un pas respecte del 28-O però un mal resultat objectiu. En tercer lloc, com resistirà ERC, que amb la seva línia política hàbil però sovint contradictòria té un nou «test» pensant en rectificacions futures o a esdevenir un simple apèndix del nacionalisme més radical respecte a CiU. D'altra banda, ni CDS ni PCC semblen tenir grans possibilitats: passar del 5% en algunes ciutats importants seria un èxit immens.

El garbuix de diferents situacions locals i l'abstracció que d'aquestes podem fer a l'hora de dibuixar, després dels resultats, el sistema de partits català, que ha ben variat en cinc anys, són però encara secundaris respecte del principal contingut polític d'aquestes eleccions municipals. El seu tercer aspecte es redueix quasi a una ciutat: Barcelona. Seran de fet un «test» clau per a les eleccions autonòmiques que ens esperen per d'aquí a deu mesos només. Aquí és on els partits, i sobretot PSC i CiU, es juguen el més important. Per això, no és abusiu considerar que aquestes eleccions municipals del 8-M, prenent sobretot com indicador Barcelona i també altres grans ciutats secundàriament, són la primera volta de les eleccions autonòmiques. Qui guanyi, PSC o CiU, enfilarà amb avantatge, i amb moral d'optimisme, la cursa cap al catorzè vot, el de la segona legislatura del Parlament de Catalunya i del president de la Generalitat.

Només que el PSUC passés del 10% de vots la seva recuperació futura quedaria oberta.

LA GRAN CONCENTRACIÓ ELECTORAL DEL 8 DE MAIG

per JOSEP FAULI

La llei de l'estalvi i la del mimetisme converteixen la jornada del 8 de maig propvinent en la major concentració electoral de tota la breu història de la nova democràcia espanyola

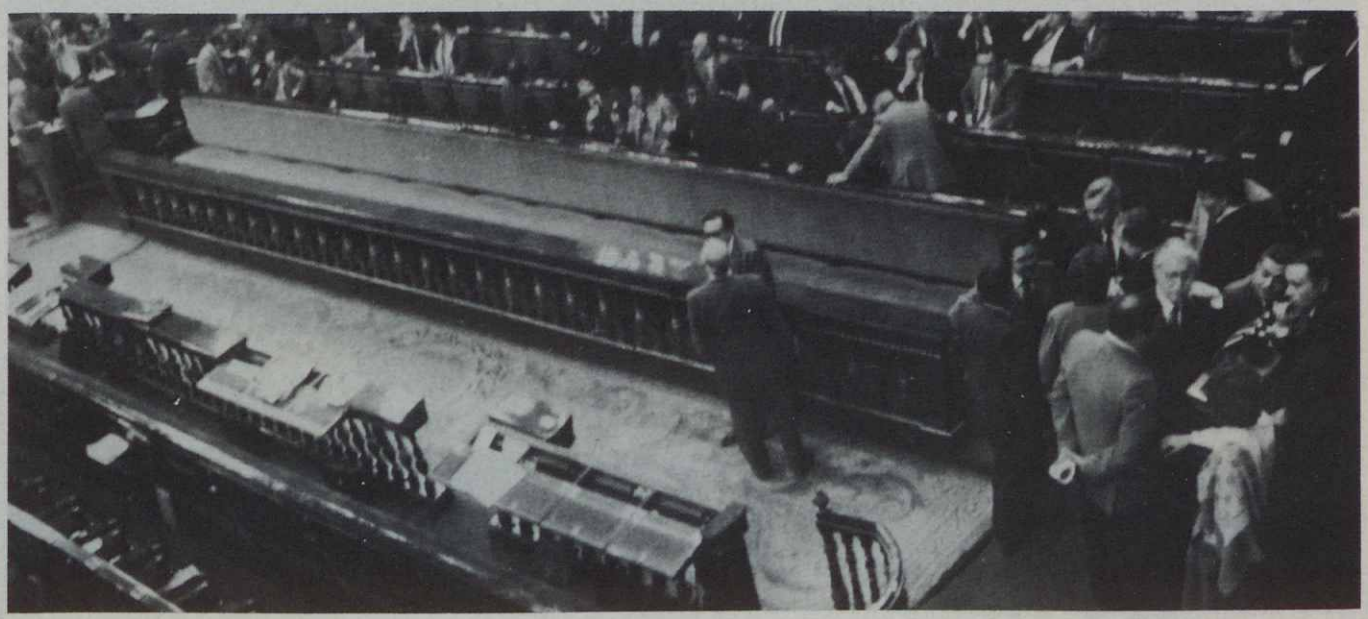
La concentració d'eleccions en una mateixa jornada era una vella aspiració d'UCD quan governava, però, després dels resultats electorals del 28 d'octubre de 1982, és el PSOE qui porta a la pràctica aquell antic desig. Eleccions municipals per a tots els ajuntaments de l'Estat, eleccions autonòmiques per a tretze noves autonomies i elecció d'un senador a la circumscripció de Barcelona, conseqüència de la mort del plorat Alexandre Cirici. Aquesta concentració electoral suposa renovar els ajuntaments democràtics que sorgiren de les municipals de 1979, posar en marxa el mapa autonòmic definitivament complet i cobrir una vacant biològica, fet relativament anecdòtic, però no pas a Catalunya puix que afecta un senador barceloní i planteja, electoralment, una pugna interessant entre socialistes i nacionalistes.

Històricament, és indubtable que el plat fort del 8 de maig és el format per les eleccions autonòmiques, però aquesta és una afirmació teòrica que pot no correspondre's amb la realitat. En principi, encara que tècnicament explicable a conseqüència de la necessitat de contenir la despesa pública i de la presència d'exemples en d'altres indrets, la concentració electoral produeix un inevitable afebliment de la consulta. És un fet, per exemple, que les noves autonomies entraran en la nova tongada històrica sense la solemnitat en què ho feren Andalusia, Catalunya, Euskadi i Galícia. I aquest aspecte de la qüestió no és positiu, tot i que no ho és al marge de les consideracions fetes abans. La veritat rigorosa és que, en aquelles autonomies en què el fervor autonòmic és més petit, la nova història comença entre una barreja d'incitacions en la qual el fet autonòmic compta amb la competència sempre difícil de la consulta municipal, inevitablement més propera al ciutadà i indubtablement amb una tradició i una història que, precisament en les tretze noves autonomies, no pot comparar-se amb la tradició i la història de les eleccions municipals.

Malgrat això, és indubtable que la gran fita del 8 de maig és la generalització del fet autonòmic: l'Estat de les autonomies serà realitat en tota la seva extensió i el famós «cafè per a tothom» haurà arribat a la culminació. Les tretze noves autonomies, que completen el mapa total de disset, són: Aragó, Astúries, Balears, Canàries, Cantàbria, Castella-Lleó, Castella-la Manxa, Extremadura, Madrid, Múrcia, Navarra, País Valencià i La Rioja. Com és fàcil de veure i és ben sabut, en aquesta llista no hi ha cap de les anomenades nacionalitats històriques, però hi ha comunitats amb vocació autonòmica ben explicable com la de les Illes i la valenciana.

A partir dels resultats de les eleccions legislatives generals del 28 d'octubre proppassat, és fàcil de preveure una victòria socialista: també en aquest cas, com en el de les municipals, segons que se subratllava en aquesta pàgina el més passat, la consulta autonòmica esdevé una prova sobre el canvi que ha sofert l'electorat des que ha començat a implantar-se el que els socialistes, en terminologia electoralista ben explicable, anomenen el «canvi». Una vegada més, però, cal anotar que el temps transcorregut és relativament petit perquè la jornada del 8 de maig pugui ésser considerada com una prova amb cara i ulls.

A Catalunya, com ja ha estat insinuat, la jornada té l'al·licient afegit de la disputa d'un lloc del Senat. És una confrontació que ha restat limitada, en la pràctica, a una prova de força entre nacionalistes i socialistes. Cal valorar de forma especial l'encert i la decisió de la unió nacionalista, tant pel que representa de sumar possibilitats, com, i encara més, pel que té de símptoma de la consciència clara de la necessitat i la conveniència de practicar la suma esmentada. A més, el candidat escollit, tant pel que representa de continuació d'una acreditada dinastia barcelonina, com per encarnació personal d'una línia intel·lectual i activa de resistència nacionalista persistent, ve a subratllar l'arrelament i la coherència d'aquesta opció, tan justa i digna com les altres, no cal dir-ho, però amb uns matisos d'autenticitat, continuïtat i vertebració indefugibles i constructius.

LA INSEGURETAT EUROPEA

per JESÚS M. RODÉS

Sota aquest títol, Charles Zorgbibe, un conegut especialista francès en política internacional, publicava, l'any 1974, un llibret en el qual condensava el llarg camí que després de la II Guerra Mundial havien emprès els Estats europeus, a través del desert de la «guerra freda», per tal d'arribar a una negociació col·lectiva destinada a establir unes bases sòlides sobre les quals bastir les relacions entre els Estats i les societats europees.

El camí, ple d'obstacles i dificultats, havia arribat finalment a la reunió, el 3 de juliol del 1973, de la *Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa* (CSCE), la primera fase de la qual, reunida a Hèlsinki i a Ginebra, donaria com a fruit, l'agost del 1975, l'*Acta Final de Hèlsinki,* anomenada llavors, en plena exaltació d'un clima de distensió i de coexistència pacífica, la «Carta magna» de les relacions intereuropees.

Però de llavors ençà han passat tantes coses en la política internacional que ben bé es pot afirmar que l'*esperit d'Hèlsinki* que va caracteritzar aquell moment històric es va demostrar efímer i immantenible.

La *multilateralitat* i el *consens,* que van ser les bases teòriques (i ho són encara) de la CSCE, concordaven escassament amb una realitat política sobredeterminada per les dues grans potències, les relacions entre les quals constitueixen el marc de referència, forçat, de tota la política internacional. I no cal oblidar que a Europa, dividida i ocupada des del 1945, aquest fet adquireix tals dimensions que el títol del llibre de Zorgbibe segueix sent, malgrat tots els esforços, enormement aclaridor de quina és, en última instància, la situació del nostre continent.

El que ja es va albirar en la segona fase de la CSCE, a Belgrad, que va acabar en el «fiasco» més absolut, ha quedat accentuat encara al llarg d'aquests interminables mesos de negociació a Madrid, encara sota la ficció que es discutia a trenta-cinc bandes quan ja la realitat havia deixat aquesta perspectiva en el terreny dels «bons pensaments» i l'arma nuclear (és a dir, la seva possessió i l'amenaça d'utilització) tornava a col·locar les coses en el seu lloc. Un lloc caracteritzat per la irreductibilitat de les posicions mantingudes pels Estats Units i la Unió Soviètica i seguides, amb més o menys recança, pels Estats que constel·len al seu voltant. La percepció de l'antagonista com el «mal absolut» —que recentment ha tornat a posar en circulació en un discurs, el president Reagan —dóna uns ribets de «guerra santa» a l'enfrontament entre les dues grans potències. Una concepció ben allunyada de la «racionalitat» que reclamen les velles cancelleries europees, impotents, tot i així, per escapar-se —a banda i banda de la ratlla— de la pressió dels pols respectius.

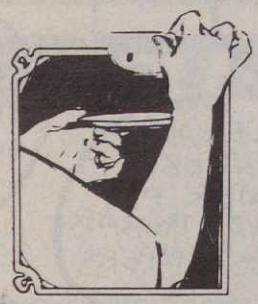
Per això resulta tan commovedor, com segurament inútil, observar les iniciatives de països, com els neutrals i no alineats, en els quals sembla conservar-se (i malauradament tenen escassa força per expandir-lo) no ja l'*esperit d'Hèlsinki,* sinó un mínim de voluntat de supervivència civilitzada. Aquesta voluntat de supervivència que, més enllà de les posicions governamentals, podria atribuir-se a la majoria dels ciutadans europeus.

Des de la intervenció soviètica a l'Afganistan fins a la decisió d'instal·lar a Europa els «euromíssils» nord-americans la situació s'ha anat deteriorant de tal manera que un resultat positiu de la CSCE sembla avui impensable, ni que s'arribi finalment a la convocatòria d'una conferència de desarmament, sobre el caràcter de la qual persisteixen desacords bàsics. Després de Madrid, si una tal reunió acaba inaugurant-se, molt em temo que Estocolm no sigui, simplement, més que un nou escenari per seguir-hi representant una vella tragèdia: la de la inseguretat europea.

Madrid: un nou escenari per seguir-hi representant una vella tragèdia, la de la inseguretat europea.

ALLÒ DELS PAPERS DE RUMASA, ÉS AQUÍ?
SÍ, SENYOR
NORMAL, DEIXI-HO A LA PILA...
ES QUE L'ALTRE DIA FENT OBRES AL WATER DE CASA VAM TROBAR AQUESTS PAPERS
TRES VEGADES SE M'HA EMPORTAT EL COTXE LA GRUA AVUI! TRES!!
ÉS CLAR, COM QUE HAN PASSAT LES ELECCIONS MUNICIPALS, ARA HAN DE POSAR-SE AL DIA...
OCUPAT!
AJUNTAMENT DE BARCELONA DEIXALLES DE GOSSOS
ARRIBO TARD?
QUE VA TOTAL NOMÉS HAN INAUGURAT TRES CLUBS DE VIDEO MENTRE ESPERAVA
VIDEO
CINC MINUTS
TOM

PASQUAL MARAGALL L'ALCALDE ALCALDABLE

per JAUME MORER DE LLORENS
fotos: XAVIER PASCUAL

«No m'agradava la política», diu. Però la vida és així. Oi que sí? És de formació catòlica, però no de capellans. De petit el seu entorn eren els seus pares i els vuit germans; ell és el tercer.

Per casa seva havien passat persones de tot tipus: Marcel Planas, Pep Termes, mossèn Dalmau... «Tots els pares de la pàtria, fins i tot hi va venir en Jordi Pujol», comenta.

Al principi, aquesta entrevista es va fer dins d'un cotxe, amb semàfors, engegades, primera, segona... i anar xerrant. Anaven a un acte públic. Quan parla, ho fa amb les mans a la butxaca i amb aire despreocupat.

La seva dona és economista, però treballa al camp de la informàtica. El millor moment de la seva vida?

—La infància i els partits de futbol.

Li agrada el diàleg i la música. Els pitjors moments?

—La crisi de l'adolescència i la religiosa.

—Què ha representat per a vostè el pas per l'alcaldia?

—Inicialment un treball apassionat, a la llarga una pluriocupació.

—El poder corromp?

—Crec que el poder desgasta, però si embruta la figura moral, aleshores sí.

—Llegeix molta premsa?

—Bé, tres diaris al matí i un a la nit. A l'Ajuntament els llegeixo tots. La premsa catalana la veig com Catalunya: a tots dos els falta aclarir-se respecte a alguna cosa més que la llengua.

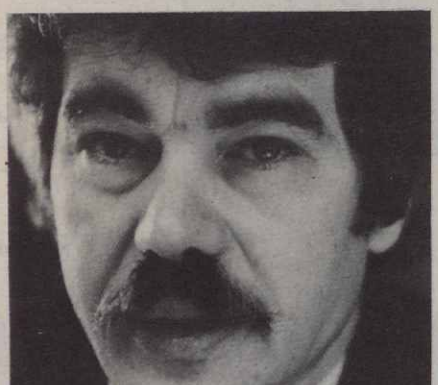
—Ràdio o tele?

—Mira... he, he... jo prefereixo la ràdio, crec que és més viva. Ara, a casa predomina la tele.

—Què en pensa, de la llibertat d'expressió i del tercer canal de TV?

—Llibertat d'expressió sí, però no té a veure necessàriament amb les cadenes privades; hi ha països amb llibertat d'expressió i sense cadenes privades.

—Què és això de la cultura metropolitana que s'ha de construir?

—Aquest és el gran problema de Catalunya, és el que abans en deien problema de la integració, amb l'agreujant que ara s'ha de plantejar amb joves i amb unes taxes d'un 20-30 per cent d'atur. El treball integra, l'atur no. En definitiva és un problema de solidaritat.

—Si no estigués a la política, què faria?

—Crec que donaria classes d'economia. O si no als matins escriuria crítica literària, a la tarda aniria a pescar truites i a la nit a ballar.

—I, a part de sardanes, què més sap ballar?

—Doncs, sé ballar allò que se'n diu: «tots a la cuina i un al menjador».

—Li agrada menjar, oi?

—Ah, no em considero un bon gourmet, a mi l'arròs és el que m'agrada.

—Què admira més en la persona?

—Honestedat, honestedat i honestedat.

—I vostè com és?

—Bé, sóc una persona reflexiva i pausada i, al mateix temps, bastant apassionat.

—Què opina de la religió?

—Que l'Evangeli és una de les històries més ben contades de la literatura.

—I de Déu?

—Doncs que déu n'hi do.

—Com és la seva família?

—Nombrosa, a l'antiga, i al mateix temps patètica, com totes.

—Quines han estat les últimes satisfaccions personals?

—Doncs ahir, tu. Vaig anar a passejar amb els nanos, a dinar al Born i a la tarda a casa els avis amb el nano. És estrany, oi?, tot tan tranquil...

—Quin animal li agrada?

—El cavall.

—Quin personatge històric?

—No ho sé, sempre m'he resistit a admirar algun personatge de la història perquè em sembla que no els conec del tot. Potser algun escriptor.

—Si tingués un any lliure, què faria?

—Me n'aniria a l'Empordà o a Itàlia.

—I doncs?

—Perquè són llocs d'una naturalesa molt bella i al mateix temps no són atabaladors.

—Què és per vostè el sentit patriòtic?

—Bé, la pàtria és allà on es guanya la llibertat. Normalment allà on s'ha nascut... És clar, si tot va bé.

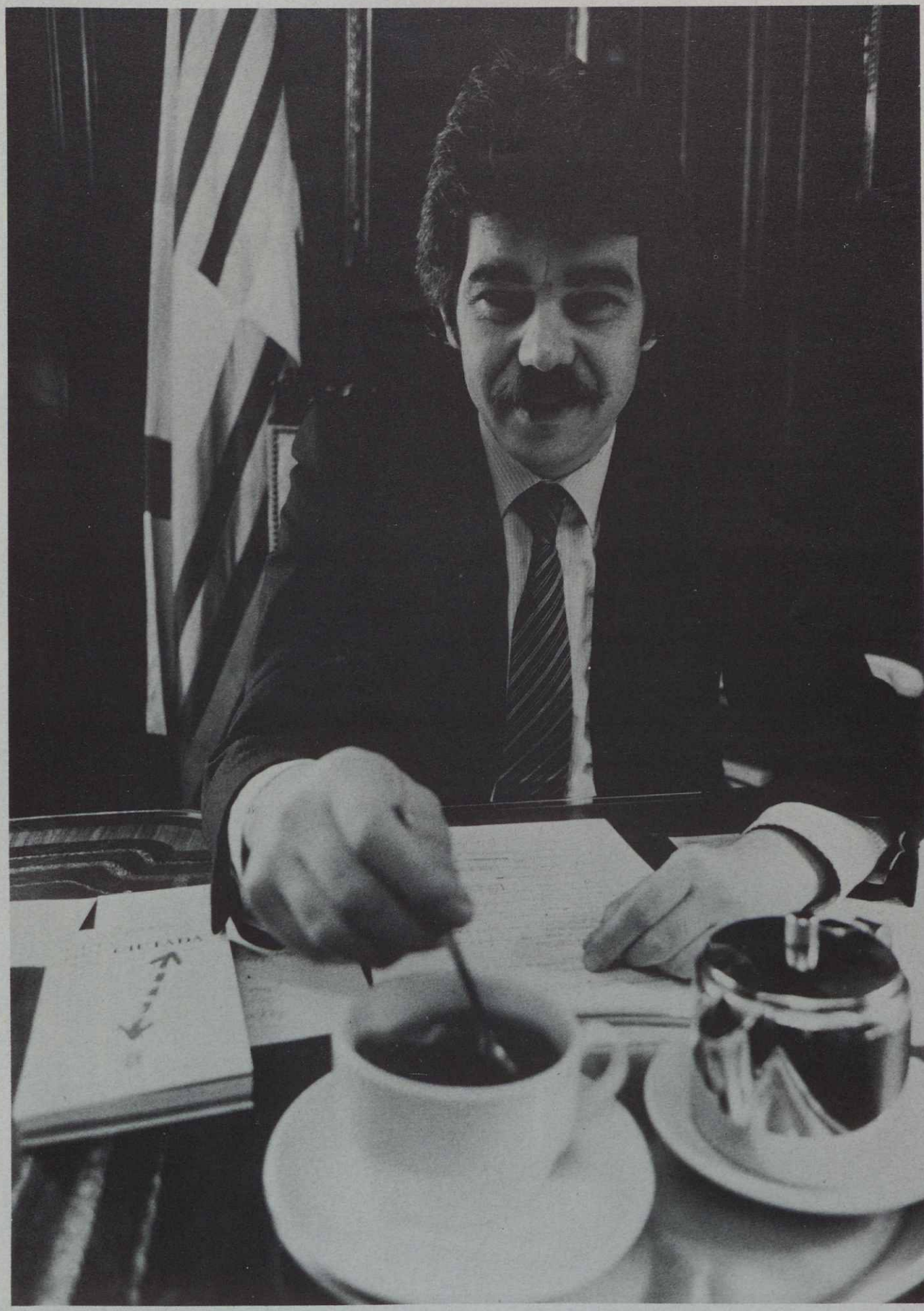
—Ocupant un lloc de responsabilitat, quina norma guia la seva actuació?

—La tenacitat.

—Què és el millor de Barcelona i el pitjor?

—El millor el mar i el pitjor la congestió.

El senyor Pasqual Maragall, aquell xicot de formació liberal que de rebot s'ha trobat alcalde, vol repetir el plat a les eleccions del dia 8; si les guanya, en benefici de tots, li desitgem un bon profit.

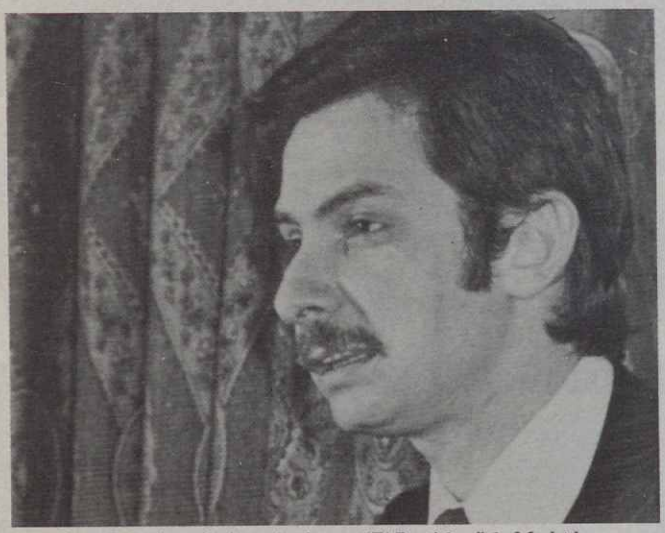

EL PAIS

però les que feien referència a la vida i a la política local, les de comarques, les culturals, i les d'espectacles eren diferents. Tenien vida pròpia.

Per motius diversos, «El Periódico» fet des de Barcelona va començar a arrelar en la societat catalana i va iniciar una marxa ascendent que l'ha dut a vendre més de cent mil exemplars diaris. En canvi, l'edició madrilenya no va tenir èxit. Al contrari, després de poques setmanes es va comprovar que la seva evolució en vendes era descendent, i en conseqüència econòmicament ruïnosa. Antonio Asensio, al cap de quatre mesos, va decidir el tancament de «El Periódico» de Madrid. I això és el que diu que passarà Juan Luis Cebrián amb «El País» de Barcelona: *«Això s'acabarà com "El Periódico" de Madrid»*.

L'edició barcelonina de «El País» va sortir al carrer el dia 6 d'octubre de l'any passat, el mateix dia que començava la campanya per a les eleccions legislatives. Les previsions dels responsables, lògicament, eren optimistes, tot i que no amagaven els inconvenients que podien trobar. En sis mesos pensaven situar-se en un nivell de vendes proper als cent mil exemplars. La realitat ha estat ben diferent: actualment venen a la vora de 45.000 exemplars, amb una mitjana de 48.000, tenint en compte les vendes superiors dels diumenges, fet comú a tots els diaris del país.

En aquesta situació econòmica objectiva, s'hi afegeixen també motivacions subjectives, relacionades amb els mateixos lectors catalans del diari, molts dels

Juan Luis Cebrián: «Això acabarà com "El Periódico" de Madrid».

quals van enviar cartes de queixa. Aquestes cartes coincidien en un aspecte: preferien la lectura del diari fet íntegrament des de Madrid, lectura que podien combinar amb un altre diari fet a Barcelona. D'aquesta manera aquests lectors aconseguien una doble versió informativa amb dues sensibilitats diferents.

El motiu clau del fracàs està en la voluntat de conquerir el mercat català des de fora.

Aquestes queixes van ser confirmades després pels resultats d'una enquesta realitzada per la direcció de «El País» entre els seus lectors.

Les vendes limitades i les queixes van començar a fer pensar en el tancament. Fonts madrilenyes del diari, també del més alt nivell, han comentat, en «petit comitè», que trigaran encara alguns mesos, entre sis i set, a fer-ho, per donar temps a facilitar el revifament a través d'un hipotètic augment de vendes, i sobretot mitjançant la potenciació de les modernes rotatives que l'empresa va instal·lar a la Zona Franca de Barcelona. En aquest sentit, s'han pres ja algunes iniciatives. Lògicament, l'empresa no es decideix a donar per perduts els cent milions de pessetes que li va costar el llançament de l'edició catalana.

Tots els fets que fins aquí s'han exposat objectivament bé mereixen unes reflexions, perquè no és normal que una de les principals empreses periodístiques de l'Estat espanyol fracassi de manera tan estrepitosa. El motiu clau creiem que està en la voluntat de conquerir el mercat català des de fora, donant a la paraula conquerir tot el seu abast.

Amb aquesta experiència s'està posant de manifest que persisteix encara un sentiment nacional que s'oposa a la colonització cultural.

En la història de la premsa catalana (que té quasi dos-cents anys, ja que el «Diario de Barcelona» va ser fundat el 1792) mai una empresa periodística de fora de Catalunya no havia volgut introduir-se en el mercat català. Amb un o pocs corresponsals i amb unes vendes relativament reduïdes ja en tenien prou. L'experiència de «El País» era, doncs, la primera que volia trencar aquesta regla, naturalment amb la presència de periodistes catalans, sota una concepció global «nacional» espanyola o estatalitzadora. Aquesta és una primera constatació.

Popularment això s'ha posat de manifest amb una resposta del públic lector similar a aquesta: *«Aquest diari, jo no el compro, que és de Madrid»*. És, sens dubte, una resposta ingènua que potser podria qualificar-se de provinciana, però que amaga una realitat més profunda.

La comunitat nacional catalana, i la seva expressió cultural, es troba en uns moments difícils i contradictoris, en els quals almenys es donen dos fenòmens paral·lels. En primer lloc, Catalunya, o una part del seu poble, desitja retrobar els seus signes d'identitat, que no es redueixen només a la llengua; també cal afegir-hi una sensibilització general per totes les coses nacionals. En el cas del diari «El País», això vol dir que posar uns «mots encreuats» en català i unes pàgines elitistes en la mateixa llengua en l'edició del diumenge no és suficient per participar en el retrobament dels signes d'identitat propis.

L'altre fenomen, que va paral·lel a l'anterior, és el d'uns certs símptomes de «localisme» i estancament que s'han mostrat durant els últims anys a la societat catalana. Possiblement, com a reacció davant l'assimilisme exterior. La lluita

EL PAIS

DIARIO INDEPENDIENTE DE LA MAÑANA

BARCELONA, VIERNES 22 DE ABRIL DE 1983

UAN LUIS CEBRIÁN

Redacción, Administración y Talleres: Zona Franca. Sector B, calle D / Barcelona-4 / ☎ 336 48 00 / Precio: 35 pesetas / Año VIII. Número 2.216

e dará a conocer en los próximos días

Tribunal Supremo mará hoy la sentencia initiva sobre el 23-F

Segunda del Tribunal Supremo firmará hoy la sentencia defi- ntra los implicados en la rebelión militar del 23-F, pero el fallo hecho público hoy, a pesar de cumplirse el plazo de 10 días ue finalizó la vista de los correspondientes recursos de casa- a ley de Enjuiciamiento Criminal señala ese plazo, pero el pro- unal tiene potestad para ampliarlo, por lo que, inicialmente, el erá dado a conocer a principios de la semana próxima, posible- el lunes.

ntencia ya ha sido decidida nanimidad por los miembros ibunal y ahora está siendo re- ida. Según estimaciones juri- s y militares coincidentes, ue sin confirmar por la Sala, procesados, entre ellos Ar- la, verán elevadas las conde- nas que les impuso el Consejo Supremo de Justicia Militar. El abogado de Milans, Santiago Segura, ha expresado su intención de solicitar al Rey un indulto personal para su defendido.

El capitán general de Madrid, Rafael Allendesalazar, ha solicitado información sobre las celdas disponibles en el pabellón noveno de la prisión militar de Alcalá de Henares. Se interpreta por ello que la mayoría de los militares que resulten condenados serán recluidos en ese centro penitenciario. No obstante, es posible que Armada y Gómez Iglesias, por sus negativas relaciones con el resto, y Milans, por su condición de líder del grupo golpista, sean enviados a otros centros. En todos los casos, aunque los condenados a penas

Reconocido, por primera vez, el derecho de un marido a la pensión de viudedad

Una sentencia de la Magis- Juzgado de Gijón

Aval oficial del Gobierno autónomo a las versiones aparecidas en la Prensa en los últimos días

La Generalitat afirma que Julio Feo insultó a la bandera y a las instituciones catalanas

La Generalitat de Cataluña confirmó ayer la veracidad de las acusaciones vertidas en días pasados contra el secretario del Presidente del Gobierno central, Julio Feo, de quien se ha dicho que insultó gravemente a la bandera catalana, al presidente Pujol y al *conseller* de Cultura, Max Cahner, durante la inauguración, en Madrid, de la exposición antológica de Dalí.

En un comunicado oficial, la Secretaría General de la Presidencia de la Generalitat se pronunció sobre este conflicto desatado entre el Gobierno central y las instituciones catalanas, asegurando taxativamente que eran ciertas todas las frases y actuaciones atribuidas a Julio Feo, referentes al uso de la bandera catalana, al papel del presidente de la Generalitat y del *conseller* de Cultura.

En la nota oficial se hace constar que la toma de postura de la institución catalana en este asunto ha sido debida a los comentarios provocados en Cataluña por la actuación de Julio Feo y al hecho de que numerosas personas y entidades se hayan dirigido a la Generalitat pidiendo información o sugiriendo posibles actuaciones. Hasta ahora, desde el Palau de la pla- Sant Jaume se había

"nuestra primera institución, en todo lugar, en todo momento y en la forma en que las circunstancias aconsejen". El comunicado finaliza precisando que "con esta única nota, la Generalitat da por cerrada su intervención en este asunto". Esta declaración, a 24 horas de la celebración del día de Sant Jordi, y en plena campaña electoral, coincidió ayer con el anuncio del manifiesto del movimiento nacionalista radical Crida a la Solidaritat llamando a una concentración en la jornada del patrón de Cataluña, "contra los ataques del Gobierno español".

Pasa a la **página 23**

HOY, EN EL PAIS

Antonio.

Antonio puede deja el Ballet Español tras el despido de

Al lector habitual li agradava més l'edició de Madrid.

contra aquest «localisme» és el que, amb una evident arrogància, ha volgut venir a vendre l'equip empresarial del diari de Madrid. I és clar, s'han equivocat de mig a mig, car el refús del «provincianisme» i l'obertura als corrents culturals i polítics de tot el món es poden fer perfectament des de Catalunya, com es poden fer des de qualsevol lloc del món que tingui voluntat de superació i vulgui deixar de mirar-se el melic. Però, hi insistim, ningú no ha de voler donar lliçons, sobretot quan a la casa pròpia també hi ha molt per netejar i polir en aquest sentit.

Instintivament, la gent (el públic lector) ha copsat aquest raonament, que s'ha traduït en un cert rebuig. Els 45.000 exemplars de venda diària responen en bona part a l'àmplia franja de gent més polititzada de Barcelona que vol estar al corrent del que es cou a Madrid. Ja abans, quan «El País» només tenia dos corresponsals, venien la meitat d'exemplars que ara.

Cap diari del món no té el seu consell d'administració fora del país on es distribueix. Hi ha casos excepcionals, com el del «International Herald Tribune», que, amb capital nord-americà, s'edita i es ven a Europa, principalment a París i Zuric. Però els responsables americans, aquesta edició europea la fan en anglès, precisament adreçada als sectors més influents de la política i l'economia del continent. No tenen pas la pretensió d'adreçar-se al gran públic.

No és pas fàcil, ja ho hem dit, guanyar el mercat català, i molt sovint, cal dir-ho també, no ho és ni per als mateixos diaris fets íntegrament des de Barcelona. Amb aquesta experiència (fracassada?) es posa de manifest que persisteix encara un sentiment nacional que s'oposa a la colonització cultural.

Si l'empresa «El País», la més important d'Espanya en el camp de la comunicació escrita diària, fa marxa enrera d'aquí a pocs mesos en la seva aventura barcelonina, dubto que ningú torni a assajar una experiència similar fins d'aquí a molts anys.

I HONOUR YOU...

RECORD DE MERCÈ RODOREDA

Per: MONTSERRAT ROIG

Una vegada, la Mercè Rodoreda em va convidar a dinar al restaurant La Punyalada. Vam parlar d'una pila de coses, de tantes, que gairebé no les recordo. Però se me'n van quedar gravades dues: la seva manera de mirar-me i la seva manera de riure.

Reia de sobte, d'alguna cosa que ella deia i jo no hi trobava la gràcia. Reia com si fos entre parentèsis. Perquè sí, perquè li venia de gust riure. Va ser quan em va dir, com aquell qui no vol la cosa, que de jove havia anat a veure el director de «La Publicitat» plena de pretensions d'escriures i que aquest li havia dit:

—Miri, senyoreta, primer visqui, després escrigui.

I vinga riure. Després em va explicar el conte de les tres bufetades d'en Papini. Resulta que un noi que vol ser poeta va i li ho diu, al seu pare. I aquest li clava una bufetada. I ell hi torna, i el pare, un altre cop li pega. Així tres vegades fins que el pare exclama:

—Ara sí que veig que seràs poeta!

I això també li va fer molta gràcia. Aquell dia, vam estar enraonant al seu pis del carrer de Balmes fins que l'ombra del vespre se'ns menjava. Reia encara de manera sobtada. Però només la sentia. La seva mirada, l'havia perduda. No em deixava prendre apunts i em va explicar amb ets i uts com era la torre del seu avi i com ella, de petita, vivia entre flors. I la pena que sentia de no poder estudiar. I que després vingué el temps de l'exili —el temps de les tres bufetades—, amb paràlisi al braç i entestada a escriure. A escriure i en català. Tot això en una època en què escriure en català «era com voler que creixés una flor al pol nord».

Vam parlar de literatura, és clar. Però el que recordo més és l'alquímia del seu riure i de la seva estranya mirada. Em mirava i em feia por. Darrera de tantes coses que em va dir, o que insinuava, hi havia la intuïció de l'abisme que ens separava, que ja no hi hauria retrobament. I no era la infància solitària, ni la fam i l'horror de l'exili, ni el desengany. Tot el món que ella havia perdut de manera irreparable, l'hauria de buscar a través de la poesia i el matís dels seus llibres. Érem de dues èpoques ben diferents, de dues edats que no es podien entendre i, potser, de dues eleccions que no es corresponien. I encara més: ella tenia un passat de pau i el meu estava tocat per una guerra que no havia viscut.

El mirall en el qual ella s'havia reflectit durant molts anys de la seva vida havia estat esbocinat en milers de trossos per la mort i la destrucció.

Una altra vegada, vaig pujar a Romanyà de la Selva i em va ensenyar, peça a peça, la casa que s'hi estava fent. Tenia gairebé setanta anys i aquella casa era, potser, el retorn a l'inici, al claustre matern. Com si diguéssim, l'alfa i l'omega de la serenitat aconseguida, oblidades ja les tres bufetades de la vida. Havia viscut, havia escrit. Havia pagat el preu, massa alt, de la seva elecció. La casa era l'univers clos que buscava, com la casa del *Mirall trencat*. Per això, em sembla, de fugia mirades externes, perquè les tenia a dins.

Deuria preferir mirar-se Barcelona des de lluny, o bé recuperar-la a través de les paraules. Els canvis li deurien fer massa mal, ja no podia ni sentir-se com Aloma, enganyada per la pròpia tristesa. La torre del seu avi ja no hi és, avui és un garatge, ja no hi ha flors, ni l'estàtua d'en Verdaguer, ni l'alè dels capvespres. Pols i brutícia, clàxons i espetecs, asfalt i rodes d'autobusos.

Crec que aquest enyorament la portà a Romanyà, perquè tot quedés intacte dins de la mirada interna, per a morir voltada d'alzinars, de roures i de pins, per a desaparèixer entre les arbredes humides i les argelagues mig salvatges. Des de la seva darrera soledat, veia mig Catalunya: el mar hel·lènic i encalmat —sempre és així, si te'l mires des de lluny—, la línia altiva dels Pirineus. Enmig, les Gavarres, fosques i primitives, i el Montseny, terra d'aventures i de forjadors de la història. s'hi trobava bé, «era» tota aquesta terra. Deuria buscar la quietud i la soledat per a sentir les paraules, captar els gestos, retrobar les veus dels que se n'havien anat.

Ella i les flors, amb les quals no establia una relació de jardinera, sinó de poder, de domini. Els geranis i els crisantems, que afloraven amb cautela per entre la rocalla, podien ésser controlats. Com els seus fantasmes, moltes vegades convertits en àngels dins de la literatura. Ella i els seus escrits, que no eren sinó una subtil venjança contra la vida, un desafiament contra els que no hem elegit. Tornava a viure dins de la literatura, ja no li calia res més. Havia trencat gairebé tots els llaços, tots els vincles, entaforada darrera de les persianes de la casa, veient passar els núvols, mestressa del seu destí.

Per això la seva mirada em feia por. Perquè hi intuïes un to de crueltat matisada, com els seus personatges, els quals, aparentment desvalguts, no ens perdonen res. No ens perdonen que visquem, que haguem defugit les tres bufetades, que siguem fills de la nostra època. Que ho proclamem.

Escriure i en català. Tot això en una època en què escriure en català «era com voler que creixés una flor al pol nord.»

Així, ella ens mirava «separada», amb aquesta mena de separació que s'infligeixen els que han patit massa i durant massa anys.

En una de les seves cartes, m'hi escrivia: «Efectivament, estic molt contenta de passar temproades a Romanyà, on les tensions polítiques arriben tan mitigades, que més que tensions semblen històries de bojos d'ara fa quaranta

anys. Diuen que la història no es repeteix, però certs aspectes de la història em sembla que sí». I, quan li vaig voler fer un retrat per a la televisió catalana, em deia: «Jo em passejaré pel voltant de la casa, pel jardí, pel bosc, i tiraré pedres a un gos pastor alemany espaterrant que es diu Roco. Ell serà el protagonista del retrat». La casa, el jardí, el bosc, els animals..., aquests eren els seus vincles amb la vida d'ara. Els éssers reals quedaven lluny, transformats en somni, en desig, en la memòria màgica de la seva literatura. En paradís perdut.

El mirall en el qual ella s'havia reflectit durant molts anys de la seva vida havia estat esbocinat en milers de trossos per la mort i la destrucció. Però quedaven intactes les emocions, aquestes «emocions que et deixen una recança difícil d'explicar amb paraules». I heus aquí com ens arriba la seva proposta genial i poètica, com ens transmet vida transformada en literatura.

El nostre mirall continua intacte i no voldríem que ens l'esbocinessin massa d'hora, si això passés, aprendríem a riure com ella ho feia: entre parèntesis.

Amb ella s'acaba un món, primer viscut, després escrit. Més tard, somiat. Ens ha estat il·luminat durant molt de temps, i ara hem d'anar a la deriva, a les palpentes. Hem d'aprendre a somiar de nou, amb una altra mena de dolor. Aprendre a desvetllar lentament els secrets com ella va fer i dir-li, qui sap si convertida en àngel o en fulla: «I honour, you, Mercè Rodoreda, for keeping secret some things».

El nostre mirall continua intacte i no voldríem que ens l'esbocinessin massa d'hora. Però, si això passés, potser aprendríem a riure com ella ho feia: entre parèntesis.

ARRIBEM A TOT ARREU

I EN CATALÀ...

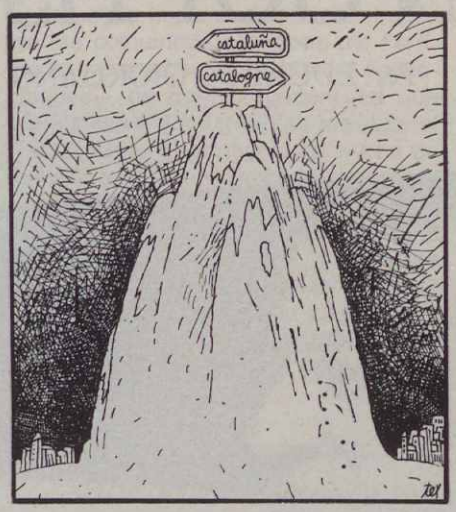
«ET VOILÀ», JA ESTÀ DIT

Per: MANUEL IBÀÑEZ ESCOFET

S'ha de ser d'una terra de marca, com sóc jo, per entendre les coses. O per no entendre res del que fan els governs centrals, que ho veuen tot de lluny i a través del paper segellat. Jo tinc les meves arrels a un poble que si hagués guanyat del tot l'arquebisbe Marca —i va guanyar molt— ara seria francès i no espanyol. Ja veuen. Segons com hagués anat el llapis a l'hora de marcar fronteres, de l'Ajuntament en diria «mairie» i de l'estació de ferrocarril, «la gare». Potser hauria mort a la darrera guerra mundial, tot i que hi van morir molt pocs francesos, o hauria estat un resistent popular. Els dubtes finals de l'arquebisbe van deixar el Tractat dels Pirineus com el coneixem i el poble dels meus avis segueix sent espanyol i, des de la barrabassada tan francesa com els apetits de l'arquebisbe Marca del senyor Javier de Burgos, patriota essencial, pertany a la província de Girona.

Però jo crec que hauria seguit sentint-me català, encara que em rodegés d'una aureola de «voilàs», com els coloms que envolten la imatge de la Mare de Déu de Fàtima. Les nacions-Estat, en aquest cas França i Espanya, no acaben d'omplir les velles nissagues unides més enllà de les muntanyes. Com la catalana. Hi ha una antiga i raonada teoria que diu que les muntanyes no separen, sinó que uneixen. A les dues vessants acostuma a haver-hi un mateix poble que s'ha buscat la vida de manera semblant, que sap que és una mateixa cosa, que se sent unit per lligams estretíssims, de sang, de cultura, d'història. I de parentiu. A banda i banda del Pirineu, a l'Empordà, al Rosselló, al Conflent, a la Cerdanya, al Vallespir, tothom és parent, proper o llunyà.

Ara, el govern de París ha dit als francesos que s'havia acabat això d'estiuejar a l'estranger i que havien de banyar-se al mar francès, emmorenir-se al sol francès, menjar la *baguette* francesa i ballar a les discoteques franceses. La crisi econòmica ha obligat el govern socialista a oblidar-se de les alegries passades i a prendre mesures impopulars. Però, a la nostra frontera, què passarà? Els catalans amb passaport francès i els catalans amb passaport espanyol no són estrictament turistes. La permeabilitat de les muntanyes els permet refer cada vegada que un francès va a comprar a la Jonguera, o un

espanyol compra al Portús, la vella i esmicolada unitat. A la Jonquera, els preus estan marcats en pessetes i en francs, i al Portús, en francs i pessetes. Però la unió no acaba en aquestes dues poblacions artificialment fronteres. És visible i sensible a Perpinyà i a Figueres, a Ceret i a Maçanet de Cabrenys, a Puigcerdà i a Sallagosa, a Roses i a Cotlliure. I són germans dos rius que a banda i banda són femenins: la Tet i la Muga.

Ara, el govern de París ha dit als francesos que s'havia acabat això d'estiuejar a l'estranger i que havien de banyar-se al mar francès, emmorenir-se al sol francès, menjar la «baguette» francesa i ballar a les discoteques franceses.

Aplicar a aquesta gent que es passeja per casa cada vegada que ensenya el document oportú als guàrdies de frontera la llei general pensada amb la fredor burocràtica parisenca —terra de prefectes i d'inspectors—, és no solament atemptat contra la llibertat, sinó destruir una família. Cosa lletja. Quan sento dir a molts pobles de l'Alt Empordà: «Avui ha vingut la tia de França», es produeix un fet d'una naturalitat escruixidora. Aquesta tia no viu gaire lluny, possiblement a un dels poblets de l'Albera que fan joc amb els de la vessant d'aquí. I, segurament, aquesta tia no necessita una quantitat molt gran per venir a casa nostra. Ho té tot pagat, com ho tenen pagat els nebots quan van a casa seva. En certa manera, la premonició de Francesc Pujols és aplicable a les famílies que encara es mantenen unides als dos costats de la ratlla que els savis i els estúpids de l'època varen traçar l'any 1659: ho tenen tot pagat. Els que no tenim parents propers hem de pagar, però tot és un problema de canvi. Quan la cotització és favorable al franc, els catalans de dalt baixen als mercats de baix, i quan afavoreix la pesseta, són els catalans de baix que cerquen les botigues de dalt.

Però sempre hi ha motius per anar amunt i avall. Prendre un cafè a Perpinyà o a la Rambla de Figueres, per exemple, no és cap dispendi i, com que sempre és agradable, espero que es continuarà la comunicació. El problema serà per als qui tenen cases a la Costa Brava o han de pagar terminis de l'apartament o necessiten diners per passar-hi l'estiu. La vida és més econòmica a casa nostra, però l'embosta de francs que dóna el senyor Mitterrand no permet gaires «francesilles».

Ja fa temps que van intentar frenar la marxa de la gent del nord vers la nostra costa, oferint un paisatge marítim que mai no ha tingut gaire qualitat. És un immens sorral. Llevat de Cotlliure, Banyuls i Portvendres, que són unes delicades joies, equiparables als nostres Cadaqués, Port de la Selva, Begur, Calella de Palfrugell i altres ofrenes de la mare natura, els invents moderns són deixats i tenen l'aire d'un envelat de festa major tardana després d'un grop negre i malintencionat.

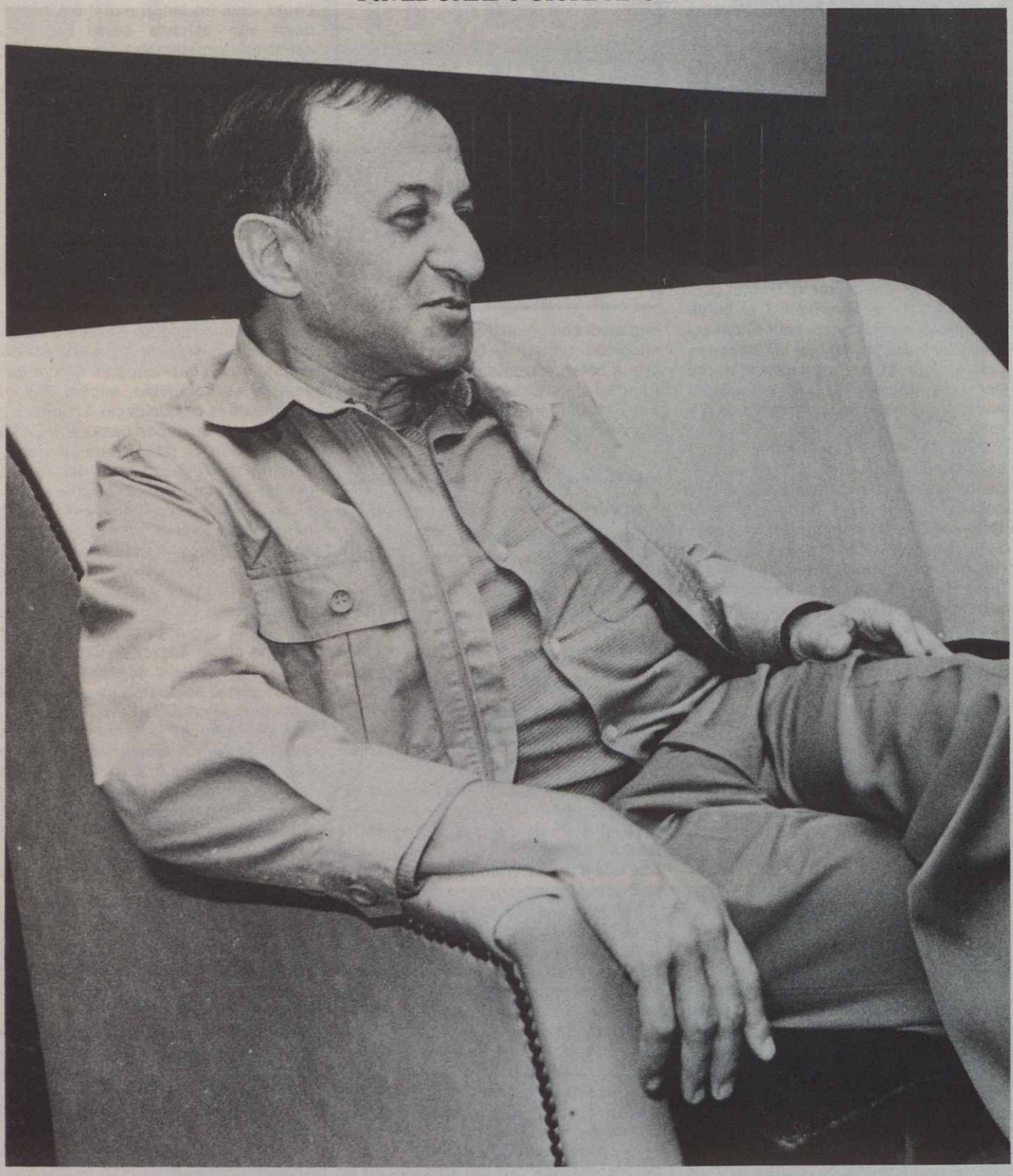
Ara és una altra cosa. Els francesos tenen dret a defensar la seva moneda i poden obligar els seus conciutadans a menjar sorra, però no poden obturar la secular permeabilitat d'un poble dividit en temps dels Àustries i del cardenal Mazzarino —imaginin quin moment de la història!— que només se sent còmode quan està junt. I no faig ni pretenc fer política, ni aixeco inútils banderes d'irredemptisme. Pledejo per uns homes i unes dones, parents i coneguts, que per abraçar-se han d'ensenyar el passaport o el document d'identitat. Va ser un francès qui va escriure: *Chassez le naturel, il revient au galop.*

Això és el que volia dir... «Et volià», ja està dit.

El prestigiós novel·lista barceloní resident a París ha estat recentment a Barcelona, amb motiu de la presentació de la seva última novel·la, «Paisajes después de la batalla», de caràcter semiautobiogràfic. Conversem amb ell sobre les seves últimes obres, la situació actual de la literatura de parla castellana i el moment polític espanyol.

JUAN GOYTISOLO

Per: EDUARDO GIORDANO

L'obra literària de Juan Goytisolo —especialment des de *Señas de identidad* i *Reivindicación del conde Julián* (1966 i 1970 respectivament)— s'ha guanyat crítics acerbs i entusiastes admiradors com poques obres a la literatura espanyola contemporània. Conjuntament amb la segona edició de *Juan sin Tierra* (1977) i només dos anys després de la primera, un nodrit grup d'escriptors (entre ells Pere Gimferrer, Fernando Savater, Guillermo Cabrera Infante, Josep M. Castellet i catorze prestigiosos intel·lectuals més) publicava en col·laboració un volum crític sobre aquesta obra, estudiant-la en profunditat o bé solidaritzant-se amb aquest nova concepció de la novel·la com a aventura itinerant, transgressora del temps i l'espai de manera absoluta, i fins i tot del codi lingüístic del narrador, de la seva pròpia obra literària. Aquest va ser, per cert, un esdeveniment insòlit a les nostres latituds, on la crítica prefereix principalment apostar pel que és segur, i reflecteix fins a quin punt la seva obra —tan plena de vitalitat, tot i que és sistemàticament ignorada pels «cacics culturals» d'aquest país, tal com a Goytisolo li agrada d'anomenar-los—, és una obra narrativa de projecció sens dubte universal, que va nodrint les joves generacions a la recerca de nous camins per a la novel·la dels anys vuitanta.

La presentació de *Paisajes después de la batalla*, novel·la editada fa poc per Montesinos, ens obliga a centrar la conversa primer en aquesta obra, una «pseudoautobiografia grotesca», però el nostre propòsit és que ens parli del conjunt de la seva producció literària. En quasi totes les últimes novel·les de Goytisolo hi ha una gran continuïtat autobiogràfica; en aquesta última, però, fa referències més explícites a la seva persona (al jo del narrador), encara que moltes després siguin desmentides o posades en dubte.

A *Paisajes...* destaquen dues línies argumentals de caràcter polític: una que passa per la renúncia del protagonista als esquemes propis del dogmatisme d'esquerres, i, per altra part, una altra de signe contrari que seria la dominiació fabulosa de París pels musulmans, després d'un procés de degradació afavorit per grups extremistes. Tractant-se d'una «ficció autobiogràfica», fins a quin punt el seu autor explicita un canvi d'actitud personal?

J.G. No hem de confondre el novel·lista amb el protagonista —afirma rotundament Goytisolo, i aclareix: aquest és un personatge. Si bé jo vaig concebre aquesta novel·la com una pseudoautobiografia grotesca, és en primer lloc una novel·la i no una autobiografia. En segon lloc, el protagonista no passa d'una opció a una altra; simplement observa una sèrie de canvis, observa la ruïna de les ideologies en les quals havia cregut en èpoques anteriors, i d'altra banda observa aquest procés que, en termes de la dreta o del poder, seria una mena de contaminació de les comunitats europees per l'arribada —per raons eminentment econòmiques— de gent procedent del que s'anomena d'una forma tan inexacta el Tercer Món. El protagonista viu en un barri on això és una problemàtica quotidiana, i des d'allí elabora una sèrie de fantasies científiques —suposadament pubicades a «El País»— o fantasies sobre el futur de la humanitat.

C. Un personatge que casualment viu, com el seu autor, al barri de Sentier, i igual com Goytisolo a la *rue* Poissonnière...

«Hem de desconfiar de les ideologies que exclouen la irracionalitat del ser humà.»

J.G. La qüestió era plantejar un personatge que pogués ser jo —sense sentir-ho— i alhora plantejar-lo amb totes les seves contradiccions i la seva dispersió. Era una manera de posar-me en qüestió a mi mateix i, lògicament, de posar en qüestió el lector, en la mesura que es pogués reconèixer en aquesta dispersió i en aquestes contradiccions. També hi ha, potser, una autocrítica personal. Però el que predomina en aquesta novel·la és un distanciament en la mirada, entre la realitat i aquest marge d'ironia tan saludable.

C. Aquesta crítica mordaç del «teologisme dialèctic» i del «egocentrisme democràtic» —caricatures de dogmatismes de signe divers, intercalades en aquesta novel·la-collage—, ¿es podria dir que expressa un profund escepticisme personal respecte a tota ideologia?

J.G. Jo crec que —tal com ens ensenya aquesta època— hem de desconfiar de tota ideologia, i sobretot de les ideologies que exclouen la irracionalitat del ser humà; perquè, com tots sabem molt bé, som una mena de barreja d'elements racionals i irracionals, i les ideologies, destruint la irracionalitat —volent ser purament racionals— donen per resultat una total irracionalitat.

C. Comportaria en aquest sentit una crítica al positivisme dominant a Occident?

J.G. Sí, en la mesura que exclou una part fonamental del ser humà, i com que no n'hi concedeix una part, tal com diu la frase francesa: «*Chassez le naturel il revient au galop*», doncs bé, si rebutgem la irracionalitat i la suplantem per esquemes absolutament perfectes el resultat sempre és monstruós. Així és com sorgeixen els gulags, els camps de concentració i els exterminis massius...

C. El protagonista de *Paisajes..., voyeur* obstinat, no té relacions afectives sinó amb imatges fotogràfiques de noietes a partir de dubtosos records. En tot cas, predominen les fantsies masturbatòries amb les quals ocupa el seu temps. ¿Es podria fer alguna valoració de la importància que cobra el tema de l'onanisme en les seves últimes novel·les? ¿Es considera Juan Goytisolo narcisista militant?

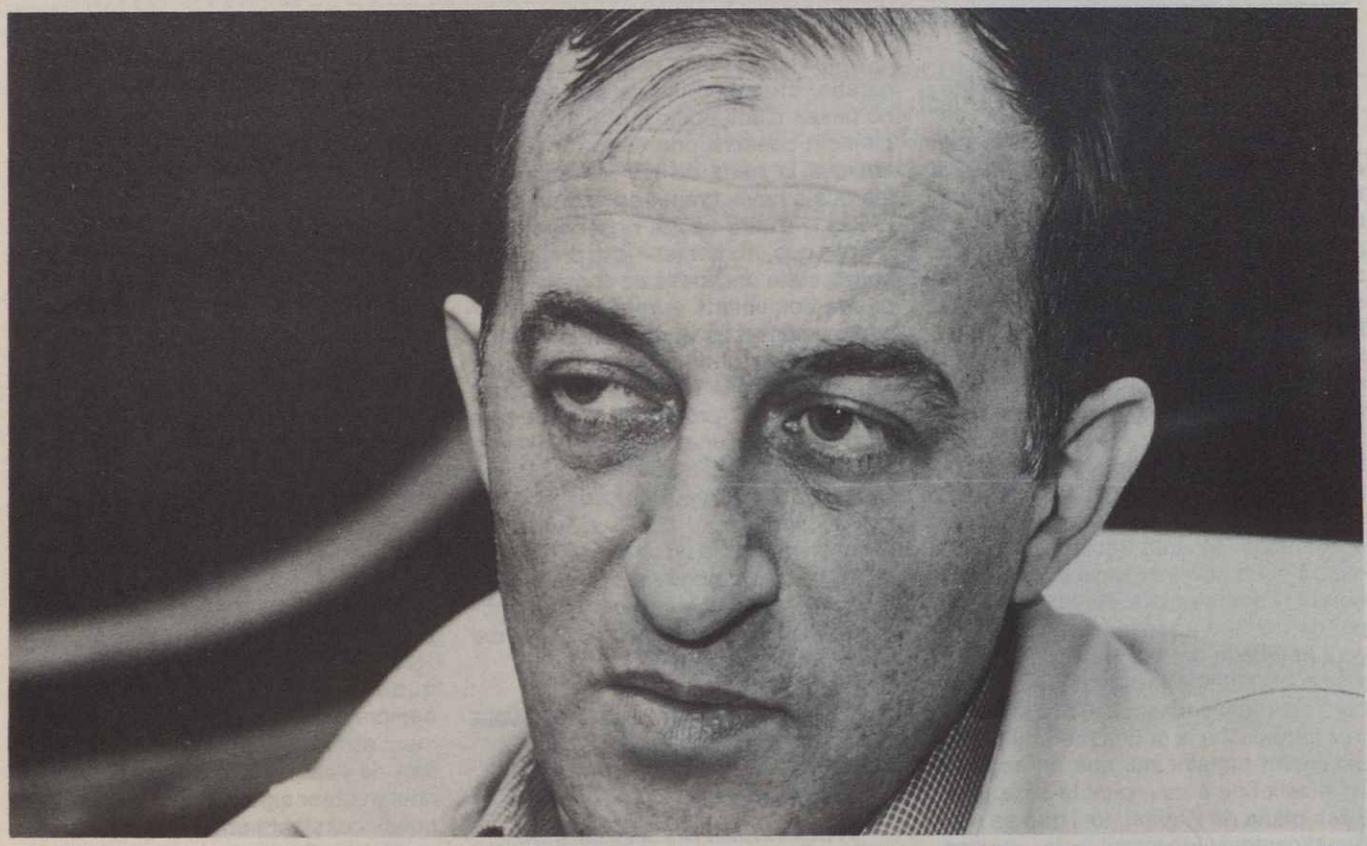
J.G. Hem de partir de la base que quan escrivim estem practicant sempre l'onanisme. Però jo personalment sóc molt poc narcisista, si més no fora de l'escriptura; el fet mateix d'escriure potser sigui narcisista, i escrivint quasi constantment no necessito ser narcisista d'una altra manera.

C. A *Paisajes...* ha quedat suplantat l'erotisme estètic del llenguatge, amb la seva lúdica cadència, per un altre erotisme de tipus argumental, d'aspecte més «prosaic»...

J.G. Sí; l'erotisme a *Makbara* hi era fins i tot en el llenguatge, que era un llenguatge erotitzat, per dir-ho així. Aquí no; el fet fonamental en aquest llibre és el distanciament irònic d'un mateix i la voluntat de mostrar, en certa manera, la comicitat del gènere humà.

C. L'abandonament parcial de la segona persona com a vehicle narratiu en aquesta obra i del lirisme especial que el seu ús infonia a *Juan sin Tierra* o *Don Julián*, ¿no és potser una nova ruptura amb la seva escriptura anterior?

J.G. Jo ho plantejaria d'una altra manera. Penso que cada obra exigeix la seva pròpia estructura i, d'altra banda, mai no faig servir deliberament un llenguatge. Molta gent m'ha retret la complexitat del llenguatge a *Don Julián;* el que passa és que resulta impossible plantejar un tema de gran complexitat com el que plantejava en aquesta obra amb un llenguatge senzill, perquè això hauria estat establir una diferència entre el fons i la forma, diferència que jo nego. D'altra banda, a *Makbara*, en la mesura en què jo pretenia realitzar un text que es pogués inscriure dins la tradició coral, estava obligat a una certa narració encantadora, ritmada, una narració per ser escoltada més que no simplement llegida. I bé, aquí el tema que em plantejava era diferent i em permetia fer ús d'un llenguatge més senzill.

C. Vostè, alguna vegada, ha renegat de l'argument com a exigència de la novel·la. ¿No hi ha, però, a tota obra d'art genuïna un argument subjacent —fins i tot a *Paisajes...* malgrat la seva aparença fragmentària— encara que de vegades sigui multiforme, confús, evanescent?

J.G. L'argument, naturalment, existeix, el que passa és que en realitat jo el dono per fet abans de començar a escriure. En comptes de compondre un argument, com se sol fer, jo de fet el descomponc. No m'interessa l'argument lineal.

C. ¿Com fa Juan Goytisolo la transició del realisme social dels anys cinquanta a l'escriptura actual, de transgressió deliberada del «realisme»?

J.G. La causa predominant va ser una insatisfacció personal respecte a la meva producció literària anterior, un cert procés de maduració. Però jo sempre dic que *Señas de identidad* no hauria estat possible sense el que vaig escriure abans i que el que he escrit després tampoc no ho hauria estat sense *Señas de identidad.* Amb aquesta obra s'acaba una literatura que puc anomenar de joventut, més lligada a una voluntat testimonial, que reflecteix una visió realista de la societat en què vivia.

C. Poc després d'haver sortit *Juan sin Tierra,* la crítica va dir que amb aquest llibre es donava un salt en el buit, que a partir d'aquell punt l'autor es veuria en la impossibilitat d'anar més lluny. S'ha complert aquesta premonició?

J.G. Crec que sí que era impossible continuar pel camí que seguia aleshores. El que passa és que quan topes amb una paret, agafes un camí lateral i segueixes caminant.

C. En aquesta última novel·la hi ha una referència particularment irònica a Cortázar i Alejo Carpentier...

J.G. És per la seva actitud envers París. Ja sabem la importància que París va tenir per a la «generació perduda». Hi ha tota una tradició basada a recrear un París centrat a Montparnase, Saint-Germain des Pres, la Rive Gauche, i gairebé tots els llatinoamericans han seguit sempre aquesta tradició, han sigut increïblement francòfils i s'han quedat molt enlluernats per la cultura francesa. I aquí m'interessa subratllar com a signe diferencial que el meu París no és el mateix que descriuen ells, sinó tot el contrari; és com si diguéssim el negatiu de la fotografia...

C. ¿Quins novel·listes espanyols citaria per afinitat amb la seva obra o simplement per admiració?

J.G. D'una banda hi ha escriptors l'obra dels quals em fa sentir un gran respecte, encara que estiguin força allunyats de la meva manera de concebre l'empresa literària; em sento més a prop d'altres que, tot i que escriuen també de manera diferent a la meva, entenen l'obra en gran mesura com una aventura, com ara el meu germà Luis, i ja dins d'una concepció més rupturista Julián Ríos.

C. I entre els llatino-americans?

J.C. La llista completa seria llarguíssima. Potser dels que més a prop em trobo és dels cubans: Lezama Lima, Severo Sarduy i Guillermo Cabrera Infante.

C. Finalment, ¿com valora el moment polític espanyol i quines expectatives té que es produeixin canvis en el món cultural?

J.C. Jo diria que el sostre de les expectatives que podem tenir és bastant baix, perquè la situació econòmica no permet grans canvis, així com tampoc no ho permet la situació d'equilibri de forces. Ara bé, tots esperem que es prenguin una sèrie de mesures necessàries. La vida cultural espanyola ha estat governada, fins i tot després de la mort de Franco, per un grup de cacics culturals que ho han acaparat tot, que han estat disposats a tot per tal d'ajudar els seus amics... Espero que ja no es tornin a produir fets tan lamentables com la concessió de l'últim premi Cervantes a un poeta de tercera fila, falangista i franquista des de sempre, funcionari de l'Estat des de fa quaranta anys i que, per dir-ho d'alguna manera, s'ha autoconcedit un premi a si mateix.

J.G. Sí, en la mesura que exclou una part fonamental del ser humà, i com que no n'hi concedeix una part, tal com diu la frase francesa: *«Chassez le naturel il revient au galop»,* doncs bé, si rebutgem la irracionalitat i la suplantem per esquemes absolutament perfectes el resultat sempre és monstruós. Així és com sorgeixen els gulags, els camps de concentració i els exterminis massius...

Túnez
país d'encant.

Molt a la vora, molt diferent.

Túnez, al cor del Mediterrani, ha estat durant més de 3.000 anys el gresol on van néixer i van morir les civilitzacions que van fer la grandesa del Mare Nostrum.

Berebers, fenicis, cartaginesos, romans, bizantins, àrabs, turcs, espanyols, van deixar a Túnez un conjunt de màgic misteri que s'ofereix al visitant en tota la seva esplendor.

Túnez, on l'hospitalitat àrab realça més la qualitat dels serveis turístics, que ofereixen al visitant les seves platges immenses, els seus hotels confortables, el seu clima amable i un Mediterrani net.

Així és Túnez: hospitalari, tranquil,
alegre i dolç.

Descobreixi Túnez

Turismo de Túnez
Torre de Madrid, planta 4a.-1.
Tel. 248 18 43
MADRID
Vull rebre més informació sobre Túnez,
sense cap compromís per part meva.

Nom _____

Adreça _____

Població _____ Província _____

Som la CAIXA DE CATALUNYA

PRÉSTECS PER A L'HABITATGE

ACCÉS O CONSTRUCCIÓ PRÒPIA

PRÉSTEC HABITATGE AMORTITZACIÓ LLIURE

CONDICIONS

INTERESSOS	16'50% Sense diferencials ni altres càrregues.
IMPORT	Fins al 70% del valor de l'habitatge.
TERMINI	Fins a 21 ANYS.
AMORTITZACIÓ LLIURE	Quan i com vulgui, fins i tot al final del termini.
ASSEGURANÇA DE VIDA	Totalment gratuïta per a l'amortització del préstec, complint condicions.

CAIXA D'ESTALVIS DE CATALUNYA

LA CAIXA DE TOTS

ESCOMBRARIES DE LUXE

per ANTONI DE SENILLOSA

Es calcula que cada francès, per terme mitjà, produeix més d'un quilo d'escombraries per dia, tres vegades menys de les deixalles que produeix quotidianament un nord-americà. Ignoro la quantitat que convertim nosaltres en escombraries perquè al nostre país, desgraciadament, se subministren poques dades fiables.

Una de les més precioses badies del món, la de San Francisco, a Califòrnia, està feta un fàstic per culpa de les deixalles: més de trenta boques de descàrrega acaparen quasi 800 quilòmetres quadrats dels 1.800 amb què comptava la primitiva badia. París té una mica més de sort amb els seus complexos d'incineració a Saint-Quen, Issy-les-Moulineaux i Ivry, que no tan sols cremen les escombraries de la ciutat sinó també les de cinquanta-dues comunitats pròximes a la capital. L'operació sembla rendible ja que la calor de la combustió proveeix de calor —30%— la calefacció urbana parisenca. Segons càlculs molt precisos de la companyia nord-americana Combustion Power, la cremada de deixalles domèstiques acumulades als Estats Units durant un any —220 milions de tones, si fa no fa— produeix el 17,6% de l'electricitat del país.

La tècnica més rendible sembla que és la coneguda des de temps immemorial per fabricar carbó de llenya i coc: la piròlisi. En realitat no és una combustió sinó més aviat una descomposició, a l'abric de l'aire, sota l'acció d'altes temperatures. Es tracta de reproduir, però a gran velocitat, els processos espontanis que s'han desenvolupat durant milions d'anys al subsòl de la Terra.

Encara que el foc no sempre purifica —els boscos cremats d'Espanya en són un exemple nefast—, tots els components de les escombraries deomèstiques es presten a la piròlisi: papers, plàstics, cautxú. Portada a terme en recipients hermètics, no produeix cap mena de pol·lució i, segons la temperatura que s'hi apliqui, dóna carbó, associat amb gas o petroli, encara que en quantitats petites. Una qüestió que gairebé cap país no va prendre en consideració fins que els senyors de l'OPEP no van començar a escanyar l'economia mundial.

Els drapaires d'un demà proper ja no seran obscurs escodrinyadors d'escombraries sinó industrials que utilitzaran els últims avenços tecnològics

Encara que els especialistes sospiten que la recuperació a través de la piròlisi o la incineració pot ser una malversació, tots estan d'acord en la necessitat de donar un primer tractament a les escombraries o les deixalles, o sigui, a separar el vidre de les llaunes i aquests dos elements del paper. Aquest tractament en «origen», és a dir a la llar, pot ser molest per a les mestresses de casa. Potser la solució més pràctica seria que aquesta tasca es fes en centres oficials especialitzats, tal com van fer a França amb el control d'un comitè interministerial.

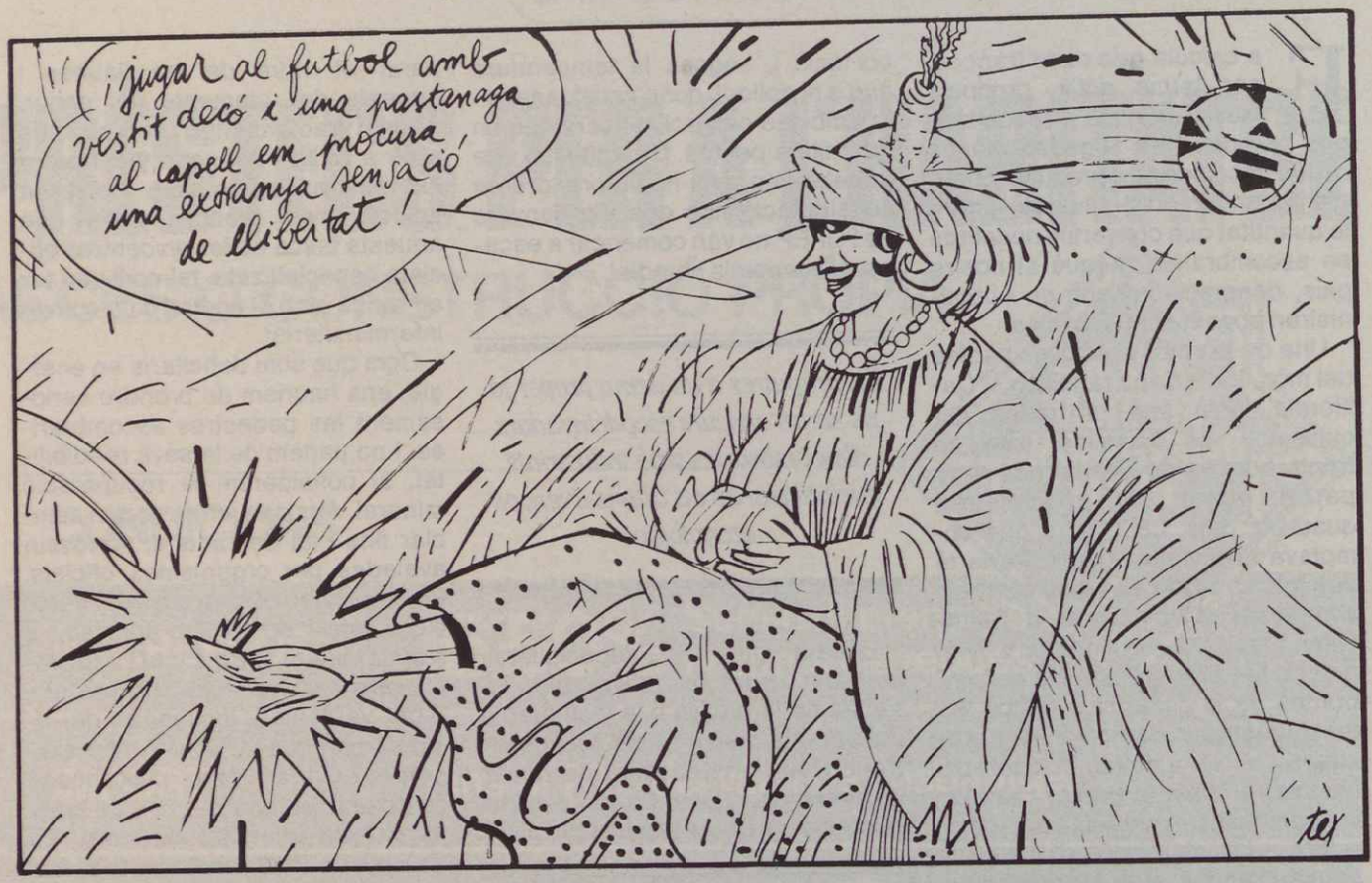

Com que som deficitaris en energia, ens hauríem de prendre seriosament les pedestres escombraries. I no parlem de la seva rendibilitat, si considerem la recuperació mineral. Algunes xifres poden semblar fins i tot delirants si no fossin avalades per organismes oficials. Penseu que l'oficina d'Investigació Geològica i de Mines, amb seu a Nova Orleans, afirma que l'explotació dels residus treballats per ella «són veritables jaciments de riquesa creats per l'home». I no exageren. Cada tona processada conté una mitjana del 15% de ferro, la mateixa quantitat de vidre, 1% d'alumini i 1% de metalls diversos, com ara plom, coure i zinc. En relació amb els «jaciments de riquesa», el fet interessant, al marge d'altres consideracions ecològiques, és que els residus contenen altres productes que es valoritzen mútuament, productes que no estan sotmesos a l'alça dels preus que cada any inicien els productors de matèries primeres.

Diuen que hi va haver una època que l'ofici de drapaire va fer néixer i créixer fortunes immenses. La professió va ser aniquilada per l'edat d'or de la dilapidació sense fre. L'obligació d'administrar més bé i més racionalment els recursos terrestres, imposada per les amenaces de la degradació natural i les penúries, potser farà renéixer l'ofici. Però els drapaires d'un demà proper ja no seran obscurs escodrinyadors d'escombraries. Seran industrials que utilitzaran els últims avenços tecnològics. La qual cosa no impedirà la dilapidació. Però l'aire, que encara és de franc, serà més respirable.

ESQUITXOS

per XAVIER RUBERT DE VENTÓS

La fenomenologia sosté que les coses només poden ser definides a força d'explicar el que *no* són i d'anar així dibuixant el seu contorn. Per exemple: l'arrauxament no és exactament valentia, ni temeritat, ni atabalament ni... Doncs bé, amb la Setmana Catalana a Nova York hem aconseguit ja, prou fenomenològicament, que els novaiorquesos entenguessin que *Catalonia is not Patagonia.* Ara ja només cal que els castellans acabin d'entendre que Catalunya no és Castilla-La Mancha.

—Una cosa que ens diferencia, entre moltes d'altres, és que als catalans, a més de ser lliures, ens ha preocupat sempre el poder *fer la nostra,* cosa que es manifesta en el amteix discurs de Pau Claris que Melo va recollir en la *Historia de los movimientos de separación y de guerra de Cataluña en tiempo de Felipe IV* i que és l'únic discurs modern que Unamuno gosava comparar amb els de Tucídides.

—I és que, ben mirat, de lliure, no se'n pot *ser,* així, a l'engròs. La llibertat és feta només de les llibertats que ens *anem fent* davant de totes les lleis i normes que reglamenten la nostra vida fins als més petits detalls. ¿O és que no heu sentit mai l'estranya sensació de llibertat que procura, i procura només, fer un ús impropi d'un estri o un objecte? Vull dir, omplir un got per beure amb una mànega de regar o guardar les camises darrera els vidres de la biblioteca. Els que fa temps que coneixen i exploten aquest efecte són els directors de cine americans, que van decidir que el policia ha de treure sempre el whisky de l'arxivador.

Als catalans, a més de ser lliures, ens ha preocupat sempre el poder fer la nostra.

—Cada Sant Jordi correm el perill d'haver de comprar, si no de llegir, un altre d'aquests llibres que surten cada any plens d'intel·ligent ironia i delicats sentiments, de viril fermesa i entranyable sensibilitat.

—Els ordinadors no només queden endarrerits o passats de moda; és que envelleixen també igual que els humans. Els tècnics d'informàtica, en efecte, parlen de *hardwire* per referir-se a un circuit que no pot ser reprogramat perquè ha quedat lligat, com soldat, a una determinada connexió anterior. Exactament el que ens passa als homes quan envellim i no podem ja utilitzar una facultat per respondre a nous estímuls perquè ha esdevingut ja *una* amb el seu missatge.

—Per poder complir les promeses cal començar per escollir-les bé. Per no córrer cap risc cal prometre, per exemple, no prendre mai la temperatura a un gos a l'església o no desitjar mai alhora una dona i el seu germà.

—*Representar* un paper de manera versemblant acaba sent tan difícil que tot sovint és més econòmic *encarnar-lo* vertaderament: començar per créure'ns-el nosaltres en lloc de voler només fer-lo creure als altres.

—*Tot el que és de franc que utilitzem només uns quants és un robatori que fem a tots.*

TROBAR GUST A LA LLENGUA

Per: FERNANDO SAVATER

El vell tema de la llengua ha tornat a saltar de nou a la palestra; fonamentalment a Euskadi, amb motiu de les objeccions per suposada inconstitucionalitat que planteja el govern a alguns articles de la llei de l'euskera, destinada a la normalització definitiva d'aquest idioma, que compta amb el suport majoritari de les forces polítiques del País Basc. Les esmenes en qüestió són d'una gasiveria estreta pròpia d'algutzir: sembla mentida que havent-hi tants intents de donar a la ja plenament justificada reivindicació lingüística virulència política per part dels simpatitzants del salvatgisme antidemocràtic, el govern els posi tan bé aquest nou, innecessari i barroer motiu provocador. Però no són aquests aspectes polítics els que vull tractar aquí, sinó el cas de la llengua mateixa i dels motius *culturals* de la defensa de les coses minoritàries. Així com també els límits *culturals* d'aquesta defensa. No m'importa repetirme: com va dir Voltaire, «em repetiré fins que m'entenguin».

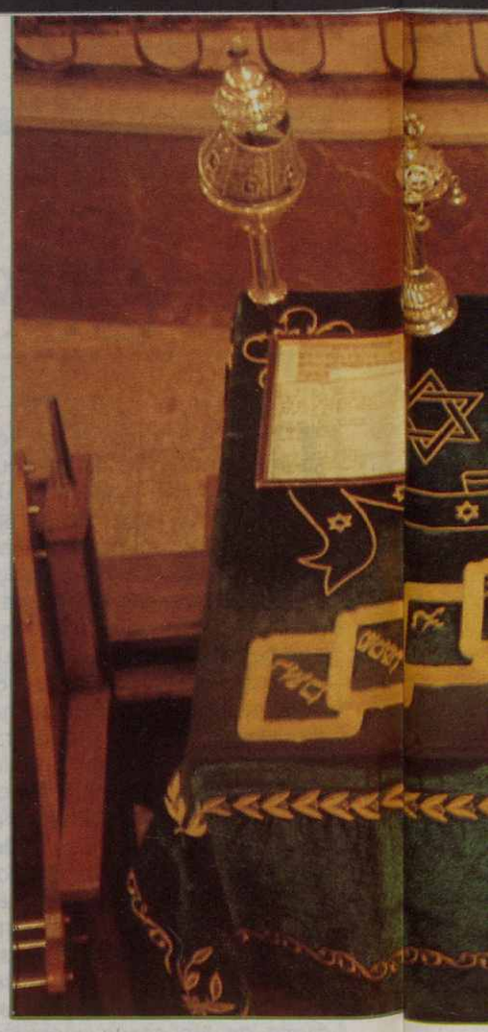
A aquestes altures del segle sembla imprescindible acceptar que un idioma no és *només* un instrument de comunicació, sinó un vincle identificador d'una determinada comunitat, la seu de la seva tradició (que en bona mesura, com sempre, pot ser memòria inventada) i el refugi del simbolisme mític que li brinda les seves nocions referencials. Cap llengua no pot ser desqualificada pel seu nombre de parlants, la quantitat i qualitat de les obres literàries que s'hi escriguin, les seves aptituds per vehicular la ciència moderna, la seva extensió geogràfica, etc... *perquè no es tracta d'això.* Però tampoc no n'hi ha prou de concedir-li una tolerància repressiva», com diria Marcuse, és a dir, reconèixer la seva peculiaritat per desar-la en un museu i conservarla en formol. Sorgeix, com sempre, un conflicte entre drets d'un grup i l'arrasadora i maquiavèlica noció de l'*eficàcia* estatal. Perquè el que és cert és que no són les llengües les que tenen drets sinó els seus parlants. I cap llengua no és una entitat sempiterna i metahistòrica, sinó l'expressió d'una comunitat i també la ratificació concreta de la seva vocació col·lectiva. La solució més «còmoda» per a l'administració d'un Estat és l'hegemonia d'un llenguatge oficial, al pes del qual les formes de parla minoritària es vagin plegant. S'utilitza en últim extrem l'argument de l'interès «pràctic» dels ciutadans (és un dels casos en què l'Estat es torna mefistofèlicament individualista): ¿per a què molestar-se a educar el nen en euskera, podent fer-ho en castellà? Seguint aquest ranomanet, ¿per què obstinar-se a ser espanyol, en lloc d'intentar ser ianqui o rus, que és el que de debò compta?

Es diu que a Euskadi es parla l'euskera i que la realitat històrica del castellà a l'Euskadi sud i del francès a l'Euskadi nord ha de ser acceptada amb joia cultural. Hi estic d'acord. Les invasions i els mestissatges, l'intercanvi forçós i la pluralitat inevitable em semblen sempre molt preferibles a la mongolitzadora proesa ètnico-cultural. És millor tenir dues llengües que no pas una i millor coneixe'n tres que no pas dues. Però això no impedeix afirmar justificadament que l'euskera és la llengau dels bascos: i ho és *no perquè sigui l'única que tenen, sinó perquè ells són els únics que la tenen.* Si s'han d'identificar, reconeixe's, trobar-se bé amb alguna, ha de ser l'euskera: si han de defensar prioritàriament la normalització cultural d'alguna llengua, ha de ser l'euskera. No es poden esgrimir raons «pràctiques» contra aquesta evidència, entre altres coses perquè la consciència simbòlica i lingüística de cada home atresora exigències més fonamentalment «pràctiques» que la possibilitat de llegir el «Scientific American» o veure pel·lícules de Godard sense subtítols. Tampoc no hi a en això cap agressió contra els bascos que parlen en castellà o en francès, perquè aquests tenen lògicament el suport d'aquestes llengües multinacionals. La tasca difícil és rescatar i consolidar l'euskera, no protegir el castellà i els seus usuaris de la suposada revenja lingüística: en això, com en tot, el respecte fomenta el respecte, mentre que la intransigència suscita intransigència.

Les llengües no s'odien entre si, només els fanàtics que les manegen

Sóc un escriptor basc la llengua habitual i literària del qual és el castellà. No em sembla que s'hagin de demanar excuses per això i tampoc no consentiria que ningú em derogués la meva ciutadania per aquesta circumstància. Donada l'especial relació d'un creador amb el seu idioma, el transvasament lingüístic és molt problemàtic, però no crec de cap manera que calgui expressar-se en euskera per defensar els drets d'aquesta llengua (i encara menys els d'Euskadi en general), i de la mateixa manera seria absurd suposar que només pintant-se la cara de negre un pot donar suport a la lluita antisegregacionista o que calgui dur faldilles per comprendre les reivindicacions feministes. A més a més, les llengües no s'odien entre si, només els fanàtics que les manegen. ¿No és potser *i per sempre* el castellà en tantes i tantes paraules noves del batua? ¿No forma part cert vocabulari basc, certs modistes usuals i fins i tot certa peculiar entonació del castellà euskeritzat que parlem i escivim els bascos? És una germanor més sàvia que els disbarats contraposats del rancor o del burocratisme centralista. A qui li agrada el misteri poètic de les paraules, li agrada també la diversitat irreductible de les llengües i considera empobriment cultural tot el que es faci contra elles. No és veritable amor al castellà el que mou alguns a intentar convertirlo en fonament d'una concepció monolítica d'Espanya; ni tampoc no és autèntic amor a l'euskera el dels qui voldrien utilitzar-lo com a coartada aïllacionista per practicar una cultura feta no tant de peculiaritats com d'exclusions, en la qual la seva grolleria es disfressés de «casta». Doncs la raó parla igual a totes les llengües, però no tot el que es diu en cada llengua és igualment raonable.

LES CLAUS DE SEFARAD

Text i foto: GABRIEL SUCARI

Al carrer de l'Avenir s'alça un edifici d'un estil arquitectònic imprecís. Les dues finestres frontals i part de la porta d'entrada estan cobertes per una reixa que dissimula alguns canelobres de set braços i llegendaris escuts de David. Aquests símbols, manifestació clàssica de la religió jueva, són l'única cosa que permet al transeünt observador endevinar que hi ha una sinagoga.

Des de l'exterior

El temple jueu de Barcelona, igual com qualsevol altre —els de París, Nova York o Jerusalem—, és un exemple de sobrietat, d'absoluta indiferència expressiva; una construcció on preval l'absència de gestos de qui no necessita donar-se a conèixer.

Dins, en una austera oficina del primer pis, el senyor Talvi, secretari de la comunitat jueva de Barcelona, em rep sense gaires formalitats. Acostumat a les visites de la premsa, seu darrera el seu escriptori, es frega els ulls amb les mans com per treure's de sobre el cansament que revelen les ulleres que fa i es disposa a complir un paper al qual sembla estar resignat ja d'entrada.

El diàleg és cordial. El senyor Talvi, un lúcid ancià d'una primesa mil·lenària, parla sense pauses en una conversa que, després de les primeres preguntes, em fa l'efecte que li resulta repetida entre tants reportatges sobre una comunitat amb una tradició que ha motivat una excel·lent bibliografia. És per això segurament que tot d'una i d'una sola tirada em deixa anar els índexs estadístics que considera necessaris per a tot periodista.

— «A Barcelona la comunitat jueva és composta per unes tres mil persones, la majoria d'origen sefardita —descendent dels jueus que van residir a Espanya durant l'Edat Mitjana—, més uns quants jueus d'Europa central o asquenasites que van fugir de la barbàrie nazi i es van establir definitivament a Barcelona».

«La comunitat sefardita va anar arribant a la primera dècada del segle, la majoria procedent de Grècia, Turquia i Bulgària i una minoria d'altres països d'Europa oriental».

«El gran salt de la immigració es va fer el 1956, a conseqüència de la independència del Marroc, moment en què la nombrosa comunitat que hi residia, davant la poca simpatia del nou govern, va decidir anar-se'n cap a dos punts fonamentals: Espanya i Israel.

Per què Espanya? Els lligams amb Espanya tenen arrels molt profundes. És coneguda la intensa activitat desenvolupada pels jueus de l'Edat Mitjana a tota la península. Aquesta convivència, que va durar uns quants segles, va penetrar molt el nostre poble. Tant, que va conservar els costums, els menjars, la llengua. Hem continuat parlant fins avui un castellà antic anomenat «ladino»... Per a molts de nosaltres, Espanya no havia deixat de ser el lloc on havien viscut i mort els seus avantpassats, la seva pàtria».

Sona curiós sentir parlar un jueu de «pàtria», concepte fet utopia des que fa més de dos mil anys van ser expulsats pels romans de la seva sacrosanta Jerusalem. I avui dia, quan es tendeix a associar el nom de jueu al d'Israel, el nom de pàtria al de sionisme, sembla necessari fer-hi algunes puntualitzacions. Per a algunes sectes dels jueus més ortodoxos que viuen a Israel, la nova nació no és la seva «pàtria», sinó només la terra promesa no reconquerida mai, perquè el retorn s'havia de complir sota la mirada omnipotent del Messies, el redemptor de tots els morts i desgràcies del passat, i aquest encara no ha arribat. Mentrestant la utopia continua tan llunyana com viva.

A Barcelona la comunitat jueva és composta per unes tres mil persones, la majoria d'origen sefardita, més uns quants jueus d'Europa central que van fugir de la barbàrie nazi

«La gran majoria d'origen marroquí és la que més conserva els nostres ritus i la nostra tradició. Celebra en família el sàbat, reunió del divendres a la tarda que precedeix el descans del dissabte. Per setmana santa (Pesaj) celebra la sortida del nostre poble de la terra dels faraons, festa en què com a símbol es menja un pa sense llevat, que és el pa (mannà) amb què Déu va proporcionar aliment als israelites durant els quaranta anys que va durar el viatge pel desert cap a la terra promesa. També conserva les nostres lleis i celebracions més importants, com la del dia del perdó (Iom Kipur), l'any nou del nostre calendari (Rosh Ashana)...

La conversa es va prolongar, vam continuar parlant d'altres nuclis jueus residents a Espanya, de l'antic

barri jueu de Barcelona, del Call, del perquè de la falta de relacions polítiques amb l'Estat d'Israel, considerant dates històriques i barrils de petroli àrab. Sortim del sopor estadístic i li demano pel seu origen, la seva història. Aleshores relaxa el seu discurs burocràtic i amb mirada d'avi em parla de Salònica, ciutat grega on exercia funcions diplomàtiques per a l'ambaixada espanyola; de la guerra del catorze; sobre la seva tornada després de la promulgació del dret de protecció

Per als jueus més ortodoxos que viuen a Israel, la nova nació no és la seva «pàtria», sinó només la terra promesa no reconquerida mai

als jueus de la diàspora, dictat per Primo de Rivera el 1922; de les limitacions que imposava aquesta «nacionalitat de segona».

En pocs minuts, les seves parpelles es tornen a afluixar pel cansament de tanta imatge passada. És difícil fer que s'interessi per la seva llarga història erràtica i cada cop hi ha més silencis a manera de salts en el temps, que completa amb un gest circular de la mà com volent dir: «I què vol que li expliqui?».

Cap a l'interior

Acabem l'entrevista i sol·licito el seu permís per visitar la biblioteca. Amb bondat, potser amb llunyania metafísica, i amb el mateix aire amb què m'havia rebut, el senyor Talvi em deixa sol en una habitació contigua on hi ha uns armaris amb petites finestres que contenen una sèrie de volums ordenats segons un sol criteri: que són llibres.

Em miro a l'atzar un prestatge on unes grans lletres blaves anuncien un Leon Uris massa cinematogràfic, al seu costat un llibre de J. L. Borges, marcat al llom amb un cercle fet amb retolador vermell i, finalment, un volum antic i sense portada que no dubto a agafar i endur-me a la taula. Amb certa fascinació vaig passant les primeres pàgines, on abunden citacions fetes a llapis en hebreu, àrab i un castellà que suposo antic. Cap a mig llibre uns quants fulls d'un paper diferent al dels altres i escrits amb cal·ligrafia similar a les notes que he dit abans revifen la meva curiositat. El meu desconcert consegüent va ser gran, la meva inquietud també. Aquest no és el lloc adequat per fer-ne una anàlisi, probablement infructuosa; només vull transcriure algunes de les coses que hi figuraven.

«Jo, Abraham Zacut, historiador i cosmògraf, descendent del cabalista Moshé de Lleó, creador del *Llibre de l'esplendor* i deixeble del mestre de Girona, Ezra ben Selomó, he trobat el punt infinit on conflueixen tots els punts. En ell he vist el sentiment de tots els temps, en ell he viscut des de sempre la història del meu poble. He recorregut el món al costat del mercader Benjamí de Tudela. He vist els consellers dictaminar que «negú batejat que sie estat jueu no gos entrar en un call ne en casa de jueu» i vaig haver de vestir capa i caputxa groga per diferenciar-me dels altres. Vaig entrar amb l'Islam en terra cristiana i m'hi vaig quedar de bon grat després de la derrota mora. He viscut amb els meus l'edat d'or dels llinatges jueus sota el regnat de Jaume I, quan Jahudán de Cavallería va ser primer financer reial. Em vaig convertir al cristianisme juntament amb 300.000 més de la meva tribu per poder-me quedar en aquesta terra. Vaig ser assassinat a Barcelona el 1391 de l'era cristiana, durant el regnat de Joan I, quan el poble descontent va envair el Call i va exterminar part de les nostres famílies. Vaig propagar la medicina per Al-Andalus al costat de Benvenist Samuel i vaig curar els nobles de Barcelona a les ordres de Bonjuc Cabrit, el cirurgià.

Vaig ser mercader a la ciutat i pagès al camp. He tornat, segles més tard, a la que va ser la meva casa i m'he trobat en una plaça que es diu Sant Jaume. El 31 de març del 1492, per ordre de la reina Isabel, em van donar quatre mesos de temps per vendre els meus béns i anar-me'n d'aquesta terra. Expulsat, vaig deambular pel món amb la clau de la que havia estat la meva casa i vaig conservar els costums i l'idioma del Call. Vaig presenciar guerres, vaig ser assassinat més d'una vegada, vaig veure un plagi del meu *Aleph*, un llibre amb un cercle vermell, una mà en una biblioteca...»

La tornada

Al carrer de l'Avenir, el sol es començava a amagar. Em vaig girar i vaig mirar la sinagoga. Vaig sentir que d'alguna manera ara entenia aquella construcció, el senyor Talvi i els seus silencis, l'ofici religiós que quotidianament un petit grup de vells celebra en direcció al mur de les lamentacions de Jerusalem. No sé què buscava, però ho havia trobat.

FARÀ EL RAVAL OBLIDAR EL BARRI XINÈS?

per SEMPRONIO
fotos: FAUSTÍ LLUCIÀ

Un amic ratllant la vuitantena, culte, cultíssim, que va nèixer al carrer de Sant Pau i que hi ha viscut tota la vida, intrigat, em pregunta: «Què és això de Raval?». Per a explicar-li-ho, m'he vist obligat a remuntar-me fins a les segones muralles que, construïdes pel rei Jaume I, limitaven la ciutat per la banda de ponent...
No sé si l'amic ha quedat gaire convençut. Des de menut es té per veí del Districte Cinquè i probablement ara reputi arbitrari, capricis, que se li digui oficialment que pertany al Raval.

Que consti que no m'adhereixo a la seva possible protesta. Això de Districte Cinquè no té suc ni bruc. Existint a Barcelona gent que pel fet de viure a Gràcia, a la Barceloneta o a Sarrià, poden presumir de ser, respectivament, graciencs, barcelonetins o sarrianencs, els pobladors del Dictricte Cinquè tenen dret a considerar-se ciutadans de segon ordre privats de gentilici.

Imagineu que algú els hagués anomenat districte-cinquencs... Districte Cinquè resulta una designació simplement administrativa, municipal i espessa, per dir-ho amb paraules del poeta, sobretot espessa, donada la densa demografia de la zona.

La veritat és que més d'un cop hom va intentar batejar de nou aquest tros de Barcelona inclòs entre la Rambla, les Rondes i el Paral·lel. Però, la nova toponímia arrelava invariablement en el vici i en la misèria. A primers de segle, en referir-s'hi, molts en deien els Barris Baixos, però no en sentit de posició geogràfica, sinó descendint l'escala de la degradació física i moral. Els Barris Baixos comptaren fins i tot amb un líric intèrpret, Rafael Nogueras i Oller, autor de *Les tenebroses*, recull de poemes el més cèlebre dels quals finalitza amb aquesta quarteta: «Carrer de Migdia, / carrer malparit, / millor t'estaria / carrer de la mitjanit». Els Barris Baixos, deixats aparentment de la mà de Déu, tingueren en realitat i així mateix llur apòstol, mossèn Àngel Carbonell, ecònom de Santa Mònica, que es va avançar molts anys al Concili escrivint, el 1927, un llibre titulat *El colectivismo i la ortodoxia católica*. I també s'anticipà als sacerdots obrers puix que sent migradíssims els recursos crematístics sorgits d'una parròquia tan humil com era la seva, s'arrodonia el sou treballant a l'editorial Subirana.

L'Invent del Barri Xinès

Tot això pertany a la història, en canvi el Raval constitueix avui un tema d'apassionant actualitat. L'Ajuntament el vol fer nou. Així, tal com sona. Pretén transformar en antesala del paradís, o almenys en purgatori, el que ara és una mena d'infern dantesc. Aspira a restaurar i a refer tots els habitatges del districte, a rodejar de places i jardins els edificis singulars existents a la zona, a reservar exclusivament per als vianants els carrers tradicionalment comercials, mentre n'eixamplarà uns altres perquè el trànsit rodat hi circuli amb desimboltura, car un dels defectes del Districte Cinquè, apunta el projecte municipal, consisteix en la dificultat de penetrar-hi amb cotxe. D'aquí ve que no hi apareguin activitats noves, paral·lelament sols hi prospren les tradicionals, les delitoses, diríem, que potser hi són ja amb excés.

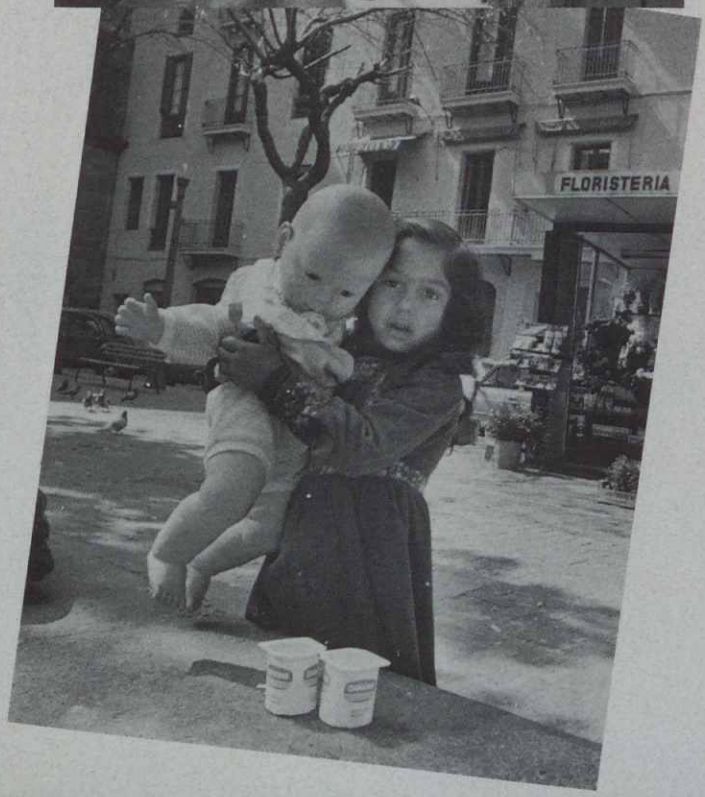
Malgrat que no residien al Raval més xinesos que els dedicats a vendre collarets per les terrasses dels bars, la denominació de Barri Xinès per a aquest districte va assolir un èxit decisiu.

I que l'Ajuntament no desitja suprimir. En el projecte de reforma aprovat es diu: «És... un objectiu que al Raval es mantinguin les activitats desenvolupades actualment i que no siguin perjudicials i, en tot cas, augmentar-les i enriquir-les». Suposo que en llegir-ho, molta gent ha respirat. I imagino que els joves i intrèpids urbanistes municipals han tingut present la dita «no es pot matar tot el que és gras.»

Va com l'anell al dit esmentar un altre nom amb el qual s'intentà batejar el Districte Cinquè amb posterioritat a aquell de Barris Baixos. Parlo del Barri Xinès, del famós, del massa famós Barri Xinès. No residien al Raval més xinesos que els dedicats a vendre collarets per les terrasses dels bars. «A peleta», pregonaven, valent-se de llur precari castellà. Però, un periodista local, Miguel Toledano, a la tornada d'un viatge per l'Amèrica del Nord, va escriure un llibre truculent, on, en el darrer capítol, descrivia els barris xinesos de les grans ciutats ianquis. Pels anys vint sortia a Barcelona un setmanari molt adequadament titulat «El Escándalo». Un escriptor nostre, conegut i estimat, Àngel Marsà, va publicar-hi un reportatge parlant d'una acadèmia de pispes funcionant en el soterrani d'un casa de dormir del carrer del Cid i, pensant en Toledano, va aplicar allò de Barri Xinès al laberíntic,

dramàtic i pintoresc encreuament de carrers comprimits entre les Drassanes i el carrer Nou de la Rambla. I la denominació, emprada immediatament per d'altres, assolí un èxit decisiu. Complagué particularment —qui ho havia de dir!— el públic decent i burgès que, els dissabtes a la nit, després de sopar, anava a «encanallar-se» a La Criolla i a cal Sacristà dos bars amb ballaruga i amb reservats a posta per a les exhibicions (en deien «quadres») de prostitutes i invertits.

La indeleble llegenda

La misèria perduda en el Dictricte Cinquè. La corrupció ha perdut, almenys, aquell aspecte llampant, quasi infernal, que oferia els dies de La Criolla i cal Sacristà. Algú trobarà que exagero si dic que aquell Barri Xinès féu parlar molt més de Barcelona (certes i càustiques plomes escriuren que va donar-nos més fama) que no pas la tan lloada Exposició Internacional de 1929... Paul Morand, Mac Orlan, Feancis Carco, Montherlant, Kessel, vingueren atrets per les llums del Districte Cinquè i sobre aquest escriviren extensament i amb entusiasme. És clar, no amb exactitud... Montherlant, l'acadèmic, té un llibre que succeeix a Barcelona, *La petite Infante de Castille,* i que comença: «Barcelona és una ciutat de 600.000 habitants i només té un pixador».

Esvanit aquell ambient atorrollador del carrer del Cid i els seus afluents, malgrat tot, la llegenda es manté. Pieyre de Mandiargues s'endugué el premi Goncourt de 1967 amb una novel·la, *La Marge,* que passa sobretot en un hotel del carrer dels Escudellers incorporat modernament al Barri Xinès, quan jo encara el vaig conèixer habitat per senyors. No fa pas quatre anys, editat a Brussel·les, aparegué un llibre, *Viure a Barcelona,* on l'autor ens pinta una ciutat al·lucinant i al·lucinada...

Contra aquesta llegenda i contra la indigència que és el seu brou de cultiu, tres urbanistes, Lluís Nadal, Ramon Godó i Carles Ferrater, com uns hodierns sants Jordis, s'han proposat occir el drac del Barri Xinès. Enderrocant al menys possible, esponjant —que és internacionalment el verb de moda—, fent les cases habitables... Tenen feina per estona, com se sol dir.

PROFESSIÓ ACTRIU

Quan la nit anterior, tot acabant **Yo me bajo en la próxima, ¿y UD?** al Martínez Soria, feia el farcellet recollint les pintures i les potingues de bellesa, ens deia: **«Ho faig per tu, d'endur-me tot això»,** jo ja sabia que, si no en tenia ganes, no ho faria servir. I així va ser.

«Voleu primer les fotos?» remuga mentre busca el tabac. Fuma des de sempre, diu, per culpa de la feina. De jove, molt jove, feia **Cena de matrimonios: «I el meu personatge havia de fumar. Havia de dur el cigarret a les mans com qui du les ungles. Ben lluny era jo de pensar que es convertiria en el meu vici principal.»**

No vol parlar d'història personal. **«Ja la vaig explicar tota a «Rosa i Maria»,** protesta divertida. No es tracta, d'altra banda, de fer un «Esta es su vida» de l'actriu. Somriu. Ens diu que, de sobte, se sent famosa i sabem, tant ella com jo, que això és mentida. Però ella ja n'és, i no se'n podrà «sentir» mai. **«Saps? No he estat mai en una portada de revista. Surto a "Buenas noches"...»** Però no passa res. La Rosa, amb chandal, és la Rosa que un ha conegut quan ella ni sabia que jo existís, quan feia d'anglesa amb problemes a **The knack o qui no té grapa no engrapa** en versió d'en Terenci, que varen fer al teatre Windsor fa una pila d'anys. **«Sí, allò va ser un punt».** Li demano que me'n digui més, de punts. Però, tot i que sap que en té, no els recorda o no els té presents.

Potser els treballs amb La Trinca? **«Sí, és clar, segur».** La Sardà és una dona estranya. Mai, i la conec per la seva feina, no l'he pogut veure clara. No sé si passa de tot, com ara es diu, o si realment està per sobre del bé i del mal.

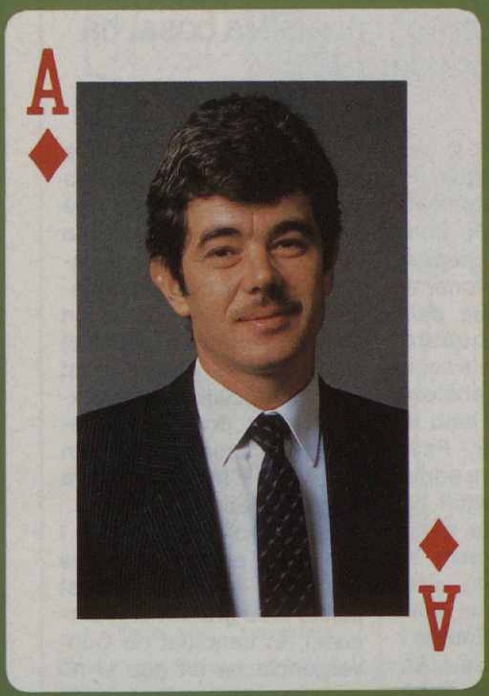
Anem caminant pel turó prop de casa seva. M'ha semblat que ha volgut fugir de casa. Com si tingués por que li robéssim, d'entre aquella petita meravella de parets blanques, els pocs i ben escollits mobles de la terrassa on aviat posarà una vela de color groc per poder menjar sense que el sol la destorbi.

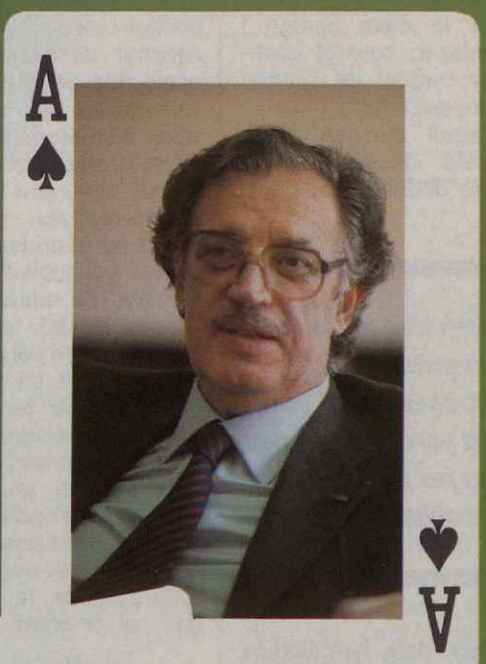
Fem història, però. L'Enric Quintanilla, el seu oncle, la va proposar per fer una substitució a ñ**Cena de matrimonios,** que ella ja havia fet al barri els diumenges a la tarda. El seu primer gran-petit triomf va ser amb **Boeing-boeing.** Allí es comença a parlar de la Rosa. L'aire còmic al principi la va molestar. Creia, com molta gent, que el fer riure és la nota més baixa de l'actor. **«Però això era al principi, després ja vaig veure que, quan es parla d'un nivell de qualitat, qualsevol que faci teatre o cinema pel físic, és a dir, només a conseqüència d'un físic, pot arribar a treure mitjanament bé un paper dramàtic, un de còmic mai».**

El turó per on anem fent les fotografies fa molta pujada. La Rosa no sembla acostumada a l'esport. **«No n'he fet mai, no en tinc ganes».** Ens fa un efecte de peressa. Ho associem amb l'esforç que arriba a qualsevol punt. **«Jo no m'he bellugat mai. Sempre he esperat que les coses arribessin. Les oportunitats no es busquen, perquè arriben soles. Ara bé, quan arriben, s'ha de donar el do de pit. Coses com aquella** *Sopa de pollastre amb ordi,* que vàrem fer a Horta, no eren una troballa, i tampoc cap

DOSSIER ESPECIAL ELECCIONS

MARAGALL, TRIAS O SOLÉ?

MUNICIPALS: EL GRAN «TEST»

per ALBERT VILADOT

Unes eleccions municipals sempre són importants per a qualsevol partit. A França, en l'última ocasió, van significar un greu retrocés del partit socialista i van obligar «monsieur le Président» a realitzar un profund i significatiu remodelatge del govern de París. Hi ha qui, més irònicament que altra cosa, ha recordat fins i tot les eleccions del 12 d'abril del 1931.

En aquesta ocasió, a Catalunya, i en general a tot l'Estat espanyol, ningú no pot esperar resultats extramunicipals espectaculars. Malgrat tot, ningú no pot negar que sempre significaran un «test» polític entre el govern i l'oposició. I a Catalunya, entre el PSC-PSOE i Convergència i Unió.

El duel més arriscat es produirà sens dubte a Barcelona entre Pasqual Maragall i Ramon Trias Fargas. Serà un duel similar, salvant totes les distàncies que calgui superar, al que el 28 d'octubre del 1982 van protagonitzar Felipe González i Manuel Fraga Iribarne. Una de les distàncies que cal salvar és que en les eleccions legislatives els dos principals contrincants provenien del camp de l'oposició, ja que, cosa insòlita, a la persona que ocupava el poder, Leopoldo Calvo Sotelo, el seu partit no el va deixar presentar a la reelecció.

Ara no és així, Pasqual Maragall lluita per l'alcaldia amb un bagatge polític i d'obres fetes prou considerable per poder presentar-se davant l'electorat amb la cara ben alta. Cert que Maragall és en gran part hereu del llegat deixat pel seu antecessor Narcís Serra al capdavant de l'alcaldia de Barcelona. Però els socialistes, i ell personalment, han estat capaços de potenciar la seva imatge i presentar-lo com el continuador natural de l'actual ministre de Defensa.

Maragall disposa d'una enquesta d'opinió de la qual es dedueix que el 65 per cent dels barcelonins consideren *bona* o *molt bona* la tasca feta a l'Ajuntament des del 1979. Feia molts anys que una administració pública de l'Estat espanyol, fos al nivell que fos, no aconseguia una acceptació tan majoritària. En virtut d'aquest punt de partida, els socialistes i Maragall s'han plantejat una campanya en la qual han evitat les baralles personals amb els altres candidats (perquè no en tenen necessitat), orientada cap a dos objectius essencials: combatre l'abstenció i parlar del projecte d'una Barcelona del futur, a 10 anys vista.

Les eleccions municipals no seran un gran terratrèmol polític, però tots els partits s'hi juguen massa per poder negligir el seu abast més global.

El combat contra l'abstenció és apel·lar, per mitjans polítics i ideològics, a la necessitat de prosseguir el canvi des de l'Ajuntament. *«No deixem sol Felipe González a la Moncloa, perquè la dreta podria fer avortar el procés de canvi des dels ajuntaments»*. Aquesta podria ser la crida dels socialistes a la població abstencionista. En relació amb la Barcelona del futur, Pasqual Maragall i el seu equip han elaborat un seguit de propostes per tal de prestigiar internacionalment la ciutat, i convertir-la una altra vegada en un dels centres d'atenció d'Europa i de la Mediterrània. En aquesta direcció, es troba l'obertura de la ciutat al mar, el projecte del gran parc del Tibidabo i els Jocs Olímpics.

A títol personal, el candidat de Convergencia ha dit que si no guanya podria retirar-se de la política. Aquesta és una aposta molt gran.

Ramon Trias Fargas coneix perfectament aquesta acceptació que la gestió d'esquerres ha tingut entre els barcelonins. Per això vol que Barcelona *obri els ulls*. Sense aquesta acceptació, l'eslògan de Convergència i Unió no tindria sentit. La coalició nacionalista vol que els ciutadans obrin els ulls a un altre projecte que, sobre el paper, no és tan diferent del dels socialistes. Per exemple, els dos partits defensen la creació del gran parc del Tibidabo o la magna celebració olímpica.

Per Ramon Trias Fargas i pel seu partit, aquestes eleccions tenen un abast polític més gran. A títol personal, el candidat de Convergència ha dit que si no guanya podria retirar-se de la política. Aquesta és una aposta molt gran. Després d'haver renunciat a la conselleria d'Economia i Finances de la Generalitat, és efectivament difícil de preveure quin càrrec podria donar a Trias Fargas la suficient presència pública que el seu prestigi i la seva personalitat política mereixen. En uns ajuntaments tan presidencialistes com els actuals (són hereus de la legislació franquista), al cap de l'oposició municipal se li atorga poc joc.

Per a Convergència i Unió seria, si guanyés l'alcaldia, un gran pas endavant vers la revalidació de Jordi Pujol com a president de la Generalitat quan es celebrin les eleccions del 1984. En certa manera, les eleccions municipals són

Vots són "trumfos" —He guanyat la partida!

Dibuix de Xirinius, al·legòric al referèndum de l'Estatut de Catalunya de 1931, dit «de Núria».

un aperitiu de les eleccions autonòmques del 1984.

Hi ha encara més. Els nacionalistes volen demostrar que és possible guanyar els socialistes i que aquests no són tan infal·libles com popularment es pot creure. Convergència i Unió (respecte a això Miquel Roca Junyent té molt a dir) vol demostrar que una opció reformista, ni de dretes ni d'esquerres, però progressiva, és l'autèntica alternativa als socialistes. Per això els nacionalistes han adreçat també les seves crítiques a Aliança Popular, partit del qual volen distanciar-se tant com puguin.

Els «fraguistes», al seu torn, aspiren a presentar-se com *l'alternativa*. No creuen en el centre ni en el reformisme i no amaguen que són de dretes. Això ho diuen ben alt i ben clar.

Una de les principals incògnites d'aquests comicis municipals a Barcelona és l'opció que prendrà finalment aquest gran sector conservador de la societat que, amb una gran visió intuïtiva, ha votat sempre útil: primer Adolfo Suárez, desrés Jordi Pujol a la Generalitat, i després Manuel Fraga. El gran repte de Ramon Trias Fargas és convence'ls que ell és el vot útil antisocialista, que és l'únic argument que els mou. Aliança Popular, si repeteix els resultats del 28 d'octubre, pot donar-se per ben satisfeta. Els serà difícil.

El PSUC, el vuit de maig, és potser el partit que més s'hi juga el futur. Han de superar, en primer lloc, el cinc per cent dels vots, cosa que no van aconseguir a les eleccions legislatives. Però no n'hi ha prou: han de pujar substancialment per demostrar que la seva preocupació és plena.

El primer que reivindiquen és que els comunistes també han governat l'Ajuntament, sovint en les àrees més conflictives, però que han donat millors resultats populars. És a dir que el 65 per cent d'acceptació de l'activitat municipal és també patrimoni seu. La preponderància de l'alcalde socialista, però, no ha possibilitat amb tota la seva dimensió que l'electorat s'adoni d'aquest fet.

Els comunistes juguen fort amb el seu candidat a l'alcaldia, Jordi Solé Tura, un home de gran popularitat entre les esquerres i fins i tot també entre les dretes. El seu nom sovint pesa més que la sigla que porta al darrera. Aquesta contradicció és també una de les incògnites electorals que es resoldrà en la mesura que el PSUC sigui capaç d'evitar que la campanya es bipolaritzi excessivament entre dues soles alternatives: Maragall i Trias. Solé Tura va començar la campanya dient que, si a Roma hi ha alcalde comunista, a Barcelona també n'hi pot haver.

Hi ha una altra manera que el PSUC ha assajat: presentar un model de Barcelona en el qual es dóna una major preponderància als barris de la ciutat i que s'oposa a la Gran Barcelona pensada per José María de Porcioles, que, a la pràctica, nega la condició de ciutats amb personalitat pròpia a les que conformen la rodalia industrial que l'envolta.

Esquerra Republicana també té el repte del cinc per cent dels vots. El suport permanent que el partit republicà ha donat a Jordi Pujol i Convergència al Parlament de Catalunya el mostra popularment com un partit escorat a la dreta, imatge que és difícil que assimili part dels seus votants. Ja van baixar vots el 28 d'octubre. Si ara no aconseguissin representació municipal, com diuen algunes enquestes, Esquerra Republicana s'hauria d'imposar un canvi d'aliances polítiques en el futur, per canviar la seva imatge de cara a les eleccions autonòmiques del 1984. Això voldria dir un distanciament respecte a Convergència i Unió, i en conseqüència un debilitament parlamentari del govern de la Generalitat que presideix Jordi Pujol.

Ja ho hem dit al començament. Les eleccions municipals no seran un gran terratrèmol polític, però tots els partits s'hi juguen massa (més enllà dels programes locals) per poder negligir el seu abast més global.

PASQUAL MARAGALL un alcalde per al poble

La frase que més li agrada repetir a l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, és una de Shakespeare: *The city is the people* («La ciutat és el poble»). Considera que aquest és de fet el seu lema com a alcalde, en definitiva com a representant dels seus conciutadans.

La ciutat no és un conjunt de carrers, places, edificis i normes burocràtiques; la ciutat és una cosa viva, és els seus ciutadans, és les persones que l'habiten, perquè en definitiva elles són les que la configuren i fan que Barcelona sigui diferent d'una altra ciutat.

Quan l'actual equip municipal va entrar a l'Ajuntament, a Pasqual Maragall, li va tocar la grossa: la reforma administrativa. Avui li toca lluitar contra la contrareforma administrativa. Es tracta d'evitar que tot el que s'ha avançat aquests anys se'n vagi en orris. D'un costat hi ha Pasqual Maragall. D'un altre la dreta encapçalada per Alexandre Pedrós i Ramon Trias. Els socialistes confien que la ciutat, el poble, guanyi.

Pasqual Maragall i Mira

Va néixer el 13 de gener de 1941, tercer fill d'una família de vuit germans, nét del poeta Joan Maragall i fill del senador Jordi Maragall. És casat amb Diana Garrigosa i té dues filles i un fill.

Va fer els seus estudis primaris a les escoles Virtèlia i va formar part dels minyons escoltes de la Mare de Déu de Montserrat el cap dels quals era Jordi Pujol.

Es va doctorar en ciències econòmiques per la Universitat de Barcelona l'any 79 amb un estudi sobre «Els preus del sòl». És llicenciat en dret (Barcelona) i ciències econòmiques (New School de Nova York).

Va ser becat per ASTEF per a un «stage» de sis mesos a París en el comissariat de Política Territorial i Planificació.

És professor en excedència d'economia urbana de la Universitat Autònoma de Barcelona i va ser professor de la Universitat de Johns de Baltimore (EUA).

Fins a l'any 1976 va ser funcionari tècnic per oposició del Gabinet de Programació de l'Ajuntament de Barcelona.

Va participar activament en el FOC (Front Obrer de Catlunya, branca catalana FLP), juntament amb Isidre Molas, Narcís Serra i J. L. Urenda, entre d'altres. Va fundar amb Raimon Obiols el moviment Febrer de 1962. A partir de 1970 va participar en la fundació de Convergència Socialista de Catalunya i després va passar a formar part del PSC (Congrés), on va coordinar la campanya electoral del 15 de juny del 1977 a Barcelona; més tard va ser nomenat secretari de política municipal del PSC (PSC-PSOE).

L'any 1979 es va presentar en el segon lloc de la llita de les municipals. Havent guanyat va passar al càrrec de tinent d'alcalde d'Organitzzció i Reforma Administrativa durant dos anys i mig. Quan es va trencar el Pacte de Progrés va passar a ser responsable, com a tinent d'alcalde, de les finances municipals i els serveis generals.

Des del 2 de desembre de 1982 és alcalde de Barcelona.

BARCELONA
quatre anys avançant

Pasqual Maragall i Mira
Alcalde de Barcelona

En fer balanç de la gestió municipal d'aquet primer període democràtic, vull posar de manifest com s'ha aconseguit aturar el visible procés de degradació en què es trobava la nostra ciutat l'any 1979. Això, vull dir-ho ben clar, ha estat possible gràcies als barcelonins. No és només mèrit d'una bona gestió, sinó de la tenaç voluntat dels ciutadans de voler millorar la qualitat de vida en la perifèria i aturar la degradació en el centre. I si és ben cert que hi ha qui, per causa de necessitats urgents, té pressa i fa manifesta la seva inquietud, també és cert que hem fet un gran pas i és un objectiu que anem en camí d'assolir.

Una altra de les coses en què l'avenç s'ha notat força ha estat en el sanejament financer de l'Ajuntament. En aquests quatre anys hem posat l'accent en l'ordenació i racionalització de les fonts i destins dels fons públics, hem ajustat els costos dels serveis, hem controlat les despeses i hem reivindicat i aconseguit transferències de l'Estat que, per justícia, ens corresponien. Aquest treball ha fet possible que avui puguem dir, amb serietat i rigor, que estem en una situació d'equilibri financer de la qual érem molt lluny ara fa quatre anys.

Els mitjans que hem emprat han estat l'honestedat, que mai ningú no ens podrà discutir; l'eficàcia en l'administració dels cabals públics; la transparència, per posar al corrent el ciutadà del perquè de les coses; i el millorament dels serveis, el nombre dels quals, a més a més, s'ha incrementat, amb l'austeritat a què ens obliga la crisi econòmica.

Finalment vull fer una reflexió: els barcelonins som molt crítics i exigents amb la nostra ciutat per l'estima que li tenim. Fa falta ser exigent, ja que l'exigència és el motor que farà avançar Barcelona cap a la ciutat que tots volem, la ciutat dels Jocs Olímpics de l'any 1992, el cap i casal de la Catalunya que es retroba.

Perquè guanyi el poble, Barcelona ha de continuar canviant.

ELS SOCIALISTAS VOLEN QUE GUANYI EL POBLE
i Trias obre els ulls i veu en Fraga

Les eleccions municipals es presenten força interessants aquest proper 8 de maig. Entre d'altres raons, perquè la dreta després del fracàs de les darreres legislatives s'hi ha abvocat amb totes les seves energies, sabent com sap que una nova derrota pot ser quasi definitiva. Per això, no han escatimat cap mena d'esforç econòmic per aconseguir el millor resultat possible. Tampoc no s'han estat d'apropar al màxim les seves posicions fins al punt que es fa difícil diferenciar els programes de Convergència i Unió i els d'Aliança Popular.

No només costa de diferenciar els programes —Fraga Iribarne va dir que coincidien en un 80% i que Miquel Roca i Ramon Trias li havien demanat aquest apropament— sinó que fins i tot quant a les persones les coincidències són cada dia més notòries. Tant que a vegades els candidats que anys enrera hom esperava trobar-se a Aliança Popular ara estan a Convergència. O pitjor encara, homes com el candidat de CiU a l'Ajuntament de Camarles havia arribat a participar en candidatures de Fuerza Nueva. Aquesta situació va estar a punt d'estendre's a la candidatura de Trias Fargas, per bé que a darrera hora, i contra l'opinió de Trias, es retirés de la llista un dels cèlebres regidors del no al català. Per cert, que en aquesta qüestió també AP passa la mà per la cara als pujolistes, ja que en aquell debat històric, Eduard Tarragona, diputat d'AP, i Eudald Travé, candidat per Barcelona d'AP, no van gosar votar negativament.

Una de les incògnites a resoldre en la jornada electoral serà la capacitat de convocatòria de les urnes en un diumenge. El fet que la contesa es dirimeixi el diumenge 8 de maig fa témer una baixa de la participació, la qual cosa podria perjudicar fonamentalment les opcions d'esquerra i, sobretot, els socialistes. Aquesta circumstància podria afectar tant les eleccions municipals com la del senador que ha de substituir el tristament desaparegut Alexandre Cirici i Pellicer.

El fet que la contesa es dirimeixi en diumenge fa témer una baixa de la participació, la qual cosa podria perjudicar les opcions d'esquerra i, sobretot, els socialistes

En el conjunt de Catalunya hi ha diversos punts d'interès per veure el resultat d'aquestes eleccions. Els resultats de Vic o Olot poden ser històrics per a Catalunya. Un triomf de les forces progressistes pot ser la darrera pedra del camí d'obstacles que faci caure d'una vegada el feble i inoperatiu govern Pujol.

Tanmateix, la gran batalla té lloc a Barcelona. Deixant de banda les inexistents possibilitats dels candidats del Partit dels Comunistes de Catalunya i del Centre Democràtic i Social i la segura ensulsiada que espera a l'Esquerra Republicana per la seva renúncia a col·laborar amb els partits progressistes, actitud amb què ha transvasat tossudament els seus vots a la dreta, resta per veure que farà la resta de candidats.

Jordi Solé Tura és la darrera esperança del Partit Socialista Unificat de Catalunya, que vol recuperar amb el nom del seu exdiputat part dels vots que va perdre en les eleccions del 28 d'octubre. No serà pas una tasca fàcil, vist l'esfondrament patit per aquest partit en les legislatives. La manca de mitjans és un altre dels entrebancs que fan inútils molts dels esforços comunistes.

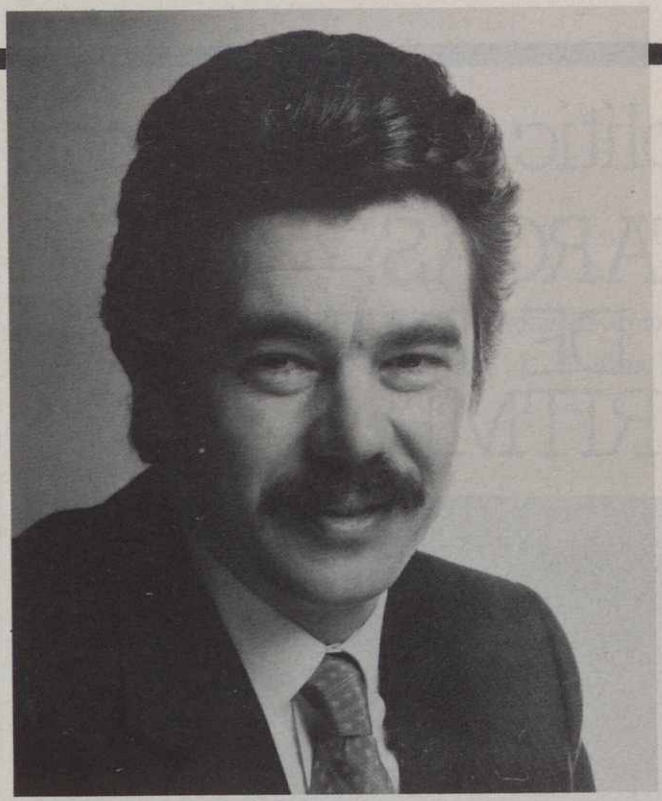
Alexandre Pedrós i Ramon Trias es disputen el liderat de la dreta. Pel que fa a Ramon Trias, de moment ha aconseguit que

Aquestes eleccions es presenten com el debat entre dues alternatives. Mantenir obert el camí del canvi, del progrés, o fer marxa enrera cap a la privatització de la vida municipal

la gent comenci a preguntar-se si realment existeix algú que es digui així, ja que només apareix en comptadíssimes ocasions.

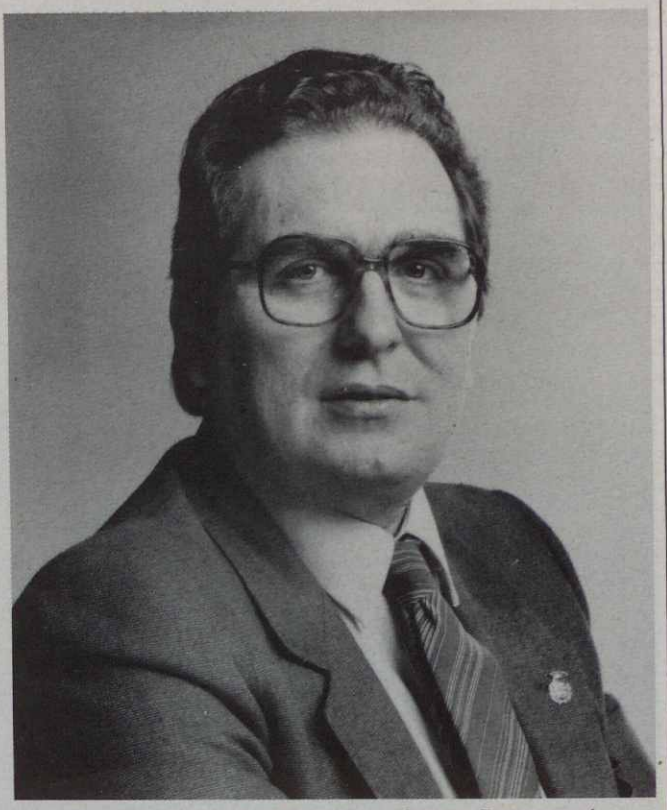
La seva absència en els primers debats de la precampanya ha demostrat la seva por a debatre les seves posicions, que s'amaguen rera les barricades d'un grapat de tècnics i assessors. D'altra banda, els seus assessors li han aconsellat que no intervingui massa en públic, i menys en debats amb d'altres candidats, donada la seva predisposició a perdre els estreps i la mala imatge que això dóna en els electors.

Alexandre Pedrós, al seu torn, juga la basa Fraga a fons. El líder aliancista va estar a Catalunya els primers dies de la campanya i la seva principal obsessió fou atacar els socialistes i afalagar Convergència i Unió. En marxar Fraga, la bufera d'AP ha perdut tot l'alè. Resta per veure quina serà l'opció final dels dos partits. No hi ha cap dubte que AP votarà Trias si aquest necessita els seus vots. Cada dia sembla més factible que CiU votarà Pedrós si el que necessita els vots és ell. En qualsevol dels casos, el futur del partit de Jordi Pujol s'enfosquirà molt si es dóna alguna de les dues hipòtesis. El president de la Generalitat ho sap i, per això, és l'únic dels dirigents de CiU que es resisteix al pacte amb AP. Aquesta, però, no és l'opinió de Trias, que pot, amb la seva histriònica i desenfocada campanya municipal, dinamitar el partit que ha estat en el

Pasqual Maragall, Joaquim Nadal, Josep Maria Recassens i Antoni Ciurana, alcaldes de Barcelona, Girona, Tarragona i Lleida, volen continuar sent-ho després del 8 de maig

poder de la Generalitat els darrers tres anys.

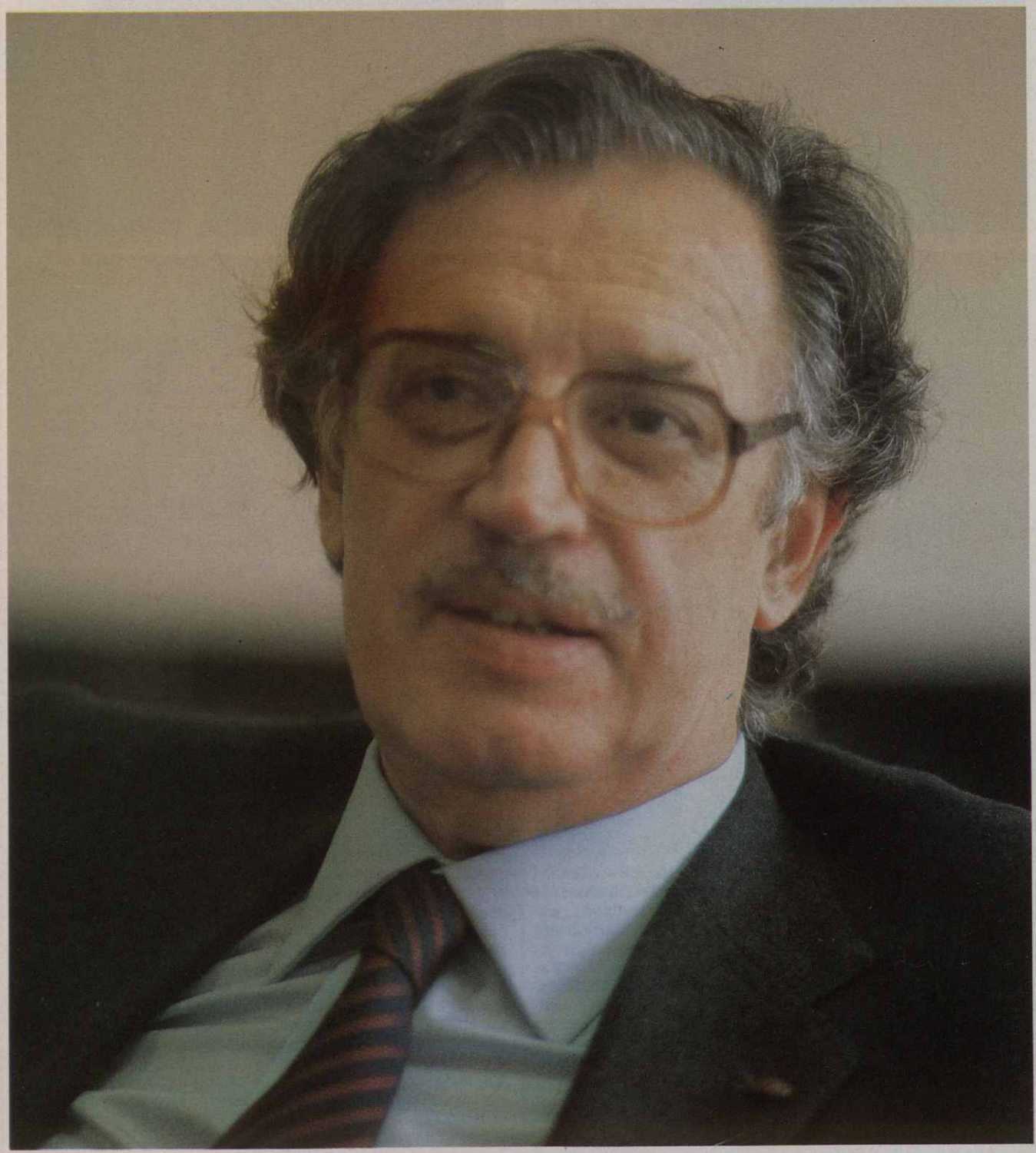
Els socialistes, al seu torn, basen la campanya de Barcelona, igual com la de la resta de Catalunya, en l'eslògan «Perquè guanyi el poble». L'objectiu socialista és evitar que el canvi que representà a l'Estat el triomf del PSOE no s'aturi a la porta dels ajuntaments. Pasqual Maragall, actual alcalde de Barcelona, és l'home clau a la capital de Catalunya, per bé que en la llista barcelonina hi ha també d'altres personalitats força conegudes, com el president de la Diputació de Barcelona, Antoni Dalmau, i l'escriptora Maria Aurèlia Capmany. El problema dels socialistes és que, al contrari del que va succeir l'any 1979, no poden comptar amb el suport dels comunistes, ja que no es preveuen grans resultats en aquest sector. Els socialistes, doncs, han d'apuntar cap a l'assoliment de majoria absoluta a l'Ajuntament; objectiu no gens fàcil però que el PSC considera factible, sobretot si es dóna un percentatge elevat de participació.

En resum, aquestes eleccions es presenten com el debat entre dues alternatives. Mantenir obert el camí del canvi, del progrés, o fer marxa enrera cap a la privatització de la vida municipal. El dia 8 de maig sortirem de dubtes.

ROSA MOLINS

Professor, amic, polític i sentimental

TRIAS FARGAS: L'ENERGIA DE VIURE A TOT RITME

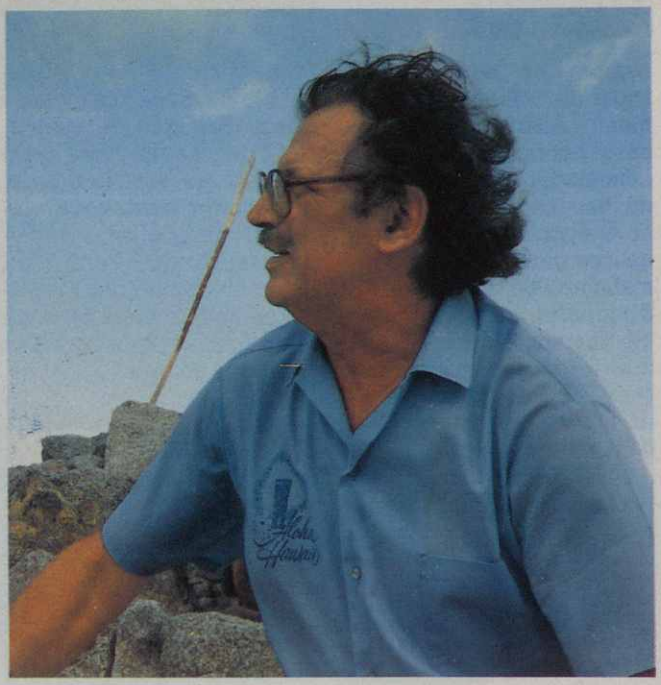

Un home de veritat, sobretot si és jove, ha d'anar a la contra.

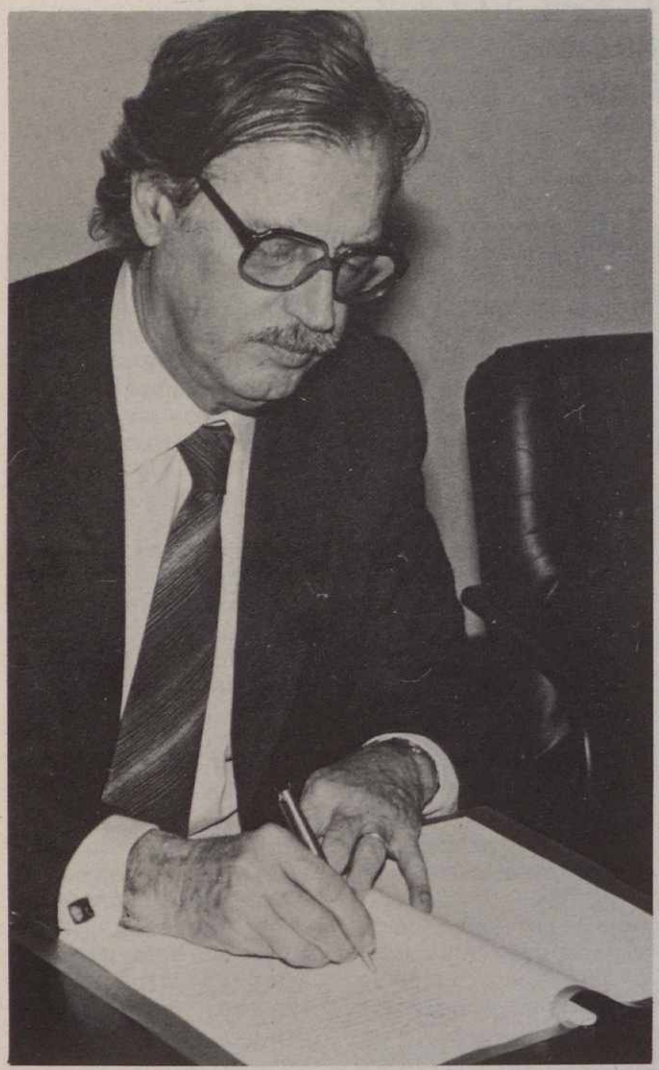

Ramon Trias Fargas té 59 anys, però els que el coneixen bé, els que treballen a diari al seu voltant, opinen que té una salut, un dinamisme i una capacitat de síntesi dignes d'un estudiant acabat de sortir de la universitat. Trias treballa i fa treballar els que l'envolten a una velocitat de vertigen, i a més vol que els resultats no siguin només bons sinó excel·lents. Trias, que es va educar a les Universitats de Chicago i Oxford, ha assimilat de tal manera el sistema de treball anglo-saxó que una vegada un amic íntim va arribar a dir: «Tot això unit a la seva capacitat d'improvisació i al seu talent català el converteix en un home difícil de seguir però fàcil d'acceptar, perquè per sobre de tot impera el seu sentit comú».

Trias, encara que de vegades vulgui amagar-se'n, és una persona que s'emociona fàcilment davant els problemes humans. Tot seguit reacciona i es converteix en el professor, el polític de reflexos immediats, però també en l'amic que defensa tots els trepitjats per les injustícies socials. Trias és alhora un home enèrgic i un sentimental. La figura de Trias destaca, doncs, per sobre de molts altres polítics que són més joves i no disposen de l'experiència, la capacitat d'anàlisi i l'energia de viure que desplega el candidat a l'alcaldia de Barcelona per la coalició CiU. És probable que Trias tingui més d'un enemic, però no pas tants, en les files dels partits de l'oposició; són aquells que no han sabut o intentat comprendre el seu ritme de treball. Resulta curiós que entre els socialistes Trias tingui una bona imatge, malgrat que

«Només amb una mentalitat progressista es pot lluitar pels principis de la llibertat individual i col·lectiva».

sempre ha estat clar a l'hora de definir-se políticament. Això demostra la seva honradesa i la seva honestedat ideològica, que no han canviat des de la seva època de l'exili. Trias ha combatut tant els dogmatismes de dreta com els d'esquerra. La seva formació humana liberal, la seva mentalitat progressista l'han posat sempre a primera fila dels homes que lluiten pels principis de la llibertat individual, però també de la llibertat col·lectiva, expressió del poble català.

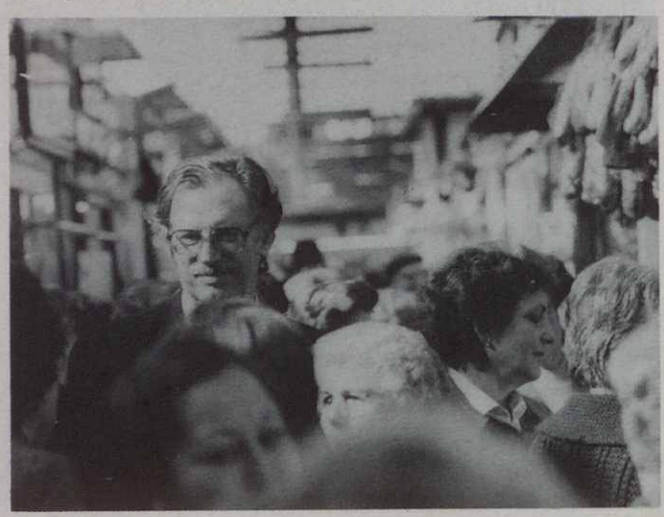
La Joventut

Trias Fargas, o «Don Trias», com li va dir una vegada una famosa periodista d'un diari de Madrid, és un home que sap prendre les decisions en el seu punt i hora, cosa que no vol dir que de vegades no s'equivoqui. Però Trias reconeix també que l'home no sempre té la veritat a les seves mans per fer i desfer segons li sembla.

Trias busca, es deixa aconsellar, estudia, medita i decideix. Però tot això ho fa sense descansar ni un minut, amb unes ganes de viure enormes, a una velocitat que, en llenguatge popular, es diu «a tot ritme». Quan Trias arriba cada matí al seu despatx, no solament coneix les notícies més importants que s'han produït durant la nit, sinó que té una visió general sobre el que pot passar durant el dia, d'acord amb els comentaris que ha llegit a la premsa durant l'esmorzar a casa seva. De manera que quan seu davant de la seva taula —si és que ho fa— comença a trucar als seus col·laboradors per demanar-los, primer, el seu consell i opinió i, després, per decidir entre tots l'estratègia a seguir davant un o altre assumpte polític o econòmic. Trias és un home infatigable. Algú podria dir que ho canvia tot, però per ordenar-ho tot. «Això és el que m'agradaria fer si arribo a l'alcaldia —diu Trias Fargas mentre ens assenyala amb l'índex—, deixar les coses al seu lloc, en el lloc que correspon a una vella ciutat amb la tradició, la cultura i l'agitació econòmica i comercial, que han sigut sempre la característica de Barcelona».

Per aconseguir això, Trias Fargas espera molt de la joventut, «perquè en el que té de disconforme la joventut actual, té raó. A reclamar llibertat a ultrança, penso que la joventut té i tindrà sempre raó. Un home, per ser home de veritat, sobretot si és jove, ha d'anar a la contra». Trias sempre ha tingut en compte la capacitat de la joventut com a factor renovador de la societat. Prova d'això és que la majoria dels seus col·laboradors són gent acabada de sortir de la universitat. «Espero molt dels joves, sobretot si estimen la llibertat», manifesta en un to gairebé dramàtic el candidat. I Trias segueix: «No s'ha d'oblidar que l'home genuí, l'home autèntic, l'únic que compta, no perd mai la confiança en ell mateix i com a norma inalterable de conducta diu sempre la veritat, pensa la veritat i viu la veritat. Per això falta la llibertat».

Ramon Trias, que no para de passejar-se per l'habitació, mentre mou papers i contesta amb to relaxat, encara que dur i expeditiu en algunes de les seves afirmacions, no deixa de mostrar el seu aire de professor d'univeristat, perquè en el fons recorda amb nostàlgia aquells anys de catedràtic a Barcelona i a València, quan els seus alumnes el consideraven un amic, però també alguns d'ells una promesa política. I Trias no deixa de ser un sentimental quan, tot seguit, ens conta anècdotes de professor al costat dels seus alumnes, alguns dels quals avui lluiten a l'arena política amb ell o enfront d'ell.

«Tinc la impressió que la gestió municipal no ha de ser doctrinària ni partidista. Els homes, dones i nens que viuen als barris necessiten solucions dignes, d'acord amb les seves necessitats. Cal donar al ciutadà l'energia i la col·laboració necessàries perquè pugui viure millor».

LA TRANQUIL·LA FORÇA D'UN HOME D'ESTAT: JORDI SOLÉ TURA

Fa més de cinc anys que anem trobant a la televisió, als diaris, i de tant en tant en cartells enganxats pels carrers de la ciutat, un rostre tranquil i afable, una imatge que traspua seguretat i que amb un mig somriure sorneguer va desgranant el seu missatge.

Acostuma a moure les mans per reforçar el que va dient, tot i que té un to de veu que és força convincent. El vaig conèixer ja fa molts anys, quan tot era blanc o negre, quan els bons universitaris pensàvem més en el Primer de Maig que en els exàmens del mes següent, quan lluites, presons, amics i banderes formaven un món carregat de grans paraules i mítiques il·lusions. Avui en Jordi Solé Tura, després d'ajudar a fer la Constitució, després d'intervenir en la redacció de quasi tots els Estatuts d'autonomia, després de confirmar-se com un dels millors parlamentaris del país, avui en Jordi Solé Tura vol ser alcalde de Barcelona. *«No ho veia clar, per vocació i professió em semblava que el meu lloc dins la política era en un Parlament, prop de l'elaboració de les lleis i dels debats generals, però a mesura que vaig anar ficant-me en la preparació de la campanya, vaig anar descobrint allò que sempre havia explicat a classe: l'esglaó del poder polític més proper al ciutadà és el poder municipal, i és veritat! La figura de l'alcalde resumeix el bo i millor de la capacitat de diàleg entre la gent i el poder, entre els ciutadans i la política. La gent acostuma a veure els polítics com persones estranyes, que es barallen tot el dia però que després són molt amics, que discuteixen i fan grans declaracions però no sembla que solucionin res. L'alcalde és tota una altra cosa. Les escombraries, el carrer per on passen, l'orquestra que van a sentir al Palau, els arbres que els han plantat a la cantonada, tot passa per l'Ajuntament, de tot es pot fer responsable l'alcalde».*

> *La figura de l'alcalde resumeix el bo i millor de la capacitat de diàleg entre la gent i el poder, entre els ciutadans i la política.*

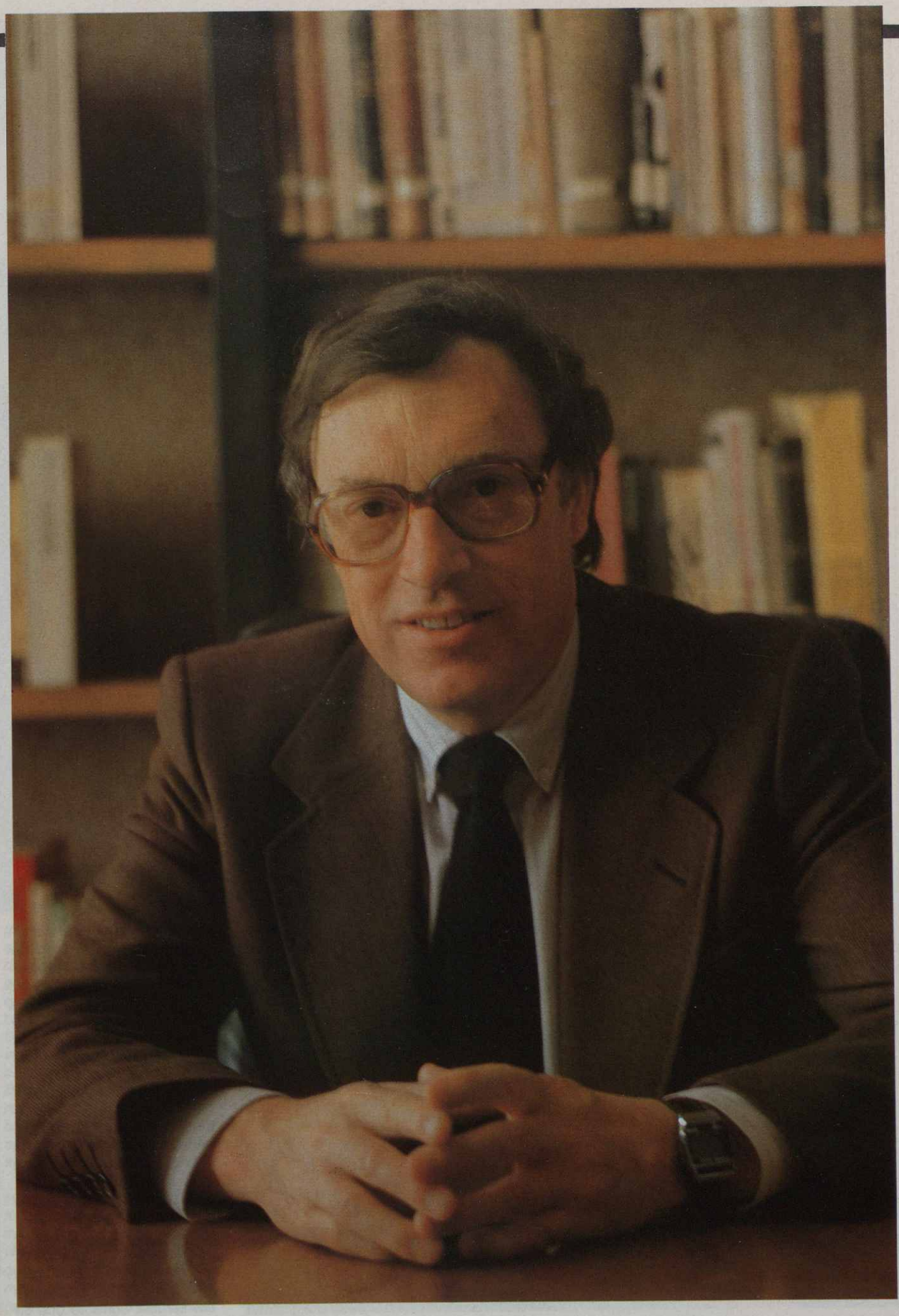
Se'l veu realment entusiasmat per la campanya que està fent. Tot i que fa més de vint anys que viu a Barcelona descobreix cada dia coses noves, institucions i associacions que formen part d'una Barcelona amagada. Però també hi troba el que coneix prou bé, les grans desigualtats que persisteixen a la nostra ciutat. *«Les ganes de fer diners de pressa i de qualsevol manera van convertir Barcelona en una ciutat carregada de problemes i pregonament desigual. La política de la Gran Barcelona va fer créixer la ciutat, però amb uns costos socials enormes. I els grans sacrificats van ser els barris perifèrics, els barris populars. Sense la resistència dels moviments de veïns i de molts professionals crítics allò hauria acabat destruint la ciutat. Avui la ciutat no és igual i per ser justos hem de tractar-la desigualment, és a dir, privilegiar l'acció en aquells barris que més ho necessiten. Al Raval i al Barri Antic hi ha gent que no sap què és el sol, a l'Eixample —del qual ens hem de sentir orgullosos per la modernitat de la seva concepció— hi sobra contaminació, soroll i cotxes, i si sortim una mica del centre cada cop se'ns farà més difícil reconèixer la ciutat. A barris com la Zona Franca, el Polvorí, Can Clos, Nou Barris, Poblenou, Poble-sec, Sants no s'«hi viu bé, hi manquen molts equipaments socials, estan mal comunicats i tenen sensació de marginació. Cal enfortir la seva personalitat i segurament les solucions seran diferents a cada lloc. A vegades caldrà fer places per possibilitar simplement que la gent tingui on trobar-se; altres vegades caldrà crear, en canvi, centres de reunió».*

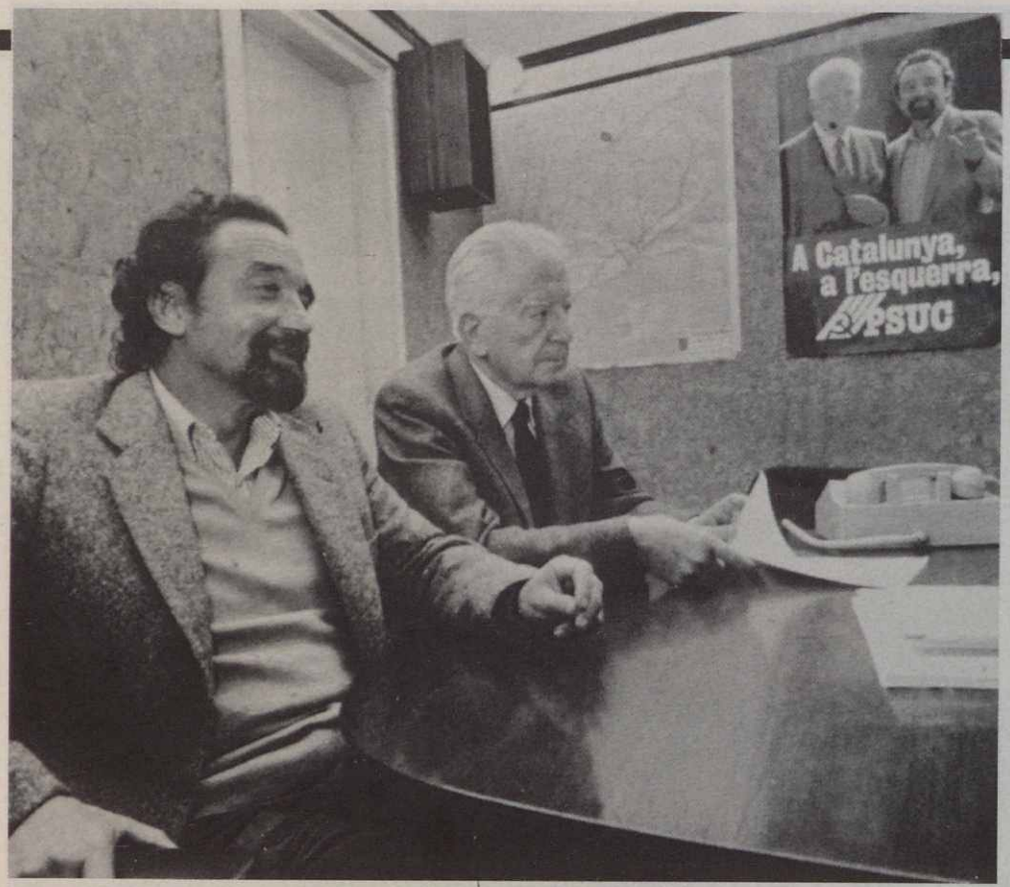
> *No hem de «portar» la cultura als barris, hem de potenciar el que ja surt dels mateixos barris i oferir-los tots els serveis que necessitin.*

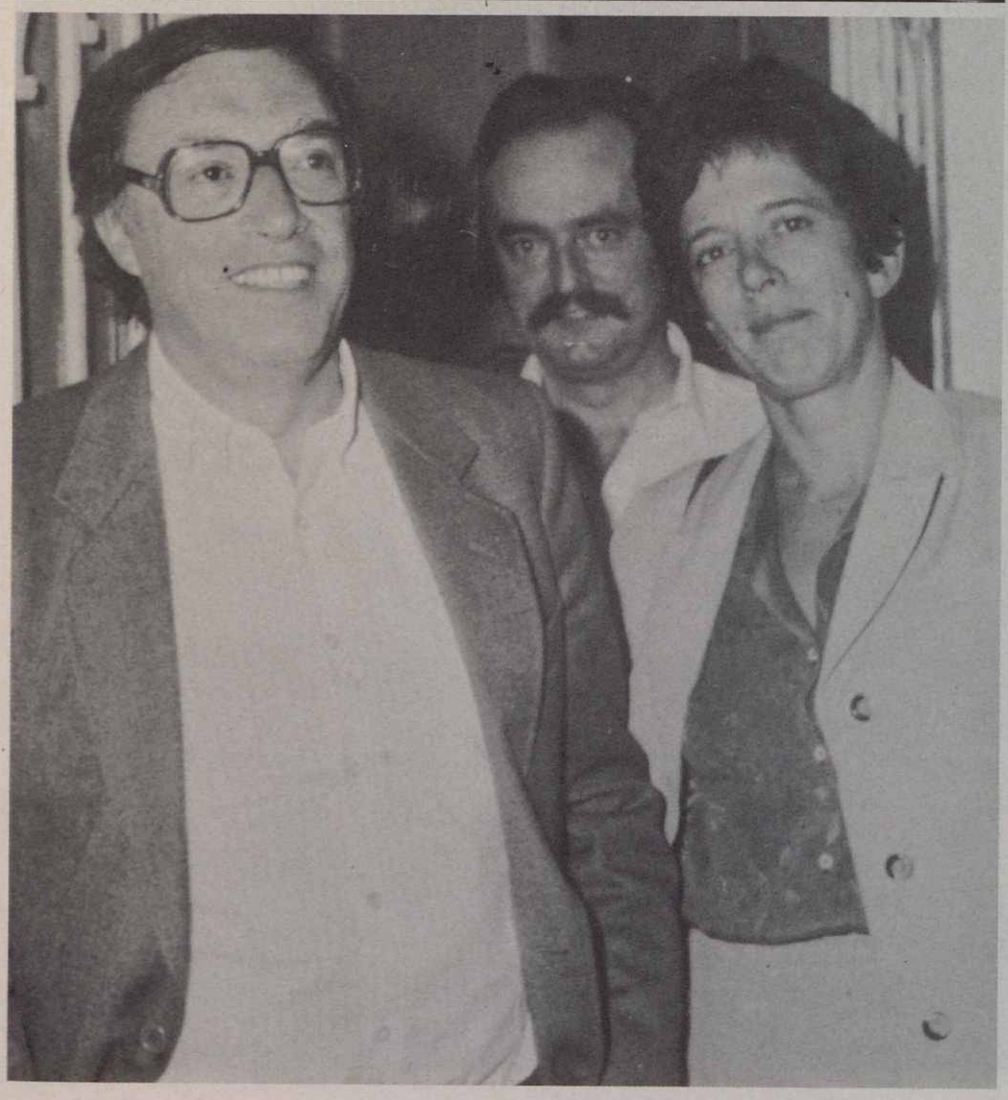
No és un home a qui agradi fer discursos en el buit. Aquí i allà va introduint exemples, anècdotes que ajuden a entendre el que vol dir. Els anys passats dalt d'una tarima, davant d'una classe plena de gom a gom, o davant dels diputats a les Corts no han passat debades: *«L'altre dia al Polvorí vaig conèixer el lloc real de reunió del barri: la Penya Taurina. Allà, s'hi fa de tot, fins i tot declaracions de renda!. Això és el que cal potenciar i promoure. No hem de "portar" la cultura als barris, hem de potenciar el que ja surt dels mateixos barris i oferir-los tots els serveis que necessitin. Tu ja pots anar fent concerts de música barroca al carrer de Montcada, i ja saps que jo voldria que se'n fessin més encara, però si no t'adones del que signifiquen fets com el gran festival de sevillanes que es va fer fa pocs dies al palau d'Esports de Montjuïc estàs contribuint a fer que la nostra societat, la nostra ciutat, quedi fracturada potser sense remei».*

Aquesta és, sens dubte, una de les seves «grans batalles», aconseguir que els barris tinguin a Barcelona el pes que fins ara no han tingut.

En Jordi Solé està molt preocupat per la manca de recursos de la seva campanya, però allà on no arriben els diners arriben els esforços enormes d'ell mateix i de tot l'equip que li dóna suport i l'ajuda. *«Crec que el PSUC pot augmentar molt els seus resultats electorals. La campanya va molt bé i*

penso que molta gent s'adona que no n'hi ha prou de ser un bon gestor; Barcelona, la capital de Catalunya, necessita homes i dones d'autèntica vàlua i dimensió política, i crec que en aquestes eleccions no hi ha un equip més preparat tècnicament i més homogeni que el del nostre Partit». Està convençut que no hi haurà cap candidatura que obtingui la majoria suficient per governar en solitari, però creu que els ciutadans de Barcelona renovaran la confiança majoritàriament en els partits d'esquerra que han dirigit l'Ajuntament aquests darrers anys. *«No em sembla correcte que un*

grup vulgui atribuir-se en solitari tot el protagonisme de la gestió d'esquerres d'aquests darrers anys, encara que reconec que el PSUC no ha sabut capitalitzar políticament i electoralment la valuosíssima tasca d'homes com Abad i Guillem Sánchez, responsables d'àrees tan importants com Urbanisme i Finances. Puc assegurar que això no serà així des d'ara».

No és una persona a qui agradi fer demagògia, prometre més del que ell mateix sap que es pot fer. *«No pots anar pel món dient que si et voten a tu, l'Ajuntament de Barcelona solucionarà el problema de l'atur. ¿Saps que a principis del 1983 la xifra de parats a Barcelona era de més de 100.000 persones?, i estic utilitzant xifres oficials! L'Ajuntament de Barcelona només pot ajudar en la mesura de les seves possibilitats, fent que el treball comunitari no sigui una mena de beneficència, organitzant programes específics d'ajuda als parats juvenils, però sobretot pot donar salari social, és a dir, pot abaratir certs serveis, i fins i tot es podria concedir l'ús gratuït de tots els serveis d'aigua, gas, llum i transport a aquells que puguin acreditar la seva condició de parats».* Tants anys de fer política no han aconseguit fer-lo insensible a les demandes populars. A vegades l'entusiasme amb què parla de les seves experiències al llarg de la campanya el fan semblar ingenu, quan en canvi demostra tot seguit que sap encaixar les opinions que va trobant en un tot programàtic homogeni i coherent: *«¿Saps què m'ha impressionat més d'aquests dies del que m'ha passat al carrer? Les ganes que té la gent que la seva veu, la seva opinió, sigui realment escoltada. Això de la participació, de la descentralització no són només paraules i fins ara, en aquest terreny, no hem avançat gaire. Hem de ser més imaginatius i superar les barreres que fan de filtre entre el ciutadà i l'Ajuntament. Cal sortir de l'Ajuntament no només per fer inauguracions, sinó per escoltar i conèixer allò que preocupa la gent. De la plaça de Sant Jaume estant tot sembla més petit. Si ens acostuméssim a escoltar la gent no ens equivocaríem tant».* La pressió d'aquells que volen ser escoltats pel Jordi avui al local electoral del PSUC es fa ja insostenible. Haurem de seguir la conversa a la Casa Gran, quan la festa electoral hagi ja repartit premis i decepcions...

JOAN SUBIRATS

Perquè guanyi el Poble.

En aquestes properes eleccions municipals, es pot guanyar molt. I es pot guanyar molt perquè ja sabem que els ajuntaments socialistes són capaços d'administrar molt millor les nostres ciutats. Administrar-les d'una manera honesta i responsable, amb una total transparència de la seva gestió.

Sabem el que podem guanyar d'ara endavant amb els socialistes.

I sabem el que s'ha de fer perquè guanyi el Poble.

Perquè guanyi el Poble.

VOTA PSC

PSC-PSOE

regal.» Sí que ho va ser per a ella. Tothom va escriure coses meravelloses de l'actriu. Fas cas de les crítiques? **«Les llegeixo totes, és clar, fins ara m'han tractat molt bé. Però no en guardo cap. Penso que és divertit que la mateixa feina a uns els sembli d'una manera i als altres d'una altra. Les respecto totes, però res més».**

La Rosa no creu en la sort. Cap dels seus treballs no els ha buscat ella. **Duet per a un sol violí** li va dur l'Emili Teixidor de Londres. L'actriu que ho feia, Frances de la Tour, esposa de l'autor, Kempinski, és molt semblant físicament a ella. Li comento que després l'he vista en un paper còmic a la televisió. **«Sí, a la sèrie «Esto se hunde», allí era una còmica, perdó, era o és, més ben dit, una actriu».** Actriu, això és el carisma de la Sardà. Una actriu que va anar a Madrid una vegada. **«Em van cridar per fer «Esperando a Godot». L'obra m'interessa tant que hauria anat on fos. Va ser a Madrid, doncs, però el fet que fos la capital no em va impressionar».** La van tornar a cridar però no hi va anar. **«Jo sóc actriu i treballo amb allò que m'agrada, o sigui l'escena. Fer-ho fora d'aquí és un problema, per la casa, per tot. ¿Per què haig d'anar-me'n lluny si aquí tinc feina? No és absurd?».**

El turó continua amb el seu pendent i nosaltres amunt, barrejant sol i núvols, cigarrets, gestos de duresa i simpatia, alternats voluntat.

Sense ànim de voler ser profunds, parlem de la recerca de la memòria popular. D'allò que tal vegada s'esdevingué. De les posades escèniques de la Generalitat. **«Crec que estan una mica demodées. Ha estat molt bé «El cafè de la Marina», perquè la gent, i no parlo sols de la gent gran, sinó de la jove en gran proporció, té ganes de recuperar, de tornar a trobar allò que és seu».** La Rosa està més d'acord amb la política de l'Ajuntament. **«Mira és que la proposta de la Generalitat no està d'acord amb el que vol la gent del carrer, no van a l'hora. Ni tampoc estic d'acord amb els tipus de subvencions que donen i com ho fan. Aquestes rifes, tres durets aquí, dos allà... no em semblen bé. En canvi el que fa l'Ajuntament té més coherència, estan més avançats».** Li dic si parla de la incorporació de directors estrangers. **«No, això són modes. L'Espert porta Lavelli i va bé, perfecte. En Majó fa Terra Baixa i surten Manelics per tot arreu. Però això passa».** Em diu que **«l'interès de la gent està a trobar la normalització, els clàssics, com fan per tot el món, al costat de tota mena d'obres. Però les modes passen. Ara el que serà força interessant serà el Teatre del Món, que dirigeix Strhler des de París i on treballarà en Lluís Pasqual».** El jove director que, segons Rosa, **«està destinat a ser un dels homes més importants dins del teatre universal i no pot estar pensant sempre en mi».** L'ha dirigida a **El balcó, Rosa i Maria** i **Duet per a un sol violí,** tres mostres del treball de la còmica.

I, que quedi ben clar que, en dir còmica, ho fem assenyalant la seva condició d'actriu.

Tornem a casa seva. En Mainat, el Trinco company **«que vaig conèixer quan vaig substituir la Sansa dos dies abans de l'estrena de «Trincar i riure»,** és a Madrid i en Pol és a colònies. No penseu tornar a treballar plegats de nou? **«Per què?, si ho fem un per cada banda, entren dos sous a casa i els temps no estan per fer bestieses...»** La Sardà, oblidant les pintures de treball, la Sardà amb chandal. Reposada, a casa. Espera una nova feina. No la busca, perquè està segura que quan arribi la devorarà i la farà seva amb totes les forces. I després es posarà al jardí, a tallar herbes, plantar lliris. Mirar el blau del cel o esperar el Pol que torna del col·legi.

BANCO EXTERIOR DE ESPAÑA
UN MÓN DE SERVEIS

XECS DE GASOLINA

Ompli el dipòsit del cotxe encara que no porti diners. Pagui amb auto-xecs del Banc Exterior d'Espanya.

COMPTES CORRENTS

Per resoldre els pagaments habituals, domiciliar els rebuts i tenir al dia la comptabilitat.

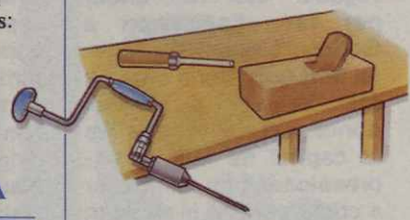

PETITA I MITJANA EMPRESA

Un servei que li ofereix l'assessorament i l'ajuda financera que pot necessitar la seva empresa. Descompte de lletres, Crèdit a l'exportació. Factoring, Leasing, etc.

LLIBRETA TRIPLE ÚS

Un autèntic estalvi fet a mida amb tres usos diferents: Llibreta d'Estalvi, Imposicions a termini i Certificats de dipòsit.

TARGETA VISA

Per comprar sense diners. N'hi ha prou amb la seva firma a tot el món.

CANVI DE MONEDA

La nostra experiència d'operar directament a 29 països li facilita la resolució de les seves operacions en moneda estrangera, a través de les nostres 412 oficines d'Espanya.

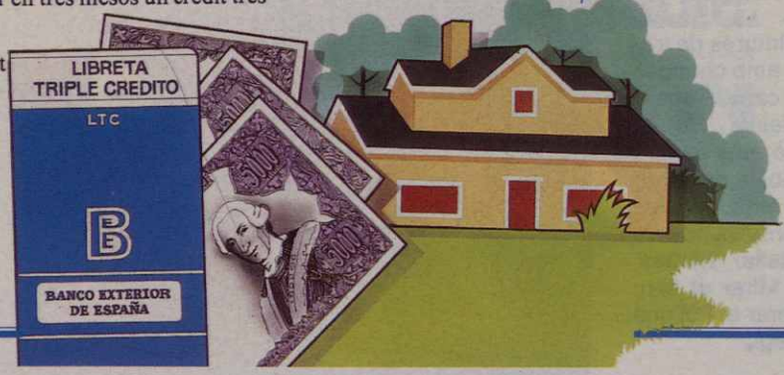
CRÈDIT AGRÍCOLA

Facilitats financeres per a les necessitats del camp, amb línies especials de crèdit establertes en col·laboració amb el Banc de Crèdit Agrícola.

LLIBRETA TRIPLE CRÈDIT

Nova modalitat d'estalvi. Per obtenir en tres mesos un crèdit tres vegades superior a la quantitat estalviada.

BANCO EXTERIOR DE ESPAÑA

El banc sense fronteres

A.B.E. 14.419

McCANN

PERSONATGES

per JOSEP SANDOVAL

LA FESTA AFRICANA DE CARTIER

fotos: XAVIER PASCUAL

A Tunísia a buscar unes ulleres. Aquesta gent de Cartier sempre llencen la csa per la finestra. Quan van presentar la línia es van fer tancar la plaça Vendôme de París i, sota una tenda terriblement gran, tota de plàstic, ens van oferir un sopar al bell mig d'una simfònica d'hongaresos voltats de les més distingides personalitats. L'any següent va ser un sopar a Versalles, tot dins de la mateixa tònica, és a dir, celebritats pertot arreu, daurats i or envoltant-ho tot. Focs d'artifici i perfums a la butxaca, que era el que es tractava d'ensenyar.

Ara, aquest any ho han fet més difícil encara. Primer varen pensar en uns estudis de cinema, els més grans que poguessin trobar. Donat que això no va ser possible, ens van dur a tots fins a Tunísia, a un petit poblet anomenat Monastir. Poca cosa o res hi a dir del que és l'aeroport i la petita vila. Com a màxim és una mena de Puerto Banús sense la superficialitat i els esnobismes de rigor.

Les celebritats il·lustríssimes, totes al punt. La premsa va viatjar en un aerobús. Hi era tothom, concentrats a París per sortir plegats. Un dinar lleuger, ben regat, que això dels vins ho porten molt bé aquests de Cartier.

Després d'un vol agradable, fet possible per unes mosses de l'aire que no semblaven pas franceses, vistes les seves qualitats de servei i simpatia.

Tot arribant a Monastir vàrem ser rebuts com a hostes importants. Ens van dur a la sala d'autoritats, on un grup folklòric ens va rebre amb cançons, flors de tarongina i música típica. Ens faltava, però, el gruix de l'expedició, aquells per als quals els nostres bolígrafs i càmeres tremolaven. Aquell dia, res a fer. L'endemà al matí, ja havien arribat un parell de vols, charters de luxe, però no vàrem aconseguir parlar amb ningú, per l'etern *«No disturb, please»* que varen lluir a les portes de les seves cambres. Tot un dia d'excursió i, a la nit, les sorpreses. Seguits, o més ben dit, perseguits per un equip de televisió japonès, que no ens va abandonar fins que es van acabar els tres dies. Vàrem trobar els «famosos». Els anàvem veient: primer una dolça i quasi desconeguda Cris-

Més de cent anys informant a Catalunya

Cada dia

Des de fa cent sis anys, cada dia troba al seu quiosc **El Correo Catalán** o a casa seva si és subscriptor.

De dimarts a diumenge, a més a més, es fan quatre edicions diàries.

Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona tenen cada una el seu Correo.

És un diari local complet dintre d'un gran diari d'informació general.

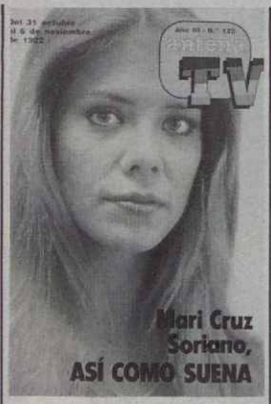

Divendres

Cada divendres es publica la revista **El Correo del Ocio**, que es ven conjuntament amb el nostre diari sense cap sobrepreu.

El Correo del Ocio és una revista pensada per escollir un agradable cap de setmana a qualsevol lloc de Catalunya.

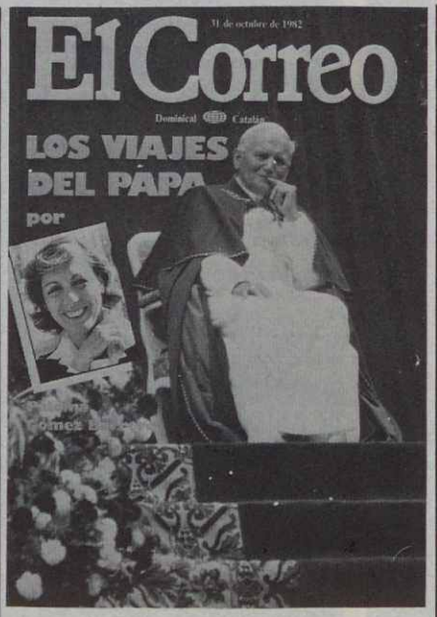
Inclou els actes culturals i les festes de la setmana entrant a Catalunya. Cinemes, teatres i música, llibres, gastronomia, bars i pubs, esports, etcètera.

Dissabte

Puntualment, cada dissabte s'adjunta a **El Correo Catalán** una altra revista, ANTENA TV, sense cap sobrepreu.

La programació diària dels dos canals corresponent a la setmana següent. Comentari de pel·lícules i resums dels serials més destacats. **A més de la programació catalana de la setmana**.

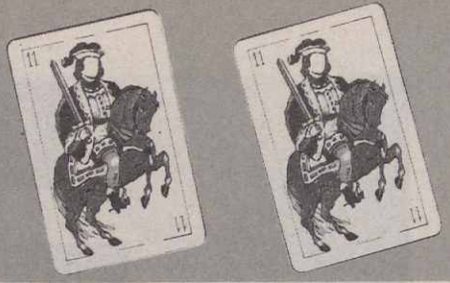
Diumenge

Els diumenges el nostre diari ofereix a més un suplement en gravat al buit a tot color —de 32 pàgines— denominat **«El CORREO Dominical Catalán»**.

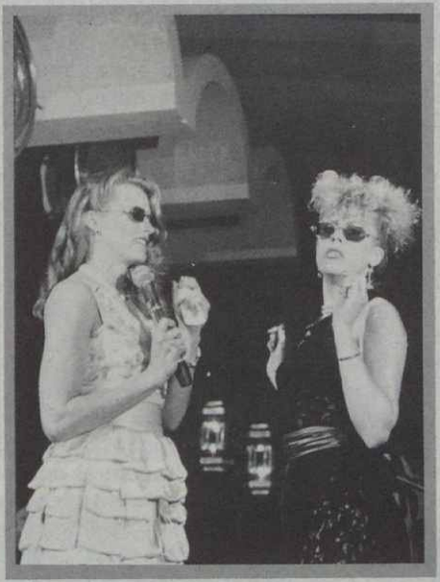
Els temes i reportatges més variats a tot color es reflecteixen setmanalment en la nostra revista.

El Correo Catalán

Fundat el 1876

tine Kauffmann, en la flor de la seva bellesa, eterna, suportant un vestit blanc, perfecte. Corine Clery, que ens va fer sospirar quan la vàrem veure, nua, fent tots els esgarrifalls del món, sotmesa senyoreta D'O. Al seu costat un bon amic, Giulianno Gemma, l'heroi de tantes aventures, que viu, i bé, de fer publicitat al Japó. Ha treballat amb l'Assumpta Serna a Lisboa en una pel·lícula que es diu *Círculo de pasiones,* que veurem aviat. Vàrem tenir la mateixa Jacky Ickx, oblidant per uns instants la velocitat dels seus cotxes per deixar-se fer fotografies amb les ulleres noves. Una esbojarrada Hazel O'Connors, coneguda a Anglaterra, on ha fet un disc «Mirall trencat», diuen que d'èxit; hi havia fins i tot l'Elton John. Ell era realment l'heroi de la festa. Almenys qui es va endur les ulleres més valuoses: plenes de brillants i maragdes, com a preu per la seva impagable assistència i l'atenció que va tenir de dedicar-nos unes cançons. Tot va girar al voltant de l'Elton. Més enllà, tot el grup cèlebre: amb els ulls ben coberts d'or, es trobaven Jane Birkin amb el seu nou company, un director de cinema amb pinta agitanada. També Edwige Fenech, vestida, però, ens va recordar les quantitats i quantitats de metres de cel·luloide pel qual ha passat nua i ben nua. És maca i molt agradable. Cyrielle Claire, la nova descoberta del cinema francès, el cantant Gerard Lenorman amb la seva dona; Christian de Sica, fill del gran home de cinema, acostumat ja a ser conegut com a popular per si mateix; Kathalyn Jones, una rossa *superbe,* que dirien els francesos, una mica simple, que era la protagonista de l'espot de les ulleres que no vàrem poder veure a causa del mal temps.

Hi havia, com a grans protagonistes de la festa, la propietària de l'imperi, la senyoreta Nathalie Hocq, milionària i bonica, una mica disgustada perquè no va poder oferir als seus hostes la festa sota la tenda de plàstic ja habitual, que li donava carisme. I també Alain Dominique Perrin, el director general de la casa, que per fer compliments a la senyoreta Hocq ens va fer anar a tots a la tenda. *Une soirée dans le vent,* deien que era tot aquella gentada ballant i bevent sota la nit plena d'aire. El Krug va anar com si es tractés d'aigua mineral i les bones intencions, com si fos un film de Rohmer, es varen mantenir fins que el sol va sortir. El continent, amb una pluja lleugera, ens va dir adéu.

DESCOBRIU TUNÍSIA

Per: TAXO BENET

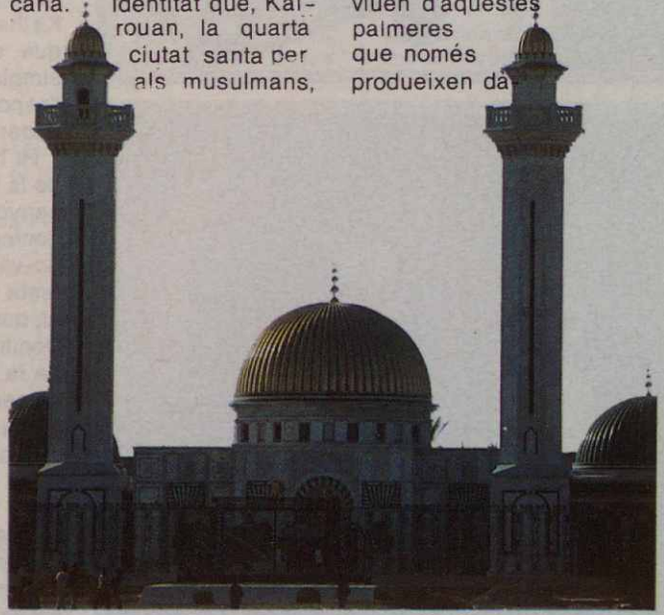
La fredor d'un mapa d'Àfrica mostra Tunísia com un afegit, com un petit tros de terra que es fa lloc a cops de colze entre les immensitats d'Algèria i Líbia. La realitat és un país ple de llum, petit, però increïblement variat des del nord industrial, verd i ric a la seva manera, fins al sud de l'arena, el desert, els oasis i la misèria. Entremig, hotels de luxe a la vora d'un Mediterrani més blau que enlloc.

A Tunis, la capital, s'hi ha d'arribar amb avió i de nit. Així, l'endemà, en obrir les cortines de l'habitació de l'hotel, els ulls rebran de sobte el primer impacte de la llum del sol reflectida en els milers de cases blanques i netes que formen la ciutat. L'enlluernament ja no es deixa fins a abandonar el país. Tunis té un «soc» magnífic, que envolta la gran mesquita de Djema Zituna. El «soc» és format per cents de carrerons estrets, tots coberts, on és ben fàcil perdre l'orientació i és gairebé impossible sortir-ne sense haver comprat un tapís, un joc de te, uns plats de coure o qualsevol altre dels milers d'articles que els comerciants, asseguts en candires enmig del carrer, ofereixen a crits. La compra té, a més, l'al·licient de poder regatejar el preu. Articles que s'ofereixen a quinze dinars (3.000 pessetes) es poden comprar per dos o tres (400 o 600 pessetes), segons l'habilitat del comprador. Ara bé, es compri al preu que es compri, un sempre surt amb la convicció que, una vegada més, l'han enganyat. A l'hora del comerç val tot, i els venedors accepten com a moneda des de paquets de tabac fins a bolígrafs o encenedors.

La terra de les palmeres

L'illa de Djerba, al sud del país, és una mena de paradís de la tranquil·litat, on sols mig milió de palmeres trenquen la planor del terreny. Djerba és un centre turístic ben diferent dels que hi ha al nostre país. Cap dels hotels de l'illa no té més de dos pisos d'alçada i les construccions, sempre blanques, estan perfectament integrades dins el paisatge. Djerba, citada per Homer com l'illa dels Lotòfags, conserva un fortí, el Bordj Kastil, construït per Roger de Llúria.

Soûssa, al nord-oest de Tunísia, és l'altre centre turístic del país. Tot i ser molt més cosmopolita que Djerba, ni els hotels de luxe construïts els últims cinc anys no han fet que Soûssa perdés la seva identitat africana. Identitat que, Kairouan, la quarta ciutat santa per als musulmans, a 57 quilòmetres dels hotel l'li recorda cada dia.

La futura tomba de Bourguiba, president de la República, a la seva ciutat natal de Monestir.

Damunt la sorra

A la ciutat de Gafsa comença la tercera Tunísia, la de l'immens desert. Es pot arribar en cotxe fins a Nefta, ciutat on ja es respira pols del Sàhara. Des d'allí només es pot sortir amb jeep i amb els guies dels hotels per arribar a Chebika, a Tameghza o a Midès, ja quasi dins Algèria.

El desert, de dia, és la calor, la misèria i el groc encès puntejat d'oasis on les palmeres xuclen el petit riuet d'aigua que ningú no sap d'on surt i menys encara on va a parar. La gent del desert, els berbers, viuen d'aquestes palmeres que només produeixen dàtils. El qui pot té alguna cabra i el més ric un ramat d'ovelles que mengen, com si fos herba fresca, els matolls que surten de l'arena. A cada casa, però, hi ha una antena de televisió. El govern tunisenc, davant la dificultat de portar mestres d'escola al desert, hi ha portat la televisió, entesa com a vehicle cultural.

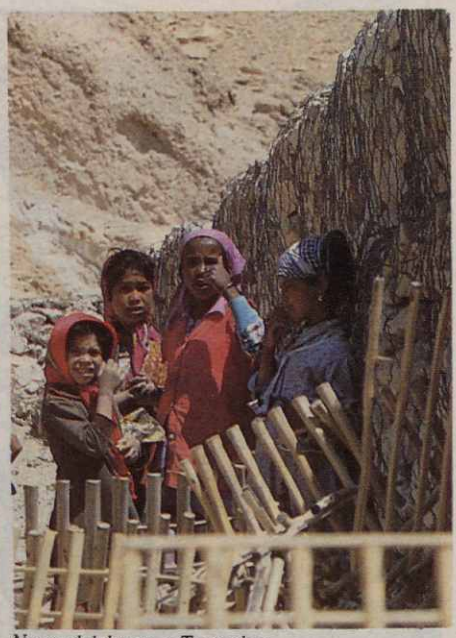
Els habitants del desert, sobretot els nòmades, són quasi negres i molt bona gent. No els fan por les dunes ni els quilòmetres de sorra groga, únic i perillós paisatge.

De nit, el desert canvia. Tot es torna absolutament negre, excepte el cel. Enlloc del món no hi ha tants estels com al desert, res no hi ha de tan silenciós com la nit del Sàhara. Fins i tot les cançons dels nòmades, cançons que parlen del desert, dels camells i d'un oasi que hi ha prop d'allí, són músiques de silenci i solitud. El silenci i la solitud de milers d'anys, de generacions senceres amb el peus descalços damunt la sorra.

Tunísia és un dels països àrabs amb més història. Allí hi ha les ruines púniques i romanes de Cartago, la ciutat romana de Sbeitla, la gran mesquita de Kairouan, la sinagoga de Hara Sghira, el fortí espanyol de Bordj, el Kebir o les cases troglodites de Matmata. Però el que sempre recorda el viatger és que, a Tunísia, la llum fa mal als ulls.

El «soc» de Tunis.

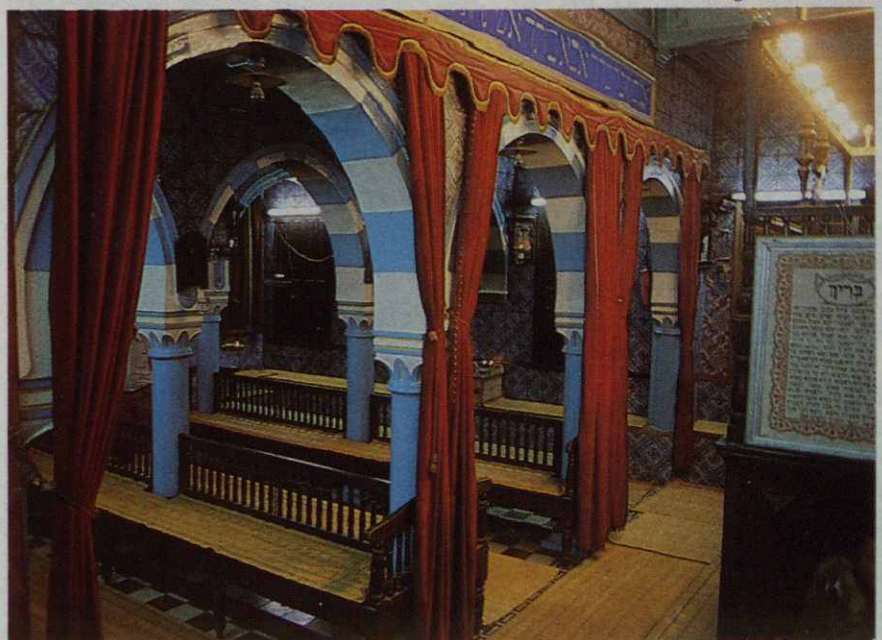
Nenes del desert, a Tameghza.

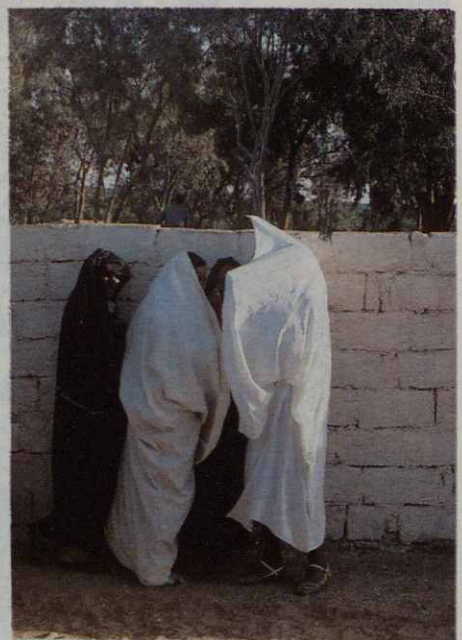
El centre de Tunis, la «kasbah».

L'antiga ciutat bereber de Midès.

La sinagoga de Hara Sghira, a l'illa de Djerba.

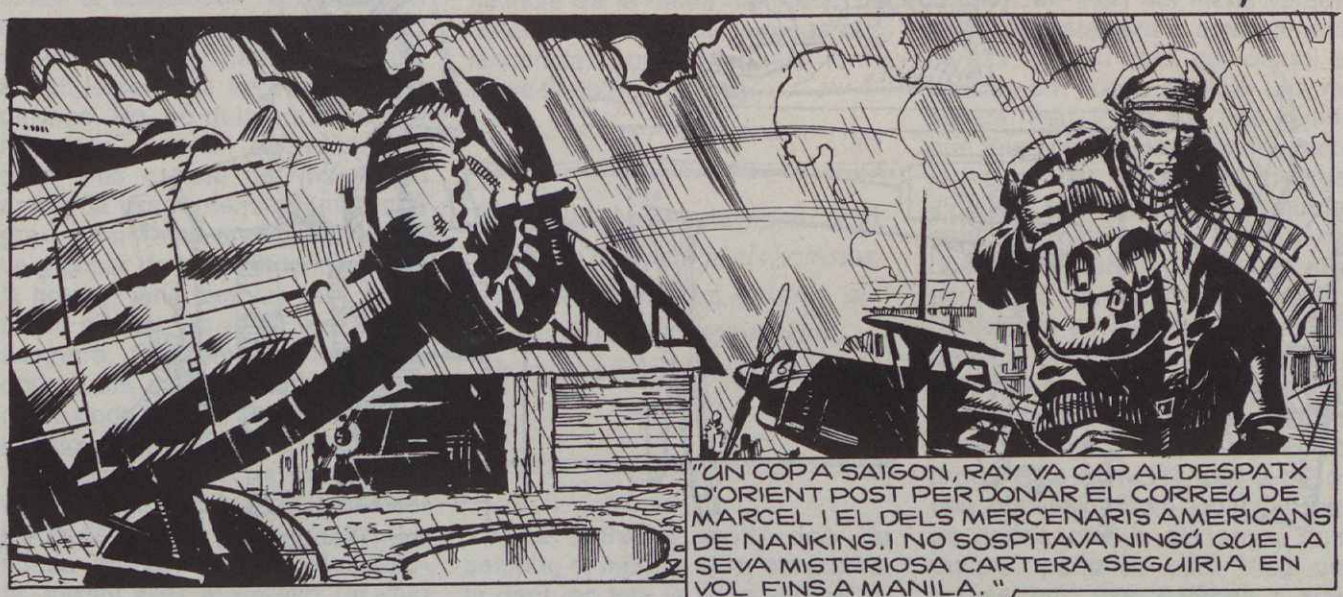
Dones de Tozeur.

CONTINUACIÓ
NO CREC QUE FACIN RES MÉS. HEM DONAT L'ALERTA I, SI N'HI HA UN ALTRE, EL FARAN CAURE A TERRA!
EP, NOI! AQUESTA GENT SAP QUE AVUI HI HA ALGUNA COSA MÉS QUE CARTES DELS PILOTS... ESTIC SEGUR QUE TINDREM VISITA!
PERÒ RAY... A PING SIANG JA HO SABEN, ELLS HO FARAN, TOT!
HYKI B-1
OHÉ, GARÇONS! DE PING ENS DIUEN QUE HAN VIST PASSAR UN AVIÓ JAPONÈS I QUE VE CAP AQUÍ!
EH? QUÈ DIUS, CHANTAL? AIXÍ RAY TE RAÓ!!
"EN EFECTE, AL CAP DE POC, UN TERCER AVIÓ JAPONÈS FA LA PRIMERA PASSADA PER DAMUNT DEL CAMP D'ORIENT POST A NORD HANOI. RAY I LA JEANETTE LI PLANTEN CARA."
"MARCEL DUBREIL, SOCI D'ACCIDENT DE RAY, REACCIONA AMB RAPIDESA I PORTA LA JEANETTE, UNA RELÍQUIA DE LA GUERRA EUROPEA."
TÉ, IANQUI, TOTA TEVA LA JEANETTE!

"EL BALANÇ DE LA PRIMERA ...
...PASSADA: LA CUA DEL BLACK-HAWK, L'AVIÓ DE RAY, TOCADA."
TI-RA'L A TERRA RAY. I QUE SE'N VAGI A L'INFERN D'UNA VEGADA!
PORC "JAP"! VEURÀS QUIN PASSAPORT ET DONO./AIXÒ PER LA CUA DEL BLACK-HAWK!
EL PILOT JAPONÈS NO COMPTAVA AMB LA PUNTERIA D'UN VETERÀ AMERICÀ DE L'AVIACIÓ. EL SEU VOL S'ACABA."
AHHH!
CALMA'T, CHANTAL! JA HA PASSAT TOT, AQUEST BOIG JA ÉS A L'ALTRE BARRI!
HA SIGUT HORRIBLE, MARCEL! HAN COMENÇAT A XIULAR ELS TRETS I JO...OHHH!

MARCEL, HAURÉ DE MARXAR EN L'ALOUETTE-2, AQUEST PORC "JAP" M'HA FET MALBÉ LA CUA DEL BLACKHAWK, DEMANA ELS RECANVIS I DONA'M LES CLAUS DEL TEU APARELL.!
EI, RAY.!! AIXÒ NO HI ERA PAS EN EL PROGRAMA. DEMÀ HAIG DE VOLAR A SAIGON. RESPECTO ELS TEUS IDEALS, PERÒ D'AIXÒ A ESTAR SOTA LES TEVES ORDRES HI HA UN GRAN PAS.!!
QUAN VAIG ENTERRAR AQUÍ ELS MEUS DÒLARS, NO ET VAS QUEIXAR PAS TANT I, A MÉS, NO PATEIXIS, JO PORTARÉ EL TEU CORREU.!
NO EN TENS PROU DE CONVERTIR AIXÒ EN UN CAMP DE BATALLA, OI?
VA, MARCEL.!... NO VEUS QUE NECESSITA L'ALOUETTE-2?
O.K., COM DIEU ELS IANQUIS! AQUÍ VA EL PASSAPORT A SAIGON.!
BON NOI.! DONA'M EL TEU CORREU I AJUDA'M A CANVIAR D'APARELL...
...ARA ELS TINDRÉ LLUNY D'AQUÍ!
ESCOLTA, MARCEL, NO ESTAREU SEGURS FINS QUE NO DEIXI EL QUE PORTO AL MEU DESTÍ.!
QUÈ PORTES EN AQUESTA CARTERA, RAY, QUE ELS "JAPS" S'HAGIN POSAT TAN IMPERTINENTS?
UN MALSON PER ALS JAPONESOS QUE SÓN A LA XINA, MARCEL,
I ESCOLTA BÉ, QUAN VINGUIN DE LA GENDARMERIA, D'AQUESTA MALETA, MUTS.! ENTESOS?

"UN COP A SAIGON, RAY VA CAP AL DESPATX D'ORIENT POST PER DONAR EL CORREU DE MARCEL I EL DELS MERCENARIS AMERICANS DE NANKING. I NO SOSPITAVA NINGÚ QUE LA SEVA MISTERIOSA CARTERA SEGUIRIA EN VOL FINS A MANILA."

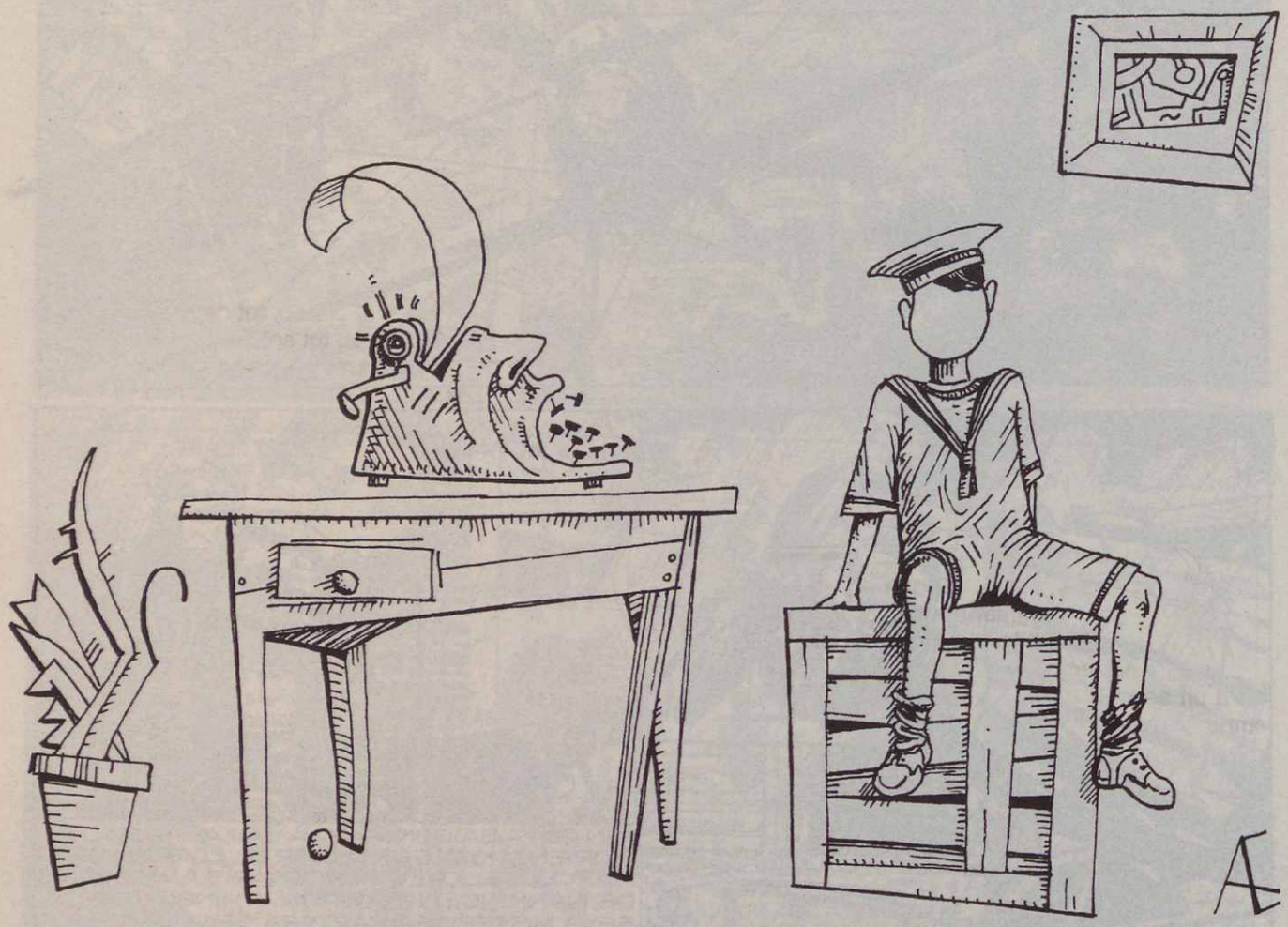

CONTINUARÀ

MEMORIES INÈDITES

Per: VICENT ANDRÉS ESTELLÈS

De vegades, aquests dies, pense que jo ja he viscut: que jo ja he viscut massa vull dir. No exactament: molta gent, en aquest temps, a la meua edat, se la considera jove: és jove.

Tampoc no és que jo haja viscut molt. He arribat a una edat —això que hom diu, amb una criminal vaguetat, una «certa edat»—, o a una situació laboral, anormal, que el meu pare, major que jo, no va conèixer, i la veia arribar amb una vaga il·lusió: la jubilació. Jo espere, ara, ancorat per la malaltia, que un dia d'aquests m'arribe per correu certificat, amb els segells corresponents, la jubilació per invalidesa permanent. Vull dir que, si de cas, m'he d'anar avesant a la nova situació. Em sorprenc a mi mateix, de vegades, enyorant, recordant, inquirint absurdes coses familiars. La meua dona acudeix, sol·lícita, al meu desfici, i em proposa una partida de cartes o de parxís. O bé, arriba, a casa, a deshora sempre, algun amic, alguna amiga, i em diuen, em narren coses desagradables i fatals: em trobem millor, tinc millor aspecte... La veritat, l'amarga i nefasta veritat, me la calle per a mi sol. Darrere els vidres, mire els llums encesos dels pisos del davant.

Hi ha dues fotografies meues, totes dues fetes a París, que mai no he pogut ni tan sols veure. Una la varen fer mentre saludava Maria del Mar Bonet, la meua bona amiga, al seu camerino. Fou el mateix dia, un diumenge d'abril, de la seua presentació, i de la d'Ovidi Montllor, al teatre Olympia de París. L'altra també la varen fer el mateix dia, a una espècie de pati per on hi havia la sortida i l'entrada de l'escenari. Recorde que, a un racó, hi havia una font. La fotografia aquesta possiblement la va fer el meu amic Miquel Veyrat; apareixíem la seua dona, Clara, jo i no sé quina persona més, asseguts a terra, mentre esperàvem la sortida d'Ovidi Montllor. Tinc un record bastant minuciós i immensament lluminós d'aquell dia. Vàrem sopar, al Quartier Latin, a un restaurant grec, a la «cave». Jo vaig anar a dormir després a casa de Clara Janés i de Miquel Veyrat. L'endemà, dilluns, vaig canviar la poca moneda belga que duia per francs francesos, i vaig anar, perdut, pel Quartier Latin. Em va acompanyar, gratíssimament, la meua entranyable amiga Clara Janés. A la tarda

vaig tornar, en vol directe, a València. Encara a l'avió, vaig enllestir una espècie de crònica del debut de Maria del Mar i d'Ovidi, els meus admirables amics.

És una gran amiga. Diria més: l'amiga. Havia vingut diverses vegades a casa. Va arribar, aquell dia, una altra vegada encara. Duia un jersei, bastant lleuger. Vàrem parlar de coses. M'inquietava el jersei, lleu, fràgil. No ho vaig pensar: li'l vaig apartar, una mica, de la pell. Va riure. Altre cop, vaig sentir, vaig experimentar la mateixa inquietud: vaig repetir el fet. Vam riure, tots dos. A la tercera vegada, però, no sols vaig apartar-li una mica el jersei, sinó que vaig guaitar la seua intimitat interior: els pits, dintre el sostenidor. Vam riure. Un altre dia ens vàrem tornar a veure i vàrem tornar a parlar. No duia aquell jersei. Ella va mig riure, en dir-li-ho. No, no duia aquell jersei. Moments després, com si fos la cosa més natural del món, però amb una gran intensitat, amb una gran temor, amb un immens amor, vaig gosar de posar-li la mà dintre la brusa, i vaig temptar, tebi, quiet, nu un pit seu. No va dir res. Em va somriure. Dinàrem amb la meua dona i els meus fills. Després la meua dona se'n va anar a Gandia, i jo vaig sentir el desig d'«eixir». Em va acompanyar. A la cantonada, vàrem pujar a un taxi. Vaig canviar d'adreça dues o tres vegades. La sentia «meua», al meu costat, quieta. Vàrem anar al Perelló. La vaig besar al cotxe. Li vaig deixar la mà, tèbia, a sobre el pit nu. El vaig agafar. Li vaig agafar la cama dreta. Al Perelló, fou tot. Va deixar els seus pits, nus, alegres, bruns, a les meues mans. Ens vam besar. Vàrem anar al llit. Al cap de tants anys, de tants anys de patiments diversos, vaig ser l'home feliç, quan menys ho esperava.

Els meus berenars, el temps de la meua infantesa, i fins i tot de la meua adolescència, han estat, sempre, elementals i humils. El que més m'agradava era menjar un tros de pa amb oli i sal. De vegades, les vegades de més luxe, hi havia una delicada variant: la meua mare em posava pa amb oli i sucre, o pa amb sucre i oli. Enyore molt aquells primaris berenars, a la porta de casa, o corrent pel carrer, jugant, menjant a mos rodó el meu berenar, potser excessivament oliós de vegades, com m'agradava i m'agrada, encara.

Potser acabarà plovent, aquest dia. Hi ha un silenci estrany, als diversos pisos, una falta d'activitat al carrer. Em fa mal el cap. La meua filla, fa un moment, es queixava del mateix: mal de cap. Potser sí, potser acabe plovent. He mirat, al cap del carrer, el tros de terra d'horts que resta encara; he vist l'alqueria, muda, humida, amb una olivera a la porta. He vist, suspesa, a l'aire, la grua de les obres que estan fent. Em fa mal el cap. I, malgrat tot, tinc ganes de treballar, d'escriure. Potser em sorprenga la caiguda de l'aigua escrivint qualsevol cosa, aventurant-me per algun malnom de la meua infantesa, per determinat carrer de la meua adolescència, agafant-me als ferros d'una finestra.

He vist uns homes que feien carbó. No sé on fou, però jo els he vistos, aqueferats, negres, sinistres, al mig d'un bosc, amuntegant, alternativament, llenya i cabassos de terra.

M'ha agradat molt, des de sempre, el món, la vida, els arbres, la gent, en tota la seua varietat riquíssima d'actituds, de possibilitats, de coloracions; sempre ha tingut, però, la sensació d'incertesa, la por, potser més concretament, i, més pregonament, més central, encara, la sensació que he estat objecte d'un vast i concretíssim frau: la sensació que m'han estafat, en transferir-me provisionalment el do de l'existència i la facultat de perpetuar-la: aquesta sensació ha anat sempre acompanyada en mi, d'una altra sensació, simultània, molt fonda, de dolor, callat, obstinat àdhuc, en relació justa amb la meua estima per totes les coses, per ara, d'aquest món. Ara xiula el vent, al carrer, i jo escric, sol: no tinc altre remei que escriure aquestes coses, massa elementals, massa poc meditades, massa poc confegides, com totes, perquè aquest matí, i aquell matí, i l'altre, m'he sentit, des de sempre, intensament, criminalment defraudat, si val a dir-ho, com amb un ramell, pueril, mal fet, d'il·lusions —elementals, ja ho sé— a la mà. Bàrbar i tot, balbucient i tot, inconnex i tot, em consta que he deixat dita, en un lloc, en un tros de paper, una veritat essencial. No he sabut viure. Mai no he sabut viure. No sé viure. Com si fos possible, encara, la rectificació —i ara ho és!— diria com d'infant: no s'hi val. No s'hi val, aquesta vegada!

* * *

Advertesc, tot de sobte, que m'he perdut, tot sol. És una sensació, relativament injusta, que arriba al pànic. Han mort els meus versos. Més concretament i amargament, ha mort el meu pare, que és qui, si de cas, em podria facilitar una resposta. Però jo he vist uns homes que feien carbó. No sé on fou, però jo els he vist, aqueferats, negres, sinistres, al mig d'un bosc, amuntegant, alternativament, llenya i cabassos de terra. I recorde, més encara, la puntualització, que probablement em va fer el meu pare, davant la meua expectació —encara no era, la meua, una actitud de terror: «Fan carbó». Aquest record, llunyà, persistent, a temporades, s'ha convertit, per a mi, en una obsessió: Com fou? On fou? Jo tindria cinc o sis anys; duia, encara, pantalon curt. Veig uns homes que van i vénen i duen troncs i cabassos de terra. Podria ésser, l'escena, l'afer, tret d'uns versos de Foix; però, realment, jo he vist, no sé com ni on, els homes que feien carbó, enfeinats, incansables, un dia, llunyà de la meua infantesa.

* * *

Aramon i Serra em va contar una anècdota, divertidíssima, de Joaquim Ruyra, que tant admire. Aramon intentava encendre un puro, amb gran delit, d'aquells que en diuen «Montecristo». La seua filla i jo érem amb ell, i presenciàvem la seua lluita tenaç, èpica, amb l'encenedor. «Ruyra», em va dir, «fumava preferentment caliquenyos». La tarda, a prop de la fortalesa medieval de Canyamel, era progressivament grisa. Gotejava.

RNE

a Catalunya

Radio 1

Ràdio 4

Radio 5

QUAN ELS ESTUDIANTS DE CAMBRIDGE EREN MARXISTES

per CARLES SALMURRI I TRINXET

«Al Cambridge que jo coneixia del 1929 i 1930, el tema central de qualsevol conversa culta era la poesia... Però ara, a finals del 1933, patim una situació en què l'únic tema de debat és la política internacional i en què la major part dels estudiants més llestos són comunistes o quasi comunistes». Aquestes paraules de Julian Bell reflecteixen el canvi produït en la societat europea entre la tercera i quarta dècades de segle. Aquest canvi és alhora fidel reflex de la dinàmica de la política europea, conseqüència de la crisi del 29 i de la pujada de Hitler al poder.

L'ambaixada britànica a Washington, el 1947: Maclean (dreta) amb Sir John Balfour, el ministre, N. J. Henderson, segon secretari i W. D. Allen, canceller.

Com tants d'altres joves intel·lectuals europeus —penseu en la bipolarització política de l'anomenada generació del 27 a Espanya—, els de Cambridge havien de sentir la necessitat d'una definició política; alguns havien de portar-la fins a les seves últimes conseqüències. Tal és el cas de Donald Duart MacLean, Guy Francis de Moncey Burgess, Harold «Kim» Philby i Anthony Blunt: van trair Anglaterra en favor de la Unió Soviètica.

Com a joves inquiets que eren varen entrar a formar part de la secta universitària dels «Apòstols», fundada el segle XIX, que en aquests anys trenta era guiada per John Maynard Keynnes, il·lustre economista i famós pederasta. Va ser ell qui va dir: «els estudiants que pertanyen als "Apòstols" són els únics intel·ligents de tot Cambridge». En les elitistes reunions de la secta es practicaven dues activitats molt típiques: la conversa i el culte a l'amistat. L'aïllament del sexe masculí enclaustrat dins la universitat i l'admiració pel món hel·lènic donava un elevat nombre d'homosexuals. De fet, tres dels quatre futurs

1955: Philby durant una conferència de premsa després d'haver estat absolt per Macmillan de l'acusació de ser «el tercer home».

espies eren homes amb inclinacions diverses.

Les manifestacions de la crisi del 29 es van deixar sentir també a Anglaterra. La crisi de govern del desembre de 1930 —a causa dels dos milions i mig de parats— provocaria la formació d'un «govern nacional» presidit pel fins aleshores primer ministre laboralista Mac Donald. Aquest govern, que comptava amb l'oposició de la majoria del partit laboralista, era format pels conservadors, els lliberals i els pocs seguidors de Mac Donald. En les eleccions del desembre del 1931 els laboristes van ser àmpliament derrotats i això va provocar una forta decepció als joves radicals. El capitalisme semblava als seus ulls incapaç de donar una alternativa vàlida a aquella crisi de superproducció; el nou govern, amb la seva política pactista, acotava el cap davant l'Alemanya nazi. Als ulls de tots els joves intel·lectuals el comunisme es presentava com l'única possibilitat de fer front al feixisme amenaçador.

Els nostres quatre espies i uns quants més, el nom dels quals no es coneix, es varen allistar al Partit Comunista a través d'una cèl·lula formada aquells anys a la Universitat de Cambridge. Però el partit, en una visió molt clara, els va guardar per al treball clandestí. Tots van renegar públicament de les seves idees marxistes i va quedar només com si haguessin sigut pecats de joventut. Donald MacLean, que havia manifestat el seu desig de traslladar-se a Rússia com a professor, un cop acabats els seus estudis, va abandonar aquesta idea i va dirigir els seus passos cap al Foreing Office. Guy Burgess, que sí que hi havia anat per observar els resultats de la revolució, en va tornar absolutament desenganyat, es va donar de baixa del partit i va abandonar tota activitat política. Kim Philby, després d'haver presenciat en viu l'aniquilació del moviment socialista austríac en mans dels feixistes, va tornar a Anglaterra per iniciar una carrera periodística, i com Burgess es va fer membre de la Societat Anglogermana, de marcades simpaties nazis. Més tard —durant la guerra civil espanyola— es va traslladar a la zona franquista com a corresponsal de guerra de «The Times». Va ser recompensat pel general Franco per la seva valerosa actitud i pels seus articles en favor de la causa nacional, amb la «Orden al Mérito Militar» amb el distintiu vermell.

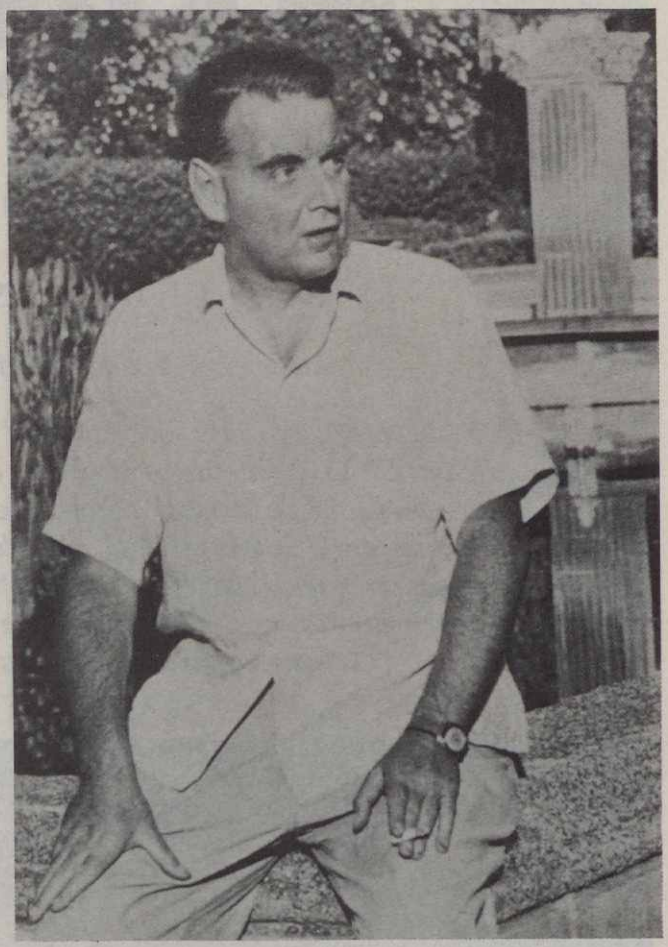
Com tants d'altres joves intel·lectuals europeus els de Cambridge havien de sentir la necessitat d'una definició política.

Blunt diria més tard: «Havíem acceptat treballar per a l'URSS perquè era l'única manera eficaç de combatre el feixisme i perque davant el dilema entre la nostra consciència i l'amor a la pàtria, vam optar per la consciència».

En començar la Segona Guerra Mundial els Serveis Secrets Anglesos estaven impacients per contactar amb els intel·lectuals sortits de les seves universitats. Va ser així com Philby i Blunt van poder entrar al SIS (Serveis Secrets d'Intel·ligència) o MI-6, Burgess, al contrespionatge del MI-5, i Maclean, al Foreing Office. Des dels seus llocs i en una carrera plena de dedicació van anar fent treballs de més envergadura i escalant llocs de més responsabilitat. En acabar la guerra, per lògica havien d'haver deixat de treballar per a la intel·ligència britànica pels seus massa evidents antecedents comunistes, però el «Establishment», orgullós de la seva casta, no concebia la

Philby a la Plaça Roja.

Guy Burgess a la Unió Soviètica.

traïció, creia que els secrets estaven perfectament custodiats per les classes superiors de la tradició administrativa anglesa. Com diria John Le Carré: «El fet vergonyós que Philby continués en el SIS després del final de la guerra es deu al fet que el SIS equiparava la classe amb la lleialtat». D'aquesta manera, Maclean va poder arribar a ser secretari de l'ambaixada d'Anglaterra als Estats Units i ser nomenat secretari del Comitè Combinat d'Energia Atòmica. Des d'aquest càrrec va poder facilitar a Rússia les dades necessàries per escurçar més d'una dècada el temps per a la fabricació de la seva bomba atòmica. L'excés de zel en el seu treball, les seves continuades visites als diferents departaments... van portar els americans a retirar-lo de la comissió.

Així mateix, la seva vida personal es ressentia del doble joc que estava portant a terme i descarregava les seves tensions en l'alcohol. De Washington va passar al Caire i d'allà a Anglaterra per recuperar-se del «stress». El 1951 va haver de fugir precipatadament de Londres, juntament amb Burgess, en ser avisat per Philby que es sospitava d'ell que era el responsable de passar secrets atòmics a la Unió Soviètica. Va ser Blunt qui va preparar la fugida.

Als ulls de tots els joves intel·lectuals el comunisme es presentava com l'única possibilitat de fer front al feixisme amenaçador.

Philby es va encarregar de la secció d'espionatge contra l'URSS dedicada a desemmascarar els espies soviètics que operaven a Anglaterra.

La seva participació al cas Volkov, home clau de la KGB que intentava passar-se a Anglaterra amb la llista dels espies russos infiltrats en els serveis secrets britànics, va ser decisiva: Volkov va ser eliminat després que Philby s'entrevistés amb ell. També en la invasió d'Albània Philby va jugar un paper decisiu com a coordinador anglès de l'operació: va poder passar als soviètics tota la informació sobre com es desenvoluparien les operacions; el fracàs de la invasió va ser total.

Amb la fugida de Burgess i Maclean la posició de Philby es va veure amenaçada per les pressions americanes... va perdre influència en el SIS però en absolut va ser processat. Més tard, el 1963, fugiria a Moscou com abans ho havien fet Maclean i Burgess.

Anthony Blunt, «el quart home», va ser descobert el 1964, però a canvi de la delació el seu nom va restar en secret i va poder continuar com a assessor artístic de la reina. El 1979 el seu nom va sortir a la llum pública perquè Margaret Thatcher el donava a conèixer com el quart home. A aquest exquisit aristòcrata i historiador de l'art l'havia salvat, juntament amb la delació, el fet d'haver pres als americans —en acabar la Segona Guerra Mundial— unes cartes compromet edores del duc de Windsor en les quals es declarava admirador dels nazis. De tots quatre és el que va tenir un final més trist: traïdor a Anglaterra i traïdor als seus amics.

Burgess va morir a Moscou víctima de l'alcohol, el 1963; Maclean i Blunt han mort aquest últim mes de març, el primer va ser enterrat a Moscou amb grans honors militars. Philby viu a Moscou amb l'esposa de Maclean amb el càrrec de general de l'exèrcit soviètic.

És l'últim dels quatre joves antifeixistes als quals la guerra freda va jugar una mala passada.

MARSELLA
XXV SEGLES D'HISTÒRIA

Per: AGUSTÍ SOLER

«Nostra Senyora de la Bona Guia, feu-nos planera de la mar la via»

Durant més de cent anys, molt a prop del Vieux Port, es podia haver escoltat aquesta pregària dels llavis d'un bon nombre de les dones dels mariners del barri dels catalans de Marsella. D'ençà de l'annexió a França, pel Tractat dels Pirineus del 1659, del que avui dia anomenem la Catalunya Nord, molts dels catalans de l'altre costat de l'Albera es van escampar per terres occitanes i un bon nombre d'ells va fer cap a Marsella. Es van establir prop del Vieux Port i van formart una mena de ghetto. Molts es van dedicar a les feines de la mar. Alguns al comerç, uns quants a oficis no gaire «clars».

Dones oferint la seva mercaderia.

És del barri dels catalans de Marsella d'on Alexandre Dumas traurà un dels personatges, no per ingrat menys important, de la seva famosa obra *El comte de Monte-cristo.* Si visqués avui dia Dumas hauria de cercar el seu personatge a altres indrets; del barri dels catalans ja no queda res.

El Vieux Port, que va tenir una vida activíssima, dinàmica i de gran animació, fins al segle XIX, on s'havia concentrat tota l'activitat marinera, no és res més que un record, un bonic i encisador record. S'hi pot veure cada matí feinejar, cridar i escarrassar-se algunes dotzenes d'homes i dones, per mirar de vendre, com més aviat millor, el peix que en una gran varietat ofereixen a la mestressa de casa, al tafaner i si pot ser al turista també. El Vieux Port és també lloc de partida de petites embarcacions de passeig que, entre d'altres llocs, et porten al château d'If.

El château d'If. Monte-cristo va existir?

Aquest illot de 200 metres per 168, situat a 1.500 metres de la costa, ha sigut una font d'inspiració sense fi.

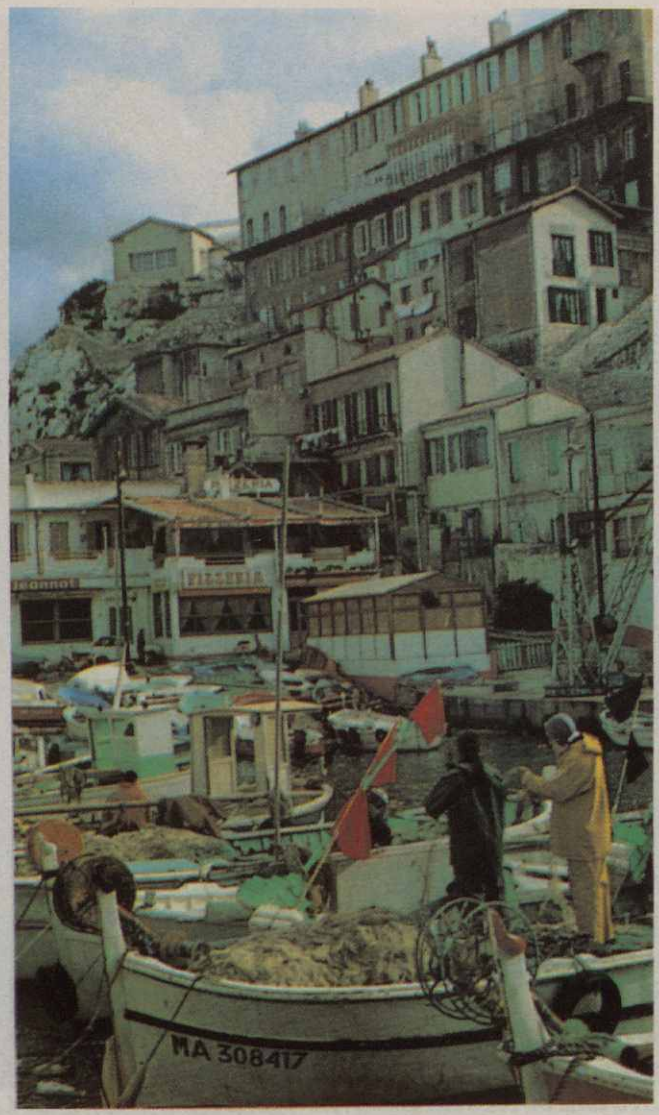
Francesc I va ordenar la construcció d'una fortalesa damunt l'illot, l'any 1524. Aquesta fortalesa havia de complir una doble funció de vigia i de defensa de la costa provençal, en prevenció principalment dels atacs dels exèrcits imperials de Carles V.

Més tard va complir altres funcions, sobretot la de presó. D'allí ningú no es podia escapar. Ningú?

El record de l'*abbé* Faria i d'Edmon Dantès, futur comte de Monte-Cristo, ha marcat el château d'If amb una empremta perdurable. La imaginació de Dumas ha fet dubtar més d'un sobre el que és real i el que és imaginari. Dantès encarna la justícia i la venjança, temes que una presó inspira sens dubte a aquell que medita sobre la captivitat i les passions humanes. És per això que Dumas situa els seus personatges en aquest indret.

Avui, el château d'If, convertit en monument històric el 1926, és un dels monuments més visitats de Provença. Ha esdevingut, doncs, un testimoniatge de la *douceur de vivre,* després d'haver encarnat durant tants anys l'horror i el sofriment.

Tot passejant per Marsella podem trobar, enganxats a les parets, uns cartells que reclamen la pre-

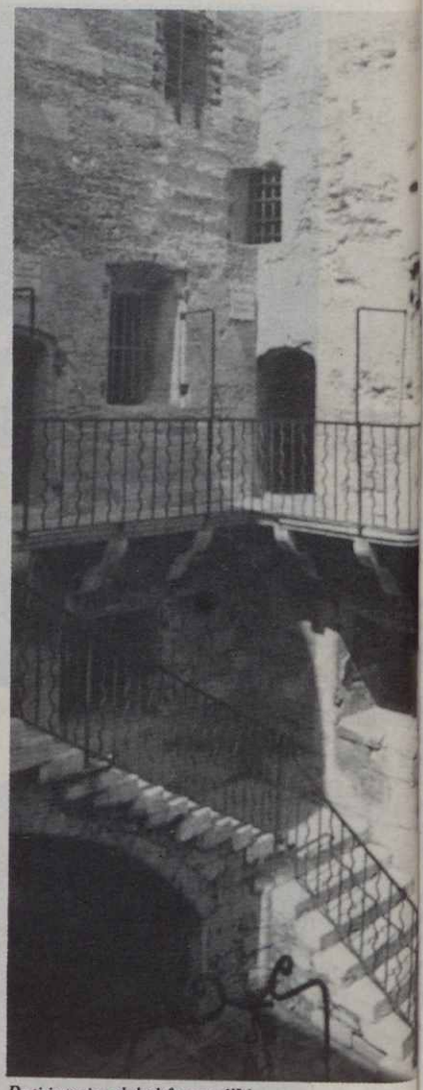

Marsella, primera ciutat de Provença, la gran desconeguda.

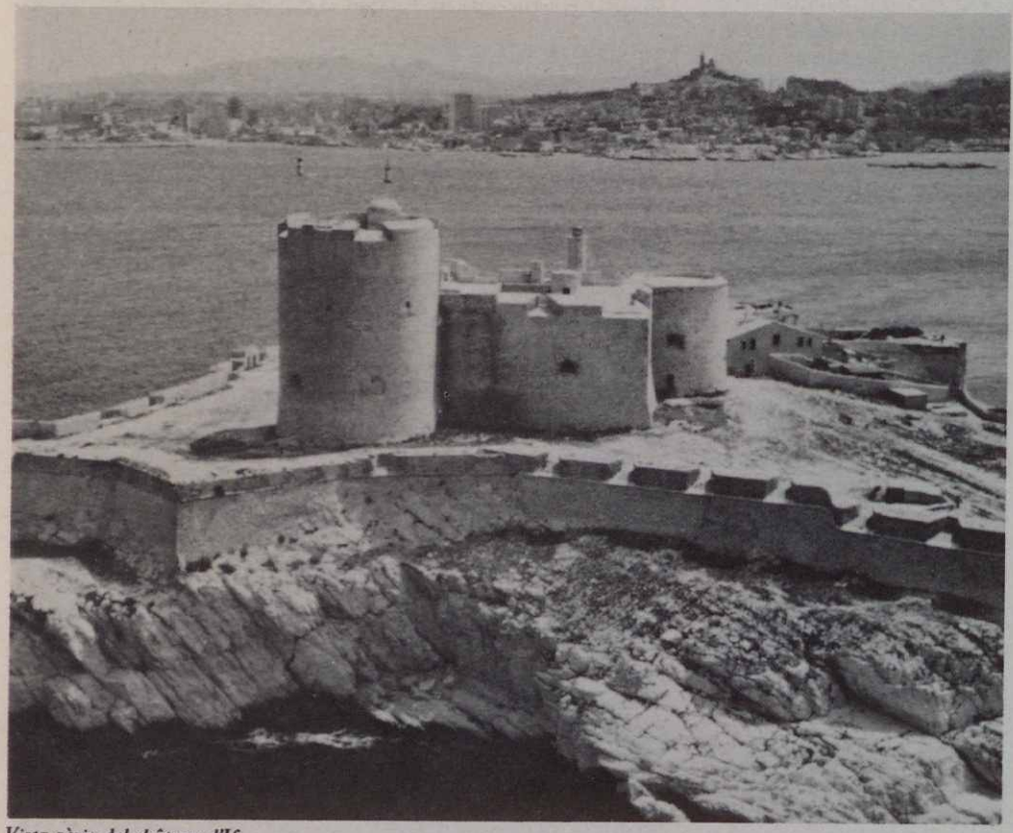

La Fortalesa d'If construïda damunt l'illot l'any 1524 per ordre de Francesc I.

Pati interior del château d'If.

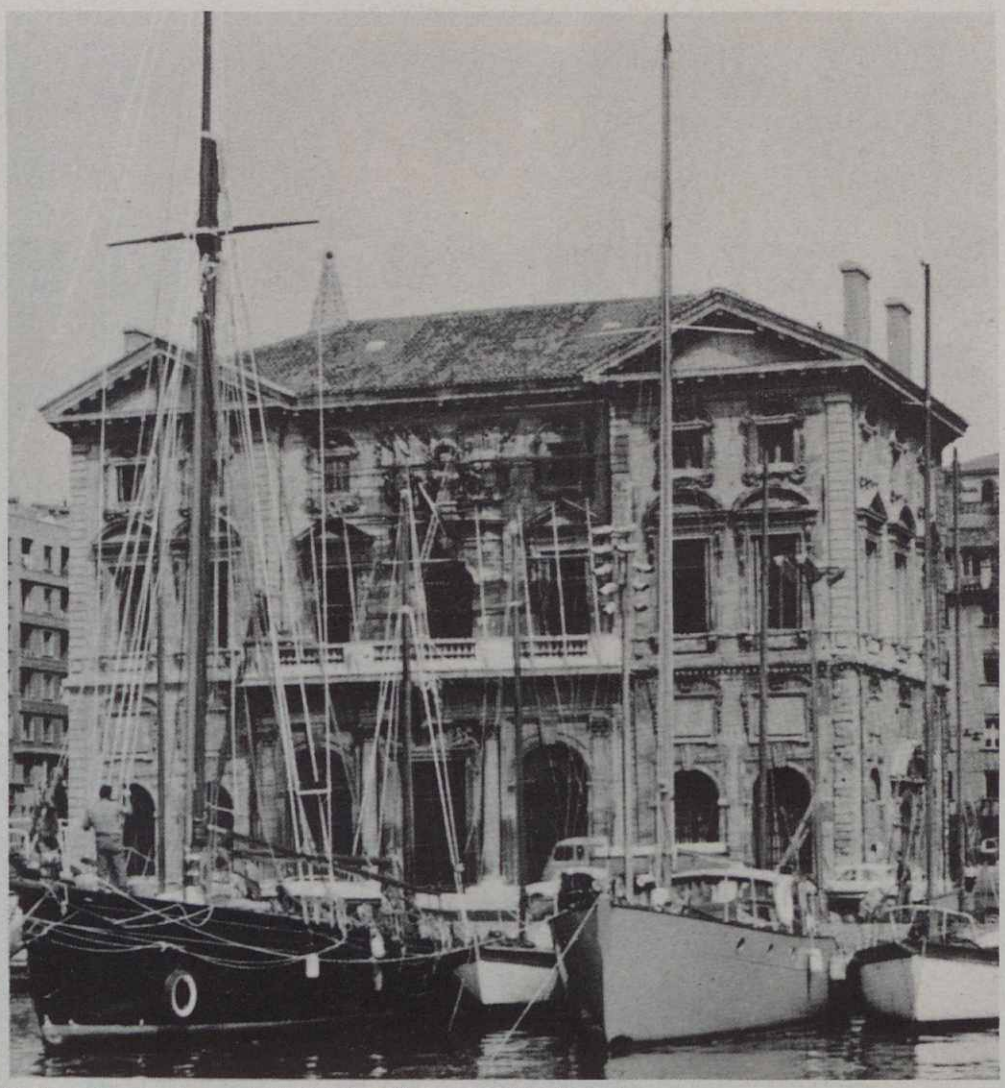
Vista aèria del château d'If.

sència del provençal a la ràdio, la televisió i l'escola. Malgrat que el provençal és un dels principals dialectes occitans, a Marsella pràcticaent ha desaparegut.

Fins a la Revolució del 1789, no es parlava res més que provençal a la vida quotidiana. Solament una élite, l'aristocràcia i no pas tota, s'expressava en francès.

D'ençà de la proclamació de l'edicte de Villers-Cotterêts (1539) el provençal havia desaparegut com a llengua d'administració, però va quedar ben viva com a llengua popular. Ves per on, en nom de la «llibertat, fraternitat i igualtat», la llengua del poble és bandejada; l'escola pública i gratuïta és francesa. Oficialment el provençal ja no existeix. L'esperit centralista dels jacobins, perpetuat per la Tercera República, el fa recular, primer a les ciutats i més tard a les viles

Embarcacions de «plaer» substitueixen les velles embarcacions de pesca.

i al camp.

El felibrisme, que va representar a la segona meitat del segle passat una certa renaixença del provençal (Mistral va rebre el Nobel), no deixa de ser un record. Avui, paradoxalment, assistim a la progressió del provençal com a llengua escrita, com a llengua de cultura hereva dels trobadors, i a la regressió com a llengua parlada. Marsella, primera ciutat de Provença, no parla provençal.

La vitalitat i l'entusiasme, però, dels membres de l'Institut d'Estudis Occitans, obre una llum a l'esperança. No tot s'ha perdut.

Tot el ressò que es dóna a la riquesa monumental de París, sembla que es vol negar a Marsella, la qual, però, deixa perplex el visitant, sovint mal informat per les agències turístiques.

Marsella, la gran desconeguda

Si pregunteu a un amic sobre els monuments, els museus, els jardins de París, ben segur us en farà una exhaustiva enumeració. Pregunteu-li sobre Marsella...

La ciutat de gran vitalitat industrial, que té el segon conjunt portuari d'Europa, atresora, mig avergonyida, una riquesa monumental que deixa perplex el visitant, sovint mal informat per les mateixes agències turístiques. Tot el ressò que es dóna a la riques monumental de París, sembla que es vol negar a Marsella. Fem-ne un breu repàs.

Iniciem el nostre recorregut pel Palais Longchamp, el Museu de Belles Arts i el Museu d'Història Natural. Seguim pel jardí zoològic i ens arribem al museu Grobet-Labadie. Baixem per la Canebière, la principal artèria de la ciutat, i ens arribem al Vieux Port. Des d'aquí podem pujar a la basílica de Notre-Dame de la Garde, talaia privilegiada damunt la ciutat i el seu entorn.

El château d'If ha esdevingut un testimoniatge de la «douceur de vivre», després d'haver encarnat durant tants anys l'horror i el sofriment.

Baixant de Notre Dame de la Garde ens arribem al Vieux Port de nou i podem visitar el castell i el parc de Pharo. Des d'aquí al museu dels Docks Romains i el museu de la vella Marsella i si ens deixen donarem una ullada a les antigues muralles de la ciutat.

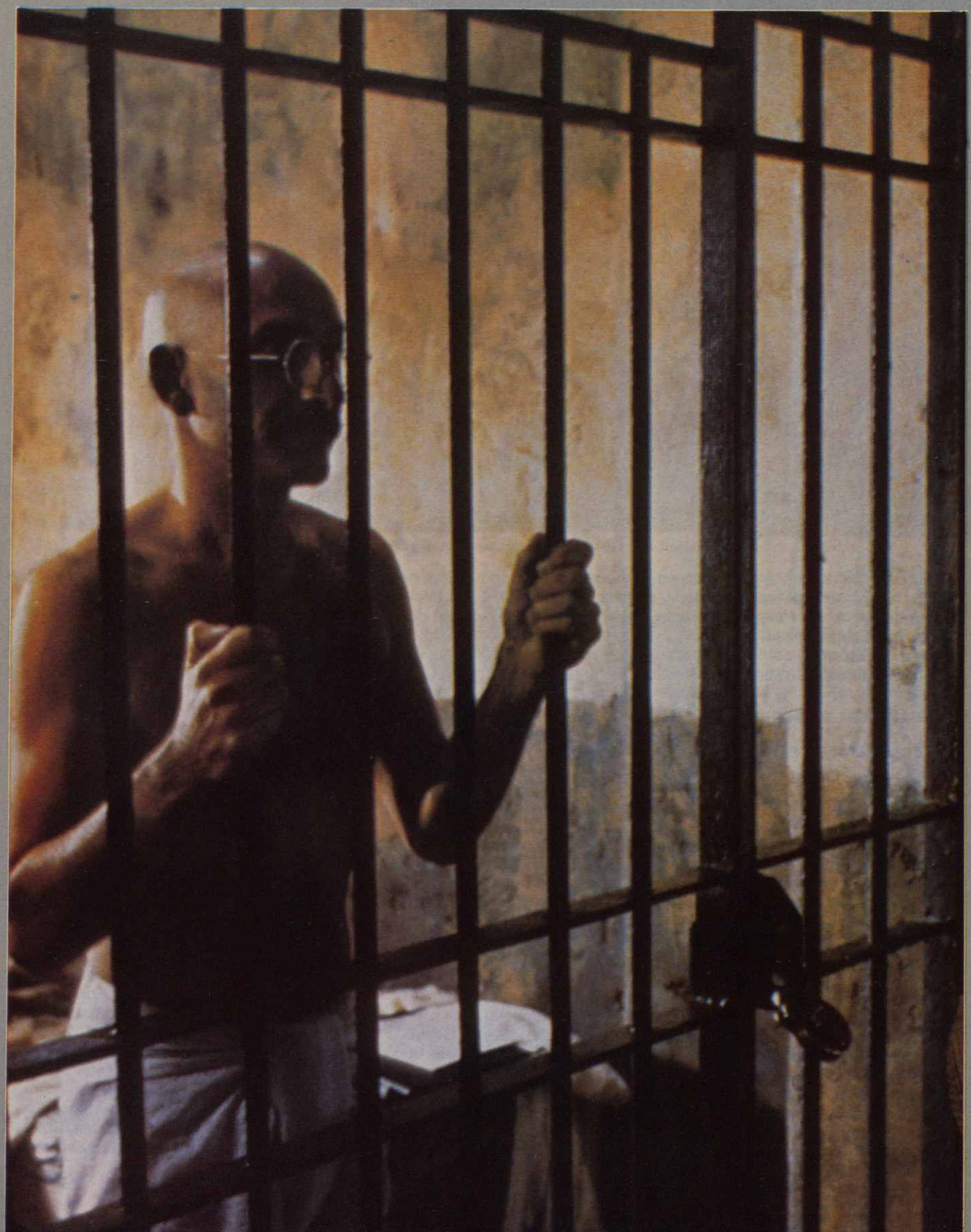
Més tard ens aturarem davant la imponent façana del XVII de l'Ajuntament i anirem a parar al museu Cantini.

Continuem el nostre recorregut tot visitant la catedral de la Major i l'Hospici de la Vella Caritat, el campanar dels Accoules i l'Arc del Triomf a la Porta d'Ais.

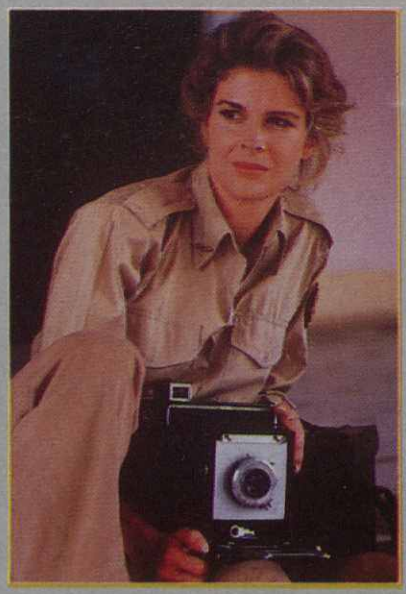
Fins aquí haurem fet, amb prou feines, la meitat del nostre recorregut. Si ens queden forces podrem continuar per la cornisa Kennedy i arribar-nos al parc i castell de Borely i des d'allí... a la fi del món.

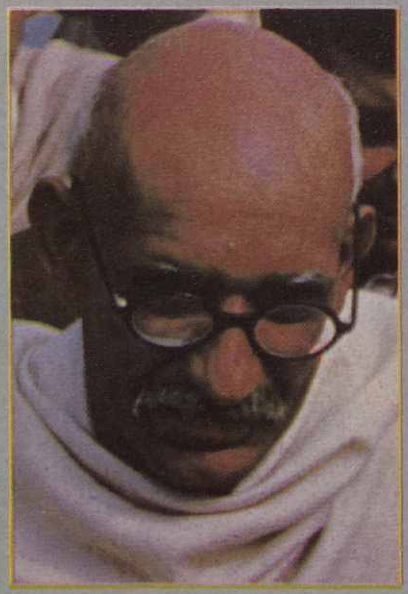
Sara Masò

«GANDHI»
El retorn de la no-violència

La pau ha estat pedra de toc arreu del món amb la pel·lícula *Gandhi* que, com se sap, ha rebut recentment de l'Acadèmia d'Arts i Ciències de Hollywood vuit estatuetes. Els Òscars de *Gandhi* corresponen a: millor film, millor director (Richard Attenborough), millor actor (Ben Kingsley), millor fotografia (Billy Williams i Roonie Taylor), millor guió original (John Briley), millor direcció artística (Stuart Craig, Bob Laing y Michael Seirton), millor vestuari (John Mollo i Bhanu Athaiya) i millor muntatge (John Bloom).

La versió cinematogràfica sobre la biografia del Mahatma, escrita per Louis Fischer, va competir amb *Tootsie* i *E.T.*, que l'empaitaven quant a «nominations». Però, evidentment —deixem a part els mèrits cinematogràfics— la figura del líder pacifista que un dia va fer possible la independència de l'Índia, va guanyar des del «més enllà», sense cap problema. Els seus competidors no eren sinó un simpàtic travestí (*Tootsie*) i l'inefable *E.T.* del senyor Spielberg. *Gandhi*, per altra banda, és una de les més grans superproduccions de la història del cinema. Amb un pressupot equivalent a uns 2.500 milions de pessetes, conté escenes on intervenen més de tres-centes mil persones. Una de les seqüències que reuneix el major nombre d'extres és la de l'enterrament de Gandhi a Nova Delhi, ciutat filmada amb una panoràmica, de la qual s'ha dit que «està captada en estreta relació amb la figura de l'heroi».

Ben Kingsley —el millor actor de l'any segons l'Acadèmia— interpreta Gandhi. Attenborough va buscar un actor poc conegut per personalitzar a la pantalla la figura del Mahatma (ànima gran). Kingsley és meitat britànic meitat indi. Va començar a fer teatre als dinou anys en companyies d'aficionats. Actualment forma part de l'Escola del Teatre Shakespearià de Londres. Malgrat la seva ascendència índia, Kingsley va rebre una educació occidental. El seu primer viatge a l'Índia va tenir lloc amb motiu del rodatge de *Gandhi*. La crítica ha parlat molt d'unes declaracions que no fa gaire va fer el mateix actor i que revelen la seva afinitat amb les idees del líder de la no violència: «*Després de fer «Gandhi» ha canviat el meu concepte de la vida. Jo no he canviat, però les meves percepcions s'han enriquit*». Richard Attenborough i Ben Kingsley van anar a Madrid fa uns tres mesos. Attenborough va manifestar aleshores que la realització de *Gandhi «ha estat un somni de vint anys»*. Durant aquest espai de temps Attenborough no va trobar ningú que volgués finançar la pel·lícula. Els distribuïdors americans i anglesos dubtaven de l'èxit de l'obra. Un èxit que ara ja és un fet a les Illes Britàniques, als Estats Units i a diferents països d'Europa.

No és un tractat d'història

La cinta no té, segons diuen, la intenció de ser un tractat d'història. El desenvolupament s'ajusta, però, als fets i a la trajectòria viscuts per Gandhi fins al dia 30 de gener del 1948, que va ser assassinat per un extremista, quan acabava d'arribar a l'oratori des de la residència de Birla House a Nova Delhi. Pel que fa als personatges, a part de Gandhi, tenim Candice Bergen en el paper de la periodista Margaret Bourke White, fotògraf de «Life Magazine»; Edward Fox (general Dyer), John Gielgud (Lord Irwin), Trevor Howard (jutge Broomfield), Martin Sheen, en el paper de Walker, el periodista nord-americà atret per la personalitat de Gandhi. Martin Sheen, que va cobrar dos-cents mil dòlars pel seu treball al film, els va donar tots a la comunitat de la Mare Teresa de Calcuta. Ian Charleston és Charlie Andrews, el missioner britànic gran amic de Gandhi, i Rohini Hattandagy interpreta l'esposa del Mahatma. Algunes figures històriques han quedat desdibuixades a la cinta. És el cas de Lord Louis Mountbatten, que va tenir un pes important a la història moderna de l'Índia. Un país amb quatre-cents milions d'habitants faltat de cohesió. «*El mateix Gandhi*, —ens diu Louis Fischer en un dels passatges de la biografia—, *símbol del nacionalisme unificador, era la barreja d'un passat caduc, un present tempestuós i un món naixent on es començaven a entreveure els seus elevats ideals*».

Sara Masó

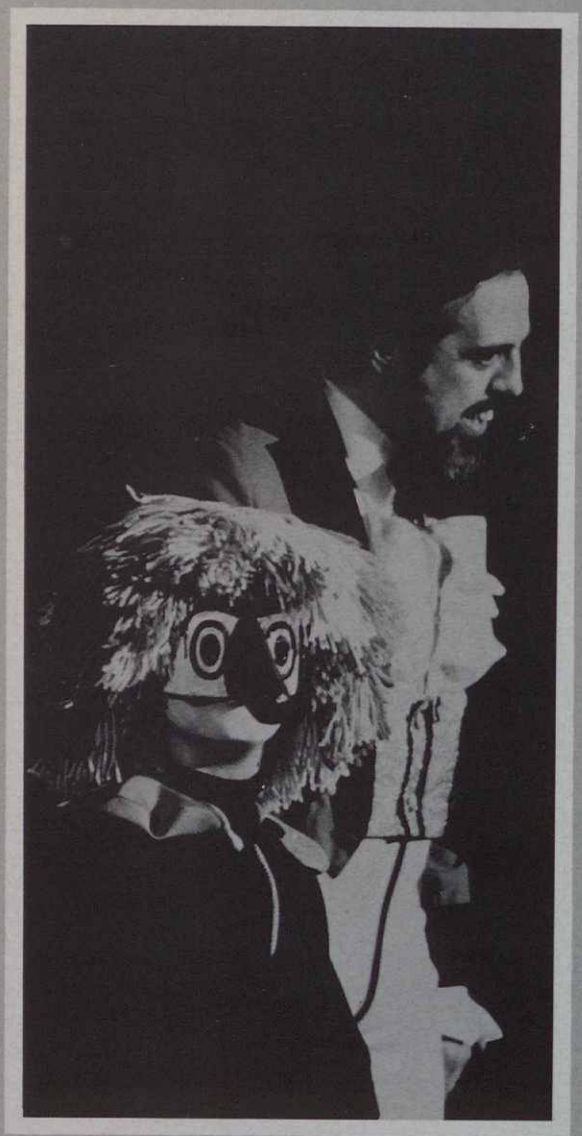
JESÚS DÍEZ, DIRECTOR DEL TEATRE DE LA LLUNA

«El nivell intel·lectual, d'investigació i serietat del teatre a Catalunya és, en línies generals, molt més avançat que a la resta d'Espanya». Així s'expressa Jesús Díez, director del Teatre de la Lluna, que fins fa pocs dies ha presentat a la Cúpula Venus de Barcelona l'espectacle *Més difícil encara!*, dins del gènere de teatre de cabaret. Conversem amb ell.

El Teatre de la Lluna es va formar fa uns dos anys partint d'un grup de gent de Cornellà anomenat Boira. Arran del muntatge, *Mots*, es va constituir en cooperativa sota el seu nom actual. El seu primer espectacle es va presentar ara fa un any, també a la Cúpula. Es tractava d'una paròdia sobre la història del cabaret i es deia: *...Que comenci ja d'una vegada.*

Més difícil encara! té un subtítol: «Acrobàcia mental sota una carpa imaginària damunt de dos elefants de color rosa». I és que l'obra mostra alguna connotació de circ: **«Parteix d'un empresari una mica desesperat que ofereix com a espectacle insòlit el seu propi suïcidi** —explica Jesús Díez, al qual pertany el paper de «conductor» del tema. I hi afegeix: **«A partir d'aquí arrenca l'alliberament dels altres components del circ, que comencen a imaginar un circ utòpic. L'aspecte més important del nostre treball recau en la investigació de les noves vies de l'espectacle de cabaret. Més enllà dels muntatges amb plomes i amb una puresa més gran. S'exposen unes idees, es comuniquen al públic i aquest intervé en la representació. A l'escenari hi ha tres homes i tres dones. La música és en part gravada però hi ha un percussionista en directe. El tema *Més difícil encara* és original per a l'obra. L'autor, l'Oriol Tramvia».**

L'assumpte de *Més difícil encara* pertany a Jesús Díez: **«Vaig utilitzar dos textos addicionals, un de Harold Pinter i l'altre de Tom Stoppard. Alhora he emprat alguns elements del *Gran Zoo* de Nicolás Guillén: el rellotge, l'Au Fènix, l'Ossa Major, etc.». Igual com vam fer amb l'altre espectacle, sortint de la Cúpula, anirem de «tournée», primer per Catalunya i després, a fora.»**

Inquietud teatral

Parlant de com veu el teatre que es fa a comarques, Jesús Díez assenyala que **«Hi ha grups que fa molts anys que treballen. Són grups i formacions que fan un treball força sacrificat. Els més professionals acostumen a actuar a les festes majors i altres diades populars. Evidentment existeix una inquietud teatral».**

Les causes que existeixin aquestes inquietuds les fonamenta Jesús Díez **«en la riquesa que ens dóna la possessió de dues llengües. Tant al teatre, com a la cançó, o la literatura, a Catalunya, el treball és assenyat i profund.»**

—¿Quina opinió té Jesús Díez de l'activitat del Centre Dramàtic de la Generalitat, en favor del teatre a Catalunya?

—Jo diria que malgrat que s'han fet moltes coses quant a producció s'hauria en de portar polítiques més racionals respecte a l'ajut al teatre. Prou sé que hi ha hagut lentitud en els traspassos i ha faltat temps, però també penso que la presentació d'espectacles de tanta qualitat com *Carmen*, de Peter Brook, o *Don Juan*, per la Comédie Française pot servir per amagar deficiències d'actuacions a llarg termini. En aquest sentit, jo diria que es necessita un treball en profunditat en nivells no elitistes. El camp educatiu em sembla important per formar futurs espectadors que coneguin el teatre.

Malgrat la tan anomenada crisi teatral Jesús opina que **«aquesta és dins d'una societat que viu unes determinades circumstàncies. El teatre, avui, s'està tornant a situar a la vida social. El teatre és fràgil, molt vital i requereix una resposta del públic per existir. Ara veiem que el teatre lúdic, de pura diversió, va perdent importància. Actualment es té molt en compte el teatre minoritari, més pur, amb poques possibilitats com a negoci. A Catalunya, hi ha històries teatrals que no ens van. Això explica el fracàs de certes produccions «a l'americana».** Quant a la necessitat de fer investigació teatral, Díez afirma que, efectivament, hem d'anar més lluny. **«El teatre minoritari només atraurà un públic que tingui inquietuds artístiques. Per això hem d'anar cap a un teatre de masses, que avui no existeix».**

Sara Masó

CASABLANCA: A LA PETITA PANTALLA

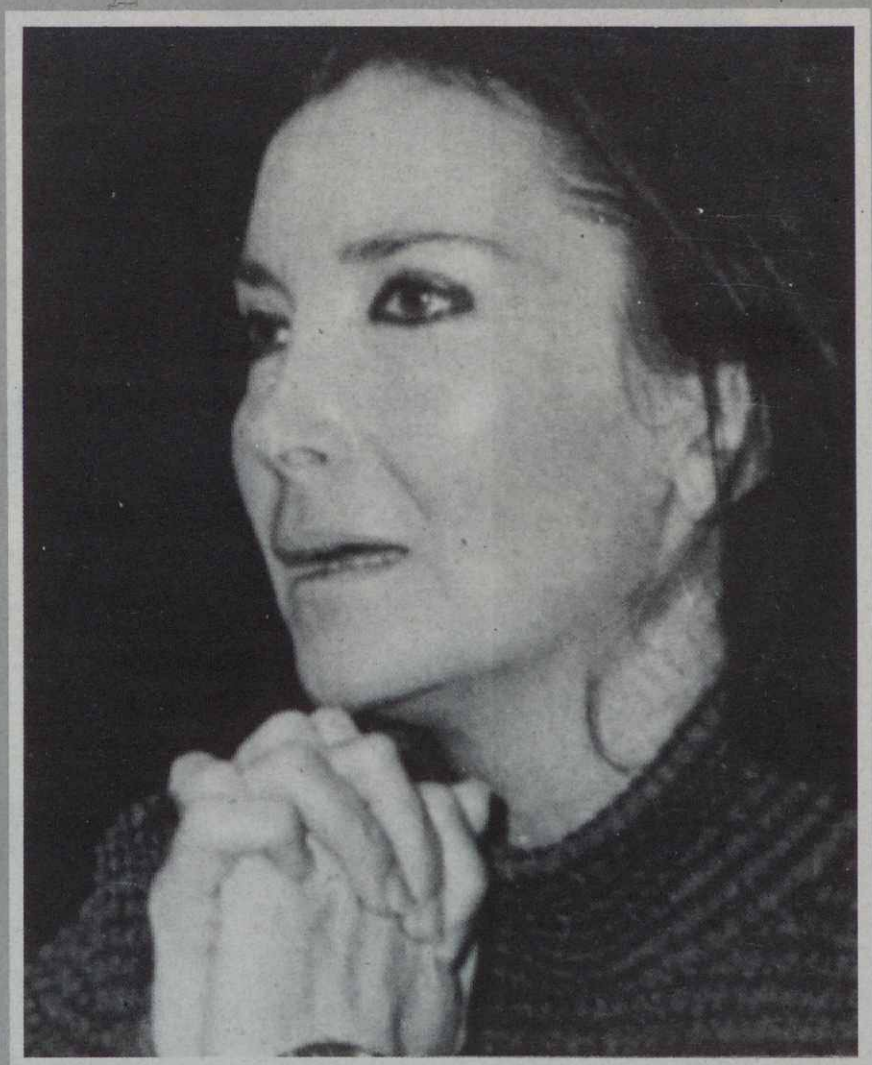
Pel·lícules monstre com *Casablanca* o *Un americano en París* estan entre les que veurem durant aquest mes de maig a la petita pantalla. Els cinèfils gaudiran també de dos cicles sobre directors cinematogràfics. Un sobre l'obra de George Cuckor (primera cadena) i l'altre a l'UHF relatiu al realitzador alemany Werner Herzog. De Cuckor veurem, entre altres, *Las cuatro hermanitas* i *David Copperfield*. A Herzog, se li dedicarà un espai de cine-club, amb tres cintes ben conegudes: *Aguirre, la cólera de Dios, El enigma de Kaspar Hauser* i *Stroszek*.

El mai oblidat Humphrey Bogart («Boogie» per als amics) i la no menys famosa Ingrid Bergman, morta l'estiu passat, seran a la programació del dia 28 de maig amb *Casablanca*. Es tracta d'un film que ha fet història al món del cinema. Pel·lícula romàntica amb connotacions socials, transcorre a París i a Casablanca durant la Guerra Mundial. Els seus intèrprets van aconseguir amb aquesta pel·lícula la categoria de mites.

Un americano en París ens arribarà també el mes de maig. A la sobretaula dels diumenges seguirà el cicle Buster Keaton amb cintes de bona factura com *El navegante* o *El rey de los cowboys*. En fi, molta cosa per veure sense sortir de casa.

Día 12 de maig

El dia 12 de maig, Núria Espert estrenarà al Romea *La tempestat* de William Shakespeare, segons la traducció de Josep M. de Sagarra. Dirigex l'obra —una coproducció entre Núria Espert i el Centre Dramàtic— l'argentí Jorge Lavelli. El muntatge promet ser uns dels esdeveniments teatrals d'aquesta temporada.

La tempestat va ser escrita i estrenada el 1611. Segons ens diu l'Institut del Teatre en presentar la publicació catalana d'aquesta obra shakesperiana, l'autor es va inspirar en algunes escenes de la Commedia dell'Arte, el popular gènere de pantomima italiana, la influència del qual és evident a Gran Bretanya. *La tempestat* relaciona també «dues àrees geogràfiques que en el seu temps eren tingudes per antagòniques: les illes del Mediterrani, que havien perdut ja el misteri que va seduir Ulisses, i els arxipèlags atlàntics on totes les aventures i totes les meravelles esdevenien possibles».

Núria Espert interpeta el paper de «Pòspero», i el de «Miranda», l'únic femení de l'obra, va a càrrec de Mireia Ros. Es tracta d'una peça que a Catalunya ha estat objecte de diverses traduccions. L'any 1910 la va traduir Josep Carner, i el 1930, ho va fer Cèsar August Jornada. Es considera que la incorporació fidel del text de Shakespeare és la de Josep M. de Sagarra.

Pel que fa a la personalitat de Núria Espert, és prou coneguda a casa nostra. Intèrpret entre altres de *Yerma* de Garcia Lorca, *Una altra Fedra, si us plau,* d'Espriu, i fa poc de *Doña Rosita la soltera*. Núria no necessita presentacions.

Sara Masó

PERSONATGES DE «ARRIBA Y ABAJO»

Els productors de televisió de Gran Bretanya, que fins ara han ofert sèries amb una marca de qualitat, ens han aportat un serial de tretze capítols que en part es connecta amb la famosa *Arriba y abajo,* que tan bon regust de boca ha deixat als televidents. Thomas y Sara són dos personatges que ja van passar per *Arriba y abajo.* Sara (Pauline Collins) era la minyona problemàtica que se'n va anar amb el xofer, i amb l'ajut inicial dels Bellamy van iniciar una vida en comú.

La sèrie es projecta els dimecres a les 9.30 de la nit a la segona cadena. Ens resulta particularment interessant perquè està ambientada als anys vint, una època rica en esdeveniments de caràcter tècnic i social.

Un altre llarg serial actualment en projecció és *Marco Polo,* una producció de la RAI en col·laboració amb una societat nordamericana i una companyia japonesa. Són les aventures del mític Marco Polo; el rodatge va començar el novembre del 1980, a Venècia i es va acabar el desembre del 1981. Es transmet per la primera cadena, els dilluns. Consta de deu episodis, que van començar el mes passat.

TVE: La diada de les eleccions

El circuit català de TVE farà el dia 8 un seguiment especial de la jornada electoral. De dues a tres de la tarda es posarà en pantalla un ampli recull de notícies sobre les votacions. Mentre la programació específicament electoral començarà des de Madrid a les vuit del vespre, tindran lloc, per primera vegada a la història de la televisió catalana, dues desconnexions de Madrid de mitja hora cadascuna es transmetre en català. Aquestes dues emissions en català formaran part del programa de Prado del Rey, que començarà a les 8 i es calcula que acabarà a les 3.30 de la matina.

Els responsables del circuit català han avançat a «CRÒNICA» que la primera desconnexió es farà d'11.30 a 12 de la nit i la segona de 2.15 a 2.45 de la matinada. Un altra novetat la constitueix el fet de connectar Barcelona amb les unitats mòbils de Lleida, Girona i Tarragona, a fi i efecte d'anar recollint dades i notícies de les esmentades poblacions. Per la seva part, les ciutats que són cap de comarca recolliran notícies de diferents localitats comarcals, on hi haurà enviats especials.

Pel que fa a Barcelona, la «tele» connectarà en directe amb el lloc on hi hagi el centre de premsa, amb un enclavament a la Rambla i altres de la rodalia de Barcelona, on hi haurà una sèrie d'unitats que oferiran informacions i reportatges. Dins del programa general transmès des de Madrid durant la llarga nit del recompte s'ha previst una festa en la qual possiblement podrem veure, entre altres atraccions, l'Orquestra Plateria.

Agustí Fernández

Cathy Berberian és ja una fita en la música del segle XX

Cathy Berberian, soprano i musa de l'avantguarda musical durant aquests últims trenta anys, ha mort a Roma a l'edat de cinquanta-set anys.

Potser perquè aquest any s'emporta molts noms il·lustres de la nostra cultura (recordem Josep-Lluís Sert, Terence Williams, Alexandre Cirici, etc. i entre els músics els noms d'Igor Markevitch o de William Walton, entre d'altres), la notícia de la mort de la Berberian ha passat una mica desapercebuda dels aficionats i pública en general. Però el lloc preeminent que la Berberian ha ocupat ininterrompudament dintre del panorama musical contemporani no està gens d'acord amb la poca informació que se'ns n'ha donat.

Cathy Berberian va néixer a Attleboro (Massachusetts, EUA) filla d'una família d'origen armeni. Des de petita va demostrar una clara inclinació cap a tota mena d'activitat artística i això la va portar a estudiar literatura, teatre, dansa i cant. Amb una beca aconseguida quan era solista del American Folk Group de Nova York va desembarcar a Itàlia i va fer amistat amb un jove compositor que començava a destacar com a home d'idees brillants i personalitat fora de mida: *Luciano Berio*. Encara que la seva relació sentimental es va trencar cap al 1965, l'amistat i col·laboració entre les dues personalitats continuaria fins avui, i constituiria la base del gir que van imprimir a la música vocal del segle XX. Fruit d'aquesta amistat és tota una sèrie d'obres per a veu sola, veu acompanyada, veu «manipulada» electrònicament, etc., en les quals seria difícil de discernir si va ser més important la labor del compositor o bé la influència de la intèrpret; l'ou o la gallina. En principi, la Berberian era la que inspirava Berio gràcies a les seves extraordinàries facultats i era la que li oferia tot un repertori de nous sons amb els quals Berio elaborava la seva obra. Però aquest, a la vegada, demanava coses cada vegada més inaudites a la cantant i l'estimulava amb els seus suggeriments. De manera que, si la influència de Berio sobre Berberian va ser enorme, no menys gran va ser la que va exercir ella sobre el compositor.

De totes maneres el tàndem Berio-Berberian va revolucionar l'art vocal del nostre temps i es podria afirmar que hi ha un «abans» i un «després» en la història del cant. Diverses generacions de cantants i compositors han begut en les seves fonts. Moltes obres d'altres compositors (*Sylvano Bussotti, Henri Pousseur, Maderna, Milhaud,* el mateix *Stravinsky, John Cage,* de qui era la cantant preferida i per excel·lència, etc.) serien inimaginables o simplement no existirien si no hagués existit Cathy Berberian. I fenòmens actuals com *Meredith Monk, Joan La Barbara* o *Diamanda Galas* serien inexplicables sense la influència directa o indirecta de Cathy.

La seva veu superflexible i d'un amplíssim registre, la seva musicalitat, intel·ligència i virtuosisme potser únic, la van fer mundialment famosa com a intèrpret de les més difícils obres d'avantguarda. Sol·licitadíssima tant pels compositors com pel públic, tenia un repertori ampli i variat que incloïa, a més de les obres escrites expressament per a ella, cançons de Monteverdi, Kurt Weill o els Beatles, sense menysprear cap autor a favor d'un altre.

A més d'intèrpret, ella maeixa va ser compositora (*Stripsody*) i va incorporar al cant tot tipus de sons produïts amb la boca: crits, rialles, tos, xiulets, murmuris, soroll de respiracions i gestualitzacions. Tot plegat, fonent-se amb el seu cant, va fer que aquest adquirís una nova dimensió. Cathy Berberian va ser una glopada d'aire fresc en la cambra tancada de la tècnica vocal que va obrir les portes perquè hi entrés el món, la realitat, l'humor, la vida.

L'any passat, al Teatro Real de Madrid, Cathy Berberian va donar el que seria el seu últim concert a Espanya cantant les delicioses Folk Songs de Luciano Berio, amb el mateix compositor dirigint l'orquestra. Poc podíem imaginar en aquell moment, veient-la plena de facultats, desbordant alegria i vivacitat, que seria l'última vegada que tindríem ocasió de veure-la.

Va ser un concert memorable, que volem recordar com a homenatge pòstum. Llavors, el Teatro Real de Madrid va ser l'escena de la seva actuació: d'unes difícils cançons que ella va saber cantar amb tanta naturalitat. D'aquella manera d'interpretar que sembla fàcil per a tothom. Amb les Folk Songs, Cathy havia aconseguit de fer accessibles un bon gruix d'innovacions en el camp de la música, i això, evidentment gràcies al seu fraseig, a la seva musicalitat. La Berberian vestia una roba florejada, amb un mocador a la mà que li servia per escenificar el que explicava. Cathy Berberian realment sentia i vivia el que Luciano Berio havia escrit per a ella. Desgraciadament, no va ser un personatge gaire conegut, però aquest fet (fet que succeeix tantes i tantes vegades) no podrà eclipsar mai la seva importància. La seva veu, la seva musicalitat, la seva qualitat i el seu mestratge són, en definitiva, el que compta.

LLIBRES PER A NOIS I NOIES

LA XARXA

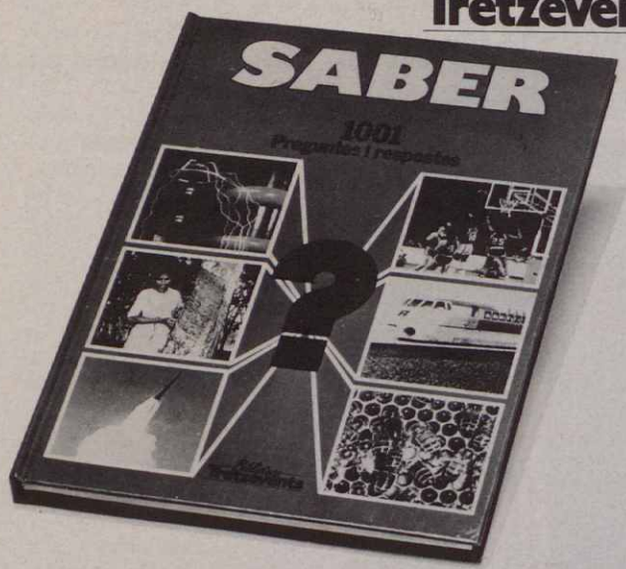
Un altre Felip Marlot, si us plau
Joaquim Carbó
Noves aventures del singular detectiu Felip Marlot, il·lustrades per Maria Rius

Lireta-liraina
Xesco Boix
Segon recull a "La Xarxa" del repertori de Xesco Boix (cançons, contes, endevinalles...), il·lustrat per Fina Rifà

El bosc encantat
Joles Sennell
Premi de la Generalitat al millor llibre infantil de 1982.

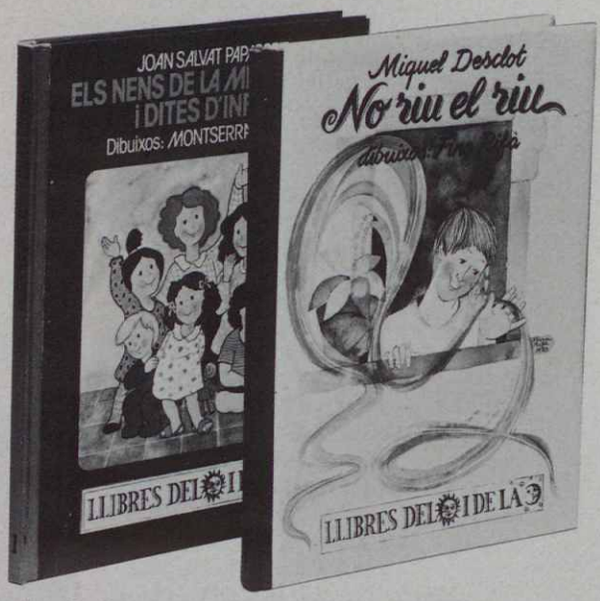
Tatrebrill, en contes uns
Miquel Obiols
Segona edició d'un llibre que fou premiat pel ministeri de Cultura, de Madrid.

Biblioteca Tretzevents

Saber. 1001 preguntes i respostes.
Fascinant recopilació de dades que abasten tots els camps de la ciència i de les humanitats, pensada per a lectors de totes les edats i amb esplèndida il·lustració.

LLIBRES DEL SOL I DE LA LLUNA

No riu el riu
Una bella narració de Miquel Desclot, *il·lustrada per Fina Rifà.*

Els nens de la meva escala i dites d'infant
Tercera edició del llibre clàssic de Joan Salvat Papasseit, *il·lustrat per Montserrat Tobella.*

Publicacions de l'Abadia de Montserrat
Distribució: **L'Arc de Berà** - Centre Difusor d'Edicions Catalanes
Llull, 10,14 - Tel. 300 32 51 / 300 33 00 - Barcelona-5

Josep Masats

La màgia narrativa de Joan Perucho

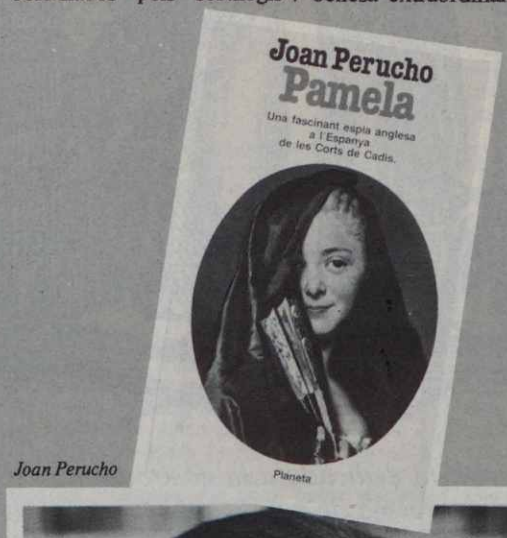
Tot just fa un parell d'anys que ha esclatat el cas Perucho. En tan poc temps ens ha donat una insòlita producció, tant per la quantitat d'obres com, especialment, per la qualitat que tenen en comú. Es tracta d'un conjunt extraordinari de novel·les i narracions que, encara que s'acabin de publicar, enllacen perfectament amb els seus llibres anteriors, perquè Perucho no és precisament un autor novell. El seu primer llibre de poesies, *Sota la sang,* és del 47, i les seves primeres proses tenen uns trenta anys. Ens trobem amb un escriptor que, a més de les dificultats de tota mena a què s'ha vist abocat tot autor català de postguerra, ha topat, també, amb el realisme, tan dominant en la narrativa catalana recent. Perucho s'ha trobat amb una allau d'adversitats: li ha estat difícil de fer-se llegir amb tota l'amplitud que requereix un narrador, tot i reivindicar l'irrealisme, és a dir, la fantasia, la màgia.

Les darreres obres: Pamela

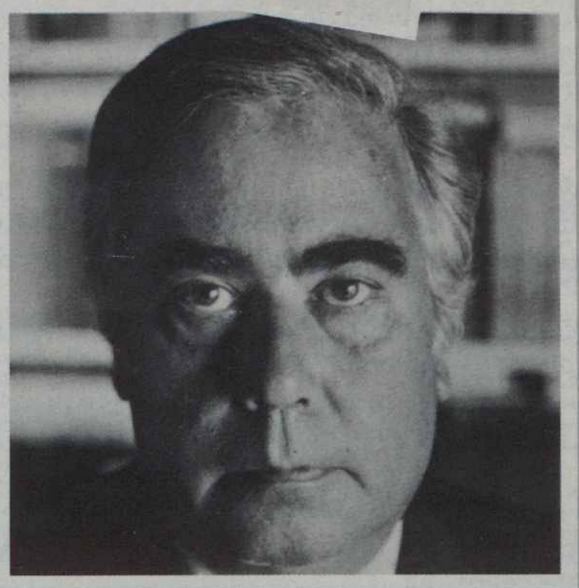
El mostrari d'aquests últims anys és riquíssim; va des de *Les aventures del cavaller Kosmas* —premis Ramon Llull, de la Crítica i Creixells—, fins a la recent *Pamela.* Entremig, doncs, ha publicat les proses del *Museu d'ombres,* la reedició de *Les històries naturals,* novel·la d'aventures protagonitzada per l'heroi vuitcentista Antoni de Monpalau, científic racionalista i liberal que anirà a la recerca del vampir Onofre de Dip, tot un cavaller del rei En Jaume. Segueixen les *Incredulitats i devocions,* publicat a Edicions 62, com els dos llibres esmentats abans; un recull d'articles —alguns publicats a la premsa en català— sobre tot allò que atreu especialment l'autor: un món bigarrat, creat a partir de lectures i d'esoterismes, de viatges i de visions de l'altre món. També s'han d'esmentar les proses poètiques, diàfanes, de la *Gàbia per a petits animals feliços,* on es descriu un bestiari fantàstic d'animals diminuts que es troben pertot i que només cal saber-los apreciar degudament. Més recent encara és el *Discurs de l'Aquitània,* sobre la cuina, els vins, les joies, els perfums eròtics i els verins; és un conjunt de reflexions embolcallades pels sortilegis que s'oculten rere els plaers. I, a més, ara està a punt de sortir, a les Edicions dels Quaderns Crema, com els dos llibres anteriors, un nou recull de poemes, el *Quadern d'Albinyana;* l'autor ara *també* torna a fer poesia.

Pamela, la darrera novel·la de Joan Perucho, editada per Planeta, és la història de Pamela Andrews —treta de la novel·la de Richards—, espia anglesa durant la Guerra del Francès, satanista, addicta a lògies maçòniques, il·lustrada, que se servia tant d'una bellesa extraordinària, com dels seus poders de bruixa i dels amors impetuosos que desencadenava, per introduir el liberalisme a la península. La novel·la es narra a dos nivells: tant per les cartes que la protagonista adreça a una organització secreta, com per l'explicació de les investigacions que sobre les actuacions de Pamela fa un nebot de Milà i Fontanals, un jove deixeble de Menéndez y Pelayo.

És una novel·la, dins la personalíssima manera de fer de l'autor, on se'ns presenta la cultura i les lluites polítiques i ideològiques de l'època; sense deixar de banda l'altra cara dels fets amb assassinats misteriosos, amb monstres i fantasmes; tot enmig d'una passió amorosa situada més enllà del temps i de l'espai. És una obra feta amb una prosa viva, àgil, malgrat les nombroses incorreccions gramaticals que s'hi troben.

Joan Perucho

Un oferiment insòlit

Guiat per Joan Perucho el lector es submergeix per oceans d'erudició i de misteri, de màgia i d'història, solcats per uns herois i heroïnes fascinants que busquen sense treva tot allò que s'oculta en el cor de les tenebres, rere els miralls, a l'altra banda de la vida. Perquè per ell la literatura «s'ha inventat per treure l'home de la seva circumstància», i l'escriptor té el poder de «canviar la història i a la inversa: la història pot donar testimoni de la màgia». Es tracta d'una alternativa al realisme d'una quotidianitat frustrant. És un desafiament a un cert tipus de novel·lística esgotada, sense idees i ensopida. L'autor n'ofereix, a canvi, una narrativa insòlita, rica, sàvia i divertida. Ofereix, al capdavall, una alenada revifadora que cada vegada es fa més necessària, urgent. Amb tot, Joan Perucho s'afirma com un dels escriptors més palesament originals i interessants de la narrativa catalana dels darrers anys.

revista mensual de gastronomia i vins

la cuina

La Cuina és una nova revista dedicada a la gastronomia i als vins en el seu sentit més ampli: gastronomia i vinicultura com a forma de gaudir més d'aquest fet tan quotidià que és el de menjar. Però no ens limitarem al fet de cuinar, ja que pensem que darrera l'amor als plats i a les olles, i als fogons, hi ha quelcom més important: una forma lúdica d'entendre la vida que ens porta a defensar el plaer per damunt d'altres coses.

A les nostres pàgines hi trobareu cuina: receptes i consells culinaris, però també parlarem dels indrets on es pot passar una estona agradable, de viatges i ciutats, de costums i tradicions, de fires i mercats i moltes altres qüestions que ens poden ajudar a fer la vida més agradable i estimulant.

Volem que la lectura de les nostres pàgines sigui, cada mes, com una llarga sobretaula entre amics, on tots poden posar-hi cullerada.

Alcem les copes! el rebost ja és obert....

GRAFFITI EDICIONS, S.A. – PASSEIG DE COLOM, 2 BARCELONA - 2

HORÒSCOP

per MADAME MONTSERRAT

ÀRIES

La influència de la primavera us pot fer tendir a la disbauxa excessiva. Controleu els vostres impulsos més primaris. Quant a la professió, gairebé el mateix: si no feu una profunda reflexió us acusaran, i potser amb raó, de superficialitat.

Salut: Atenció amb els mals derivats del fetge. Eviteu l'alcohol i sortiu al camp.

Consell: Una mica de calma. Rodejeu-vos dels amics més serens que tingueu.

Dies favorables: 4, 8, 11, 16, 23 i 29.

TAURE

Després de Pasqua i del tercer trimestre, les tensions continuen incontrolades. Ara toca, doncs, saber exactament què us les provoca. Probablement tindreu poca sort en el terreny de les finances. Eviteu, per tant, barrejar els problemes que us assetgen.

Salut: Si dormiu i mengeu bé, no afegireu més problemes a la vostra salut mental i física.

Consell: Sigueu hàbils a l'hora de discernir i valorar la importància de les vostres preocupacions.

Dies favorables: 2, 8, 9, 16, 18, 25 i 28.

GÈMINIS

És molt probable que aquest mes que comença us sigui de gran ajut. En primer lloc perquè us heu guanyat la confiança dels vostres superiors i, en segon, perquè això us farà sentir més segurs de vosaltres mateixos. Cuideu la família.

Salut: Haurieu de mirar-vos la tensió sanguínia i, en general, un bon repàs del metge no aniria malament.

Consell: Atenció als afers econòmics. Aquesta és l'única qüestió que pot anar-vos malament.

Dies favorables: 3, 6, 14, 17, 25 i 30.

CÀNCER

La situació dels astres i el vostre caràcter tenen certes possibilitats de no avenir-se, aquest mes. Cuideu la vostra relació sentimental i eviteu en qualsevol moment la gelosia i les petites baralles. Tot plegat, si no hi teniu cura, pot ser un còctel explosiu.

Salut: El mateix en aquest terreny. Si no feu exercici i cremeu una part de la vostra energia, aquest més us pot ser dur.

Consell: Prengeu-vos el mes amb paciència. Compteu fins a cent abans d'explotar i mireu de potenciar la vostra intimitat.

Dies favorables: 1, 8, 12, 19, 21, 29 i 30.

LLEÓ

Esteu en un període en què us cal exterioritzar més les vostres emocions. Amb la vostra parella, encara hi ha molts fantasmes i molta por. No passeu àngsia i no dubteu a comentar les vostres angoixes a la persona més pròxima.

Salut: Quant a la salut, el juny no serà un bon mes. És probable que tingueu molèsties el sistema respiratori.

Consell: Hauríeu de tenir més present que no tothom és capaç d'interpretar les vostres interioritats.

Dies favorables: 5, 8, 9, 13, 19 i 28.

VERGE

Aquest mes us pot ser de gran profit. Amb la persona estimada, tracteu de ser immillorables. Sopars en la intimitat, paraules dolces, caps de setmana sorpresa... Amb els amics, us caldrà, en canvi, una mica més de picardia, sobretot si no els voleu decebre. Atenció al que ells desitgen de vosaltres.

Salut: Els problemes amb l'estómac us neguitejaran durant la primera quinzena. Això no vol dir altra cosa que vigilància amb els menjars.

Consell: Teniu molt bones perspectives personals. No tingueu por de les vostres capacitats.

Dies favorables: 3, 7, 11, 18, 23, 29 i 30.

BALANÇA

Aquest juny pot ser una bona època per reflexionar. La melancolia i les depressions han d'acabar precisament amb molta reflexió i autocrítica. Exigiu-vos el màxim i no demaneu responsabilitats als qui us rodegen. La integritat que esteu buscant només la podeu trobar per vosaltres mateixos.

Salut: Compte amb els viatges imprevistos. Canvis d'aigua, d'hàbits i d'alimentació. Els vostres mals poden augmentar per aquest costat.

Consell: Una bona dosi de tranquil·litat. Llegiu molt i digeriu la lectura amb calma. Una altra solució són els passejos primaverals.

Dies favorables: 2, 5, 10, 17, 24 i 27.

ESCORPIÓ

Heu reeixit en el terreny professional, però encara us falta confiança en la vostra actitud quotidiana. Feu un profund balanç dels darrers mesos i prengueu opcions concretes amb decisió. En l'amor, tot depèn bastant d'aquesta decisió. La vida social activa us hi pot ajudar.

Salut: Heu de trobar la manera d'estimular-vos l'optimisme. Exercici, esport, vida rural, alimentació lleugera. Atenció als problemes circulatoris.

Consell: Prengueu-vos cada petita acció diària com una cosa imprescindible i necessària per refer la vostra personalitat.

Dies favorables: 4, 8, 19, 24, 28 i 30.

SAGITARI

Seguiu tenint gran quantitat de projectes en marxa. Tots tenen algun punt d'interès i la indecisió que us caracteritza no és bona per a res. Valoreu sense por els aspectes negatius i positius de cada projecte i decidiu. Primer un, després el segon, després el tercer, etc.

Salut: Heu d'acabar de resoldre els problemes amb els bronquis. Si no, poden convertir-se en crònics i de difícil solució.

Consell: Suspeseu el que més us interessa i no us lamenteu del que no esteu fent per manca de temps. Cada cosa al seu temps. Decisió.

Dies favorables: 5, 9, 11, 17, 19, 23 i 27.

CAPRICORN

La posició astral d'aquest mes no us pot ajudar gaire. Seguiu patint d'indecisió i de poca definició. ¿Heu pensat seriosament si el que dieu que feu és exactament el que feu? Penseu que l'amor és real i que cal tocar de peus a terra. Sobretot en el terreny sentimental no us podeu permetre somiar.

Salut: Us caldria fer una vida molt més regular i també prendre consciència definitiva dels vostres vicis.

Consell: Si no feu coincidir els vostres actes i les valoracins d'aquests, no aconseguireu mai de vèncer el vostre desequilibri emocional i personal. Hem de ser més espontanis.

Dies favorables: 2, 6, 9, 17, 19, 24 i 25.

AQUARI

Heu passat un període de franca sort i això no us ha de fer oblidar que els èxits no ho són tot a la vida. En la vostra situació correu el perill de caure en una rutina de frivolitat. Aprengueu a valorar els altres malgrat les seves dificultats i els seus fracassos. En família, sigueu extremament curosos i benevolents.

Salut: Us recordem, tal com fan les institucions de sanitat, que el tabac pot ser molt nociu. Calmeu-vos d'una altra manera, caramels, feina, relax...

Consell: Recordeu que la gent convé jutjar-la segons els seus propis sistemes de valors i no segons el vostre.

Dies favorables: 2, 5, 13, 18, 23 i 28.

PEIXOS

La vostra relació de parella aquest mes us pot presentar certs problemes. Especialment perquè els problemes, que tindran un origen banal, a causa de tensions antigues i mal resoltes, prendran una volada excessiva. Per resoldre'ls us caldrà utilitzar amb claredat el cervell, però els èxits professionals us hi poden ajudar molt.

Salut: Hauríeu de fer més exercici. Un esport a l'aire lliure, ara que fa tan bon temps, us serviria per mantenir-vos ben oxigenats.

Consell: No barrejar els problemes encara que coincideixin en el temps. Pensar i distingir els afers amb claredat, aquesta ha de ser la consigna.

Dies favorables: 1, 6, 8, 19, 26, 29 i 30.

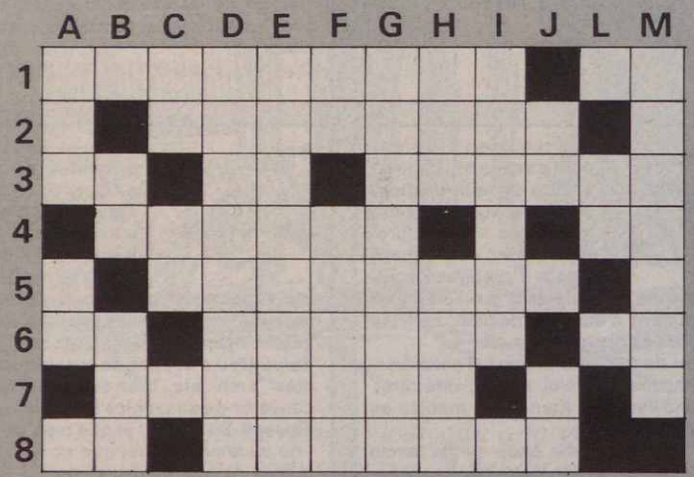
trencaclosques

Xampol·lió

DAMER

Traslladeu al quadre les lletres corresponents a les definicions. En resultaran dos versos del poeta Vicent Andrés Estellés.

1C	5F	7H	3B	1M	5J	Prova escrita o oral
8H	6M	8D	5E	7E	2D	Part del sexe femení
5M	4B	8J	3D	4F	6I	Sacs petits
4C	7B	2G	3G	1H	3I	Expulsió sense soroll dels gasos intestinals (pl.)
1D	6D	4E	8A	7F	1F	Viatja amb una nau
6E	8E	2A	2I	6L	4I	Planta semblant al fonoll
2C	5D	6G	7J	2H	7M	Contingència imminent que s'esdevingui algun mal
8F	6A	7G	1L	8I	2J	Inútils, ineptes
3J	3E	1E	5I	5H	4D	Assassí a sou
6F	3H	7C	8G	5C	2F	Neta, endreçada
2M	1B	3L	1I	4L	3M	Socarrimen
1A	1G	3A	4M	7D	4G	Cadires altes per asseure les criatures a taula
5A	6H	6B	5G	2E	8B	Imparells

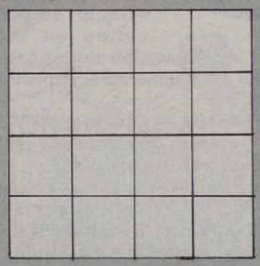

ANAGRAMES

Donem, només, les definicions dels ANAGRAMES de les quatre paraules verticals que componen aquests encreuats. És a dir que, una vegada trobades, cal ordenar-ne les lletres de manera que els encreuats siguin coherents horitzontalment i verticalment. Si penseu que, per exemple, la solució de la primera definició és PARO, caldrà que busqueu una altra paraula composta per les mateixes lletres per a aquesta posició 1 verticals, com és ara PROA...

Anagrames verticals:

1) Poso en mar el buc d'una nau en construcció.
2) Cadascun dels brots que s'alcen fins al cimall.
3) Estimar.
4) Petit insecte lepidòpter que destrueix la roba.

SOLUCIONS:

AL DAMER: Trencarem les paraules com si fossen olives, i ens deixaran ben aspres la llengua i les genives.

A	C	A	R
R	I	M	A
O	M	A	N
V	A	R	A

AL ANAGRAMES

BUTLLETÍ DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Senyors, els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta atenguin els rebuts que els presentarà **EDICIONS DEL CENTENARI, S. A.** pel pagament de la meva subscripció a la revista **CRÒNICA** mensual d'actualitat.

Titular compte _____

Banc/Caixa _____

N.° Compte _____ N.° Llibreta _____

Agència _____

Adreça Agència _____

Població _____

Data _____ Signatura

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

crònica
mensual d'actualitat

Nom i cognoms _____

Carrer _____ Telèfon _____

Població _____ Dte. _____ Comarca _____

Província _____ Professió _____

Desitjo subscriure'm a partir del número _____ amb la quota anual de 2.200 pts.

Faré efectiu l'import mitjançant:

☐ taló bancari adjunt
☐ domiciliació bancària
☐ contra reembossament

el color el tenim per la mà

PERQUE UNA IMATGE VAL MES QUE MIL PARAULES...
A BELVIS ENS HEM ESPECIALITZAT EN QUE EL COLOR ESTIGUI A LA SEVA MA... QUE HO PUGUI ACONSEGUIR.
NO DUPTI EN CONTACTAR AMB NOSALTRES I SENSE CAP COMPROMIS, ELS NOSTRES TECNICS EL VISITARAN PER FI D'ACONSELLAR I INFORMAR EN PREU I FORMA DE REALITZAR LA SEVA IDEA.
EL COLOR OFEREIX MES VENDA

REPRO BELVIS, S.L.
C/ Rubí, 30-36
Tel. 237 09 42
(4 líneas)
BARCELONA 24

REALITZEM QUALSEVOL TIPUS D'EXECUCIO

EN PUBLICITAT I ARTS GRAFIQUES

UN ESTUDI CREATIU AMB PRODUCCIO PROPIA QUE LI PROPORCIONA EL PRODUCTE ACABAT: IMATGE D'EMPRESA, FOTOGRAFIA PUBLICITARIA I INDUSTRIAL, FULLET, CATALEG, ANUNCI PREMSA, ENVASOS, CALENDARI PERSONALITZAT, ETC.

SELECCIONES GRAFICAS PUBLICITARIAS
C/ Iglesia, 4 Tel. 237 10 12 BARCELONA 24

Quorum de Puig. L'art de seduir en silenci.

QUORUM

PUIG

Eau de Toilette per a Home.

PUIG · BARCELONA · PARIS · NEW YORK.

ES VEN EXCLUSIVAMENT A LES PERFUMERIES SELECCIONADES.